

P.2129

Calul

magazin

MUSTANGUL
FEMEIA ȘI CALUL
O LUME MAI MICĂ: PONEII
S.O.S. CAII SĂLBATICI
DRESAJUL CAILOR, ETAPA I

anul II ■ nr. 6 ■ 9,90 lei

5
B.V.M. 19

P2129

46447/2008

CALUL ȘI GÂNDIREA MAGICĂ

■ Acad. Constantin Bălăceanu Stolnici

Omul (*Homo Sapiens Sapiens*) de când s-a desprins din animalitate acum 200.000 de ani a fost animat de o puternică motivație de a cunoaște și explica lumea și pe el însuși pe baza modestelor sale cunoștințe și a conceptelor de care dispunea. Așa cum au arătat cercetările moderne din domeniul științelor creierului, omul, de la zorile existenței sale, a avut o tendință înăscută (nu câștigată prin cultură) de a face apel la forțe supranaturale pentru a înțelege structura Universului și fenomenele ce au loc în lume. Astfel s-a născut gândirea magică. Aceasta a precedat-o cu mult pe cea științifică și persistă și în zilele noastre. Gândirea magică stă la baza tuturor religiilor, sistemelor filosofice religioase sau magice dar și a vrăjitoriei și a tuturor superstițiilor.

Potrivit acestui mod de a gândi lumea, numeroase obiecte, animale, plante, evenimente sau reprezentări grafice au fost încărcate cu semnificații magice, și chiar cu puteri supranaturale. Calul, cu înfățișarea lui maiestuoasă, cu frumusețea formelor sale, cu modul său de a se mișca (mai ales la galop) și de a sări, cu nechezatul său atât de particular, cu coama sa fluturând în vânt sau cu coada sa, era predestinat să joace un rol major în lumea stranie a supranaturalului.

Prezența lui în picturile grotelor paleolitice francocantabrice ne dovedește că încă din epoca magdaleniană – acum circa 30.000 de ani – calul era deja considerat o ființă cu puteri magice.

Una din reprezentările sale universale este aceea de purtător al forțelor puternice, misterioase și de cele mai multe ori înfricoșătoare ale pământului. În

special „calul negru care țâșnește din măruntaiele Terrei, sau din adâncul oceanelor, născut din focul vitalizant sau distructiv, și din apa hrănitoare dar și înăbușitoare” (Chevalier și Gheerbrant) a devenit un arhetip pe care-l întâlnim la aproape toate popoarele lumii. Este mesagerul întinericului, al forțelor chtonice de cele mai multe ori malefice sau al morților.

El bântuie poienile pădurilor, cimitirele, sau răsare de lângă mlaștini sau în mijlocul răscruicilor. Acest cal sumbru, malefic, ce răscolește pământul cu copitele sale și tulbură liniștea nopților cu nechezatul său, poate fi îmblânzit de șamani și poate deveni un slujitor fidel al acestora, mai ales în cadrul populațiilor din stepele Asiei centrale. Odată domesticit, el devine un colaborator al șamanilor și vrăjitorilor, ajutându-i cu puterea sa magică, cu însușirile sale clarvăzătoare și cu înțelepciunea sa. În mituri și legende el se hrănește cu jeric și scoate foc și fum prin nări. De multe ori vorbește o limbă pe care doar „stăpânul” său o înțelege. Acest model îl găsim și în legendele noastre unde, uneori, dintr-un element malefic, s-a transformat într-unul benefic, protector.

Acest cal poate dispărea și apărea

când vrea sau când este solicitat de stăpânul său. El intervine spontan sau dacă i se impune o anumită poruncă prin formule magice sau ritualuri speciale.

Această idee magică a „calului servitor fidel” a avut un deosebit răsunet în literatura populară și apoi în unele povestiri preluate de filmele de aventuri ca cele ale lui Zoro sau cele „western” unde eroul principal este salvat de calul său.

Calul șamanilor se poate înălța și zbura și uneori îi însoțește pe aceștia în călătoriile lor în lumea de dincolo. El îi poartă prin văzduh când trebuie să se deplaseze la distanțe mari sau prin locuri primejdioase. Aceste credințe vechi, probabil din Neolitic, după ce calul a fost domesticit, au generat modelul foarte răspândit al calului zburător. Este calul lui Făt Frumos dar și cel al lui Belerofon sau al lui Apollo.

Cele mai tipice personificări ale cailor zburători sunt cei ai Walkiriilor, fiicele năprasnice ale lui Odin din le-

gendale popoarelor nordice devenite vestite datorită lui R. Wagner. Sunt cai năzdrăvani care poartă zeițele războinice prin văzduh. Uneori zboară în fruntea lor Odin, tot călare, pe un armăsar zburător însoțit de doi lupi care îmbogățesc simbolismul magic cabalin.

În Evul Mediu s-a conturat credința potrivit căreia vrăjitoarele, în anumite nopți, se adună în locuri tainice pentru conventuri sau sabaturi sosind călări pe mături, țapi sau băte. Unele grimorii ne dezvăluie însă că foloseau deseori cai fermecați și zburători dar și cai negri furați noaptea din grajdurile oamenilor pe care îi înapoiau dimineata epuizați. Același model straniu de cal întunecat este uneori înfățișat ca ieșind din apa oceanului sau spuma mărilor trăgând câteodată un fel de car plutitor încărcat

cu zeități marine.

Acest cal înotător, cal al apelor, este un simbol al abisurilor acvatice, generator de furtuni și naufragii, cunosător al tainelor curenților marini. Din acest model s-a desprins ideea calului aducător de ploi (răspândit în Africa) și apoi a celui care face să țâșnească izvoare de unde lovește pământul cu copitele sale, așa cum este menționat în unele legende franceze de demult din Masivul Central. Puterea simbolică a calului apare într-un mod grandios în Apocalipsa Sf. Ioan din Patmos (cap 6 vers 1-8) unde sunt descriși cei patru călăreți ce vor galopa la sfârșitul lumii.

Primul cal este alb (ἵππος λευκός) iar călărețul său poartă o coroană și un arc uneori fără săgeți. El simbolizează pacea, puterea pământească, dreptatea dar în multe interpretări ar fi vorba de Antihristul care anunță sfârșitul lumii.

Al doilea cal este roșu (ἵππος ῥυπρός) iar călărețul său ține în mână o spadă lungă. El reprezintă ororile sângeroase ale războiului cu tot ceea ce acesta aduce ca distrugeri.

Al treilea cal este negru (ἵππος

μέλας). Călărețul său poartă o balanță și simbolizează suferințele pricinuite de foamete și sărăcie dar și cele pricinuite de nedreptate și corupție.

În fine, al patrulea cal, denumit în versiunea greacă verde (ἵππος χλωρός), are o culoare palidă galben-verzuie și este slab aproape cașectic. În Apocalipsă este și calul morții (ἵππος θάνατος) iar călărețul său poartă când o sulită, când un trident, când o coasă.

Este simbolul morții prin mizerie dar mai ales prin boli, cu o referire specială la marile epidemii de ciumă.

Am mai povestit în această revistă despre calul alb, care are o semnificație cu totul diferită, el aparținând lumii luminoase a divinităților solare benefice. El este un arhetip universal splendid din conștiința colectivă a popoarelor. Asupra

lui nu vom mai reveni deși și acest model este tot un produs al gândirii magice.

Din cauza deosebitei sale importanțe în gândirea magică, calul a fost folosit într-o serie de ritualuri. Acestea făceau apel la implicarea sa în formele de cult agrare. De aceea sunt consemnate sacrificări rituale ale calului de obicei toamna după strângerea recoltelor în cadrul unor ceremonii de mulțumire față de forțele pământului (zeitățile chtonice) pentru că au favorizat recoltele respective. De asemenea se citează populații din stepe care trăiesc pe lângă marile fluvii sau lacuri care sacrificau un cal o dată pe an înecându-l pentru a avea

spor la pescuit.

Calul apare și în cursul unor rituri de pasaj, mai ales al celui de trecere de la adolescență la maturitate. Wilhelm Koppers ne relatează un ritual cabalin straniu practicat în Irlanda medievală unde la încoronarea unui nou rege, acesta era obligat să aibă o relație sexuală cu o iapă albă care apoi era sacrificată. Carnea ei era fiartă și mâncată de toți cei prezenți în afară de rege care însă se scălda în zeama din căldarea în care a fost fiartă carnea iepii respective.

Dintre toate componentele calului coada a fost cea care a avut cel mai important impact asupra gândirii magice. De aceea coada calului a fost folosită în vestimentația unor șamani, și în cadrul unor ceremonii rituale.

În acest sens trebuie să amintesc că pașii turci aveau ca stindard coada de cal sau tuiul.

Cei mai mici în grad aveau dreptul doar la o singură coadă în timp ce, cei mai importanți purtau ca emblemă trei cozi de cal. Domnitorii noștri purtau două cozi de cal.

După cum se vede, acest minunat animal s-a încadrat prin simbolismul care i-a fost atribuit și prin puterile magice care i-au fost recunoscute în istoria spirituală a umanității. De asemenea, ca urmare a acestei kratofanizări sau epifanizări dar și a frumuseții sale, a devenit subiectul a nenumărate opere de artă.

CEI PATRU CAVALERI AI APOCALIPSEI

■ Florin Codre

Unii au interpretat simbolistica celor patru cavaleri din textul Apocalipsei ca fiind referitoare la istoria Bisericii, de la începuturile ei până în vremurile din urmă (teologii protestanți, mai ales). Alții au considerat că importante ar fi culorile cailor din Apocalipsă (alb, negru, gălbui) urmărind, potrivit acestor culori, un proces de decădere datorat forței pustiitoare a războaielor în istorie. De la teologie la tehnologie, toate ipotezele cad, însă, pe acest curs al lucrurilor de la bine la rău. Cea mai cuprinzătoare ipoteză asupra celor 4 cai apocaliptici, așadar, ar fi una care ar vorbi simbolic și profetic despre cursul calitativ al timpurilor, mai exact, despre cursul decădent al puterilor care vor duce istoria spre sfârșitul ei. Calul ar fi reprezentarea puterii, iar cele 4 culori, simbolul unui curs de la bine la rău al felului în care omenirea va ști să folosească faptul de a fi stăpâna unor puteri din ce în ce mai pustiitoare.

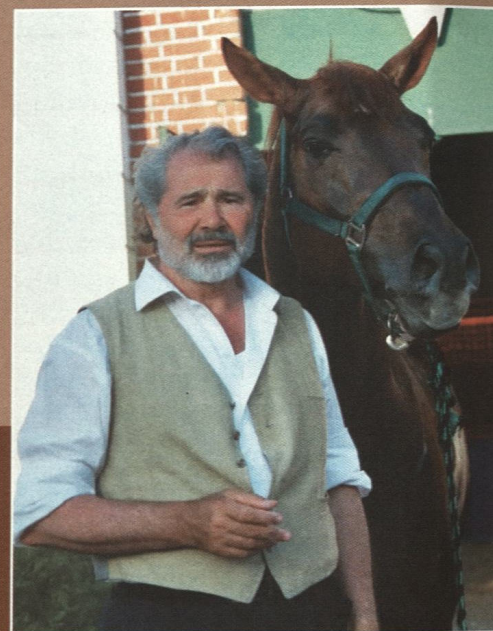

În 1950, Albert Einstein a ținut să facă o declarație în fața savanților italieni care lucrau în domeniul cercetărilor nucleare: "...distrugerea vieții pe pământ a intrat în domeniul posibilului din punct de vedere etnic... Deturnarea acestei amenințări a devenit problema cea mai urgentă a timpului nostru".

Trăim, acum, un miracol în faptul că acumulăm potențialul distrugerii întregului ecosistem al planetei și, totuși, iată, pare că reușim să amânăm catastrofa cea de pe urmă.

Oare că Einstein repeta, într-un fel, viața celui care a fost Saul și a devenit Pavel. Persecutorul care a devenit Apostol. El, Pavel, a fost, apoi, singurul dintre apostoli căruia i s-a dat prin har, știința despre misteriosul KATHEHON (ÎNTÂRZIETORUL). Avea să vorbească într-o epistolă despre acest întârziator astfel : vremurile de pe urmă ale catastrofelor apocaliptice bat la ușă, dar Domnul va trimite un întârziator al acestor vremuri. Multe minți glorioase ale teologiei creștine au încercat să identifice mai precis natura acestui kathehon. Nu avem încă un consens cât de cât stabil asupra naturii reale a întârziatorului. Credința? Sfinții? Biserica? Sfântul Duh? Sângele și Trupul lui Cristos așa cum au fost ele profețite la Cina cea de taină? Toate la un loc mai degrabă? Cert este că uterea pustiirii a crescut potrivit profeției despre cei patru cai apocaliptici, de la albul păcii universale la galbenul morții planetare.

Trăim printre simboluri puternice cu o conștiință din ce în ce mai slabă, iar faptul că îngălbenirea finală a lumii este întârziată ține, după Apostolul Pavel, de o decizie luată în ceruri. Avem, azi, o conștiință înspăimântător

de firavă a acestor lucruri, dar poate că aceasta este chiar o șansă providențială ce ni s-a oferit, în conformitate cu natura noastră, care s-a dovedit a fi mai bună în cele pe care nu le mai conștientizăm (respirație, instincte, etc.) decât în cele pe care le conștientizăm (politici, interese, etc.).

Iar simbolul calului, așa cum a fost dat în textul apocalipsei, ne însoțește de mii de ani, la fel cum întârziatorul însuși, care nu este simbol ci miracol de zi cu zi. Iată, eu reprezint binele și răul puterii. Pot fi împlânzit. Pot fi apoi partener de viață, de performanță și de armonie. Dar pot fi și agent al distrugerii, pot să vă duc la împlinirea celor mai rele scopuri ale voastre. Pot să trag la plug, pot să vă duc la război. Dar rabdarea mea ce va spune? Nu vedeți că eu reprezint în fapt, puterile voastre launtrice? Pe ele de ce nu învățați să le împlânziți, să le duceți la performanță, la armonie?

Omule, tu ești și calul și călărețul. Iar întârziatorul a fost dat lumii pentru ca tu să înțelegi că acești patru cai și călăreți ai Apocalipsei despre tine vorbesc, despre mișcarea ta de la alb la galben. Înainte să fi venit în istorie, revelația apocaliptică este repetată de mii și mii de ori în viețile oamenilor: albroșu-negru-galben. Ce miracol că lumea noastră se mai ține la doi pași de distrugerea ei! Trebuie ca în simbolul calului, dar mai ales în fraternizarea cal – călăreț, stă o conștiință la fel de importantă ca aceea fără de care am uita să respirăm.

ISTORICUL CĂLĂRIEI ROMÂNEȘTI, ÎNCEPUTURI

(fragment din volumul „Călăreți, obstacole, victorii”, apărut la Editura Sport-Turism, 1978 - Continuare din numărul trecut)

Felix Țopescu ■

Pe plan internațional, prima evoluție a unui călăreț român a avut loc în anul 1909 la Torino (Italia), unde căpitanul Dinu Șoutzu a câștigat „Cupa Duceului de Genova”. Ulterior, începând din 1910, câțiva călăreți români au participat la concursuri din Franța și Italia, dintre care date precise au rămas la Spa, unde locul I într-o probă de steeple-chase a fost câștigat de cpt. Iacob Filip.

Printre concurenți au participat (neoficial) călăreții români căpitan Dinu Șoutzu și locot. Lupu Balaș, iar în juriul de apreciere al concursului au fost cooptați românii lt. colonel Portocală și lt. colonel de rezervă Miron Costin. A fost de față și locot. A. Ghika, aflat în concediu. Tot în anul 1911, la concursul internațional de la Tor di Quinto au luat parte 124 de călăreți dintre care 103 italieni, 16 francezi, cinci spanioli, doi chinezi și doi români. Concursul a durat trei zile. Prezența unei delegații române la acel concurs internațional a marcat începutul participării noastre oficiale la competițiile hipice de peste hotare. La „Jocurile Inter-aliat” de la Paris (un fel de Olimpiadă militară) din anul 1919, de pe Stadionul Pershing, organizate de armata americană, a luat parte și o echipă românească, compusă din Iacob Filip, N. Madancovici, Dinu Șoutzu, Th. Radu, Gh. Sotir și V. Șendrea (care s-a accidentat grav). Au participat 43 călăreți din șapte țări.

Programul a cuprins: 1) o probă gen „concurs complet” compusă din 50 km marș în patru ore – dintre care ultimii cinci km cu 12 obstacole fixe în 15 minute, o zi repaus, a treia zi o alergare pe 1600 m cu 16 obstacole; 2) un parcurs de obstacole pe 1600 m cu viteză minimă de 400 m pe minut, cu 16 sărituri înălțime maximă 1,40 m și o rivieră de 4 m. La a doua probă au concurat 4 români, 6 italieni, 6 francezi, 6 belgieni, 6 americani și 1 portughez.

Premiul doi a fost câștigat de căpitanul român Iacob Filip cu calul Beby.

Același Iacob Filip a câștigat, în anul 1920 la Paris, primul loc în „Premiul Haye Yousselin” și a obținut de asemenea un premiu la concursul de la Deauville (Franța). Tot în anii 1919-1920, locot. Vladimir Constantinescu, în timp ce urma cursurile școlii de echitație de la Saumur, a participat la concursurile de la Nantes, Augers, Tours și Saumur cu caii francezi Merlin, Jakyet și La Proderrie. În „Grand Palais” de la Paris a obținut, cu caii Kneaz și Gioconda, premiile doi într-o probă de forță și în „Prix Mornay”. Acestea au fost primele victorii internaționale, cărora le vor urma altele după o întrerupere de opt ani.

Înființarea, în anul 1920, a cursului anului II al școlii speciale de cavalerie, denumit și „Cursul instructorilor”, a pus bazele adevăratei elite a călăreților și poate fi socotit ca anul introducerii oficiale a curentului nou în călăria de obstacole, adus de către absolvenții școlii franceze de la Saumur, în frunte cu Vladimir Constantinescu, Traian Ionescu, Gh. Sotir, Vasile Șendrea, Grigore Vulturescu.

În Europa de după primul război mondial sportul călare luase un avânt considerabil, astfel încât lipsa unei reprezentative românești nu mai putea fi prelungită. Stilul săriturii Caprilli, preconizat de Iacob Filip și N. Madancovici fusese deja adoptat de majoritatea călăreților vremii, renumiți prin ținuta lor elegantă peste obstacole, cum au fost: Coco Aslan, V. Șendrea, Victor Isăceanu, Petre Kirculescu, Th. Pauliuc, Gh. Niculescu,

Gh. Andrei, I. Lăzărescu, Octavian Adam și alții. Aceștia, produși ai stilului nou, au influențat masa călăreților din unitățile de cavalerie și artilerie, astfel încât pre-tutindenii s-a adoptat „monta Caprilli”.

Din grupul adepților noului stil de săritură peste obstacol făcea notă aparte căpitanul Vladimir Constantinescu, care a împrumutat de la Caprilli numai aplecarea bustului înainte și cedarea dârlogilor pe timpul săriturii, păstrând din vechea școală franco-austriacă aderența permanentă a șezutei cu șaua.

Acest fel de a sări avea inconvenientul de a încălca șalele calului pe timpul săriturii prin rămânerea călărețului înapoia centrului de greutate al calului.

La plecarea colonelului Iacob Filip de la comanda Direcției de călărie a școlii speciale – în anul 1922 – în locul lui a fost numit generalul George Moruzi, în timp ce căpitanul Vladimir Constantinescu a preluat „cursul instructorilor”. El și-a impus stilul său de săritură care era o demonstrație de suplețe și eleganță, unite cu cea mai perfectă libertate a calului pe săritură, cu acordul perfect, ideal s-ar putea spune, dintre cal și călăreț. El a fost considerat și un mare maestru în folosirea cravașei. Lui George Moruzi și Vladimir Constantinescu le revine marele merit de a fi insuflat un mare avânt călăriei atât în cadrul Cavaleriei și Artileriei, cât și în rândurile civililor, dintre care au ieșit în evidență: dr. Alex. Fortunescu, Andrei Noica, George Băleanu, Igor Rautsmann și alții. (continuare în numărul viitor)

- **REDACTOR ȘEF:**
Dora STĂNESCU
- **EDITORI SENIORI:**
Acad. Constantin BĂLĂCEANU
STOLNICI
Florin CODRE
- **EDITOR:**
Ioan CRISTESCU
- **EDITORIALIȘTI:**
Cristian ȚOPESCU
Ioan GROȘAN
Ioan BUDUCA
Ioan GYURI PASCU
Emanuel FÂNTÂNEANU
- **SECRETAR DE REDACȚIE**
Tatiana SEGAL
- **COLECTIV DE REDACȚIE:**
Nina LUPU
Ioan VALERIU
- **CONSULTANȚI**
Robert BARTHA
Dr. Anca BOGDAN
Ing. István Iános ANTAL
Doina PIEPER
Mihail LECHKUN
- **GRAFICĂ:**
XPRESS MEDIA SERVICES
- **TEHNOREDACTARE:**
Emilia VELCU
- **CORECTURĂ:**
Oana IONESCU
- **MARKETING:**
Viorel PĂUNESCU

Editată de

World Media
GRAPH

Str. Pictor Sava Henția nr. 2,
Sector 1, București
Tel: 0727/750.109, 0728/320.453
Fax: 021/22.34.111
E-mail: worldmediagraph@gmail.com
calulmagazin@gmail.com

Reproducerea integrală sau parțială a textelor și imaginilor se poate face numai cu acordul World MediaGraph.

Foto: Nina Lupu, Mihail Lechkun, Antal István, Alex Crișan, Bianca Pavel, Mugur Pop, Vlad Iftime

ISSN 1842-7731

S u m a r

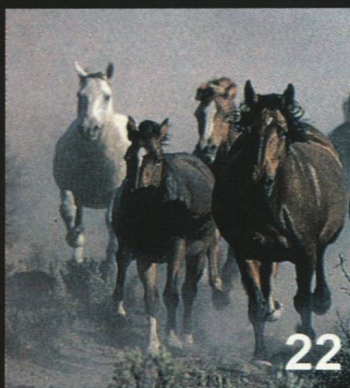
Calul și gândirea magică

Conchistadorii

Domesticirea

Mustang

Saumur - un leagăn al artei ecvestre

editorial

- 4 Calul și gândirea magică
- 6 Cei patru cavaleri ai Apocalipsei
- 7 Istoricul călăriei românești, începuturi
- din ieslea literară**
- 10 Brazilia, via căluți
- 11 Elogiul iubitorilor de cai
- Tăcerea cailor
- galop și civilizații**
- 12 Conchistadorii
- 14 China VI
- O privire din goana calului prin pictura chineză
- lecturi**
- 17 Xenofon
- hipica**
- 18 Domesticirea
- dosar rase**
- 22 Mustang și Galiceno
- ecvestră**
- 24 Saumur - un leagăn al artei ecvestre
- 26 Istorie, prestigiu și glorie

reportaj

- 28 Curs și seminar LIF la herghelia Piber
- cai celebri**
- 31 La mulți ani!
- Siglavay Mantua I
- dosar rase**
- 32 O lume mai mică
- reportaj**
- 34 S.O.S. caii sălbatici
- din ieslea artistică**
- 36 Călărețul albastru
- echitație**
- 38 Dicționar
- Călăreți, cavaleri, profesori de echitație
- ecvestră**
- 40 Ghidul practic al călărețului în exterior
- portret**
- 41 Un aventurier australian în vizită la Centrul de Călărie Ștefan cel Mare
- echitație**
- 42 Turismul ecvestru în România

Curs și seminar LIF la herghelia Piber

28

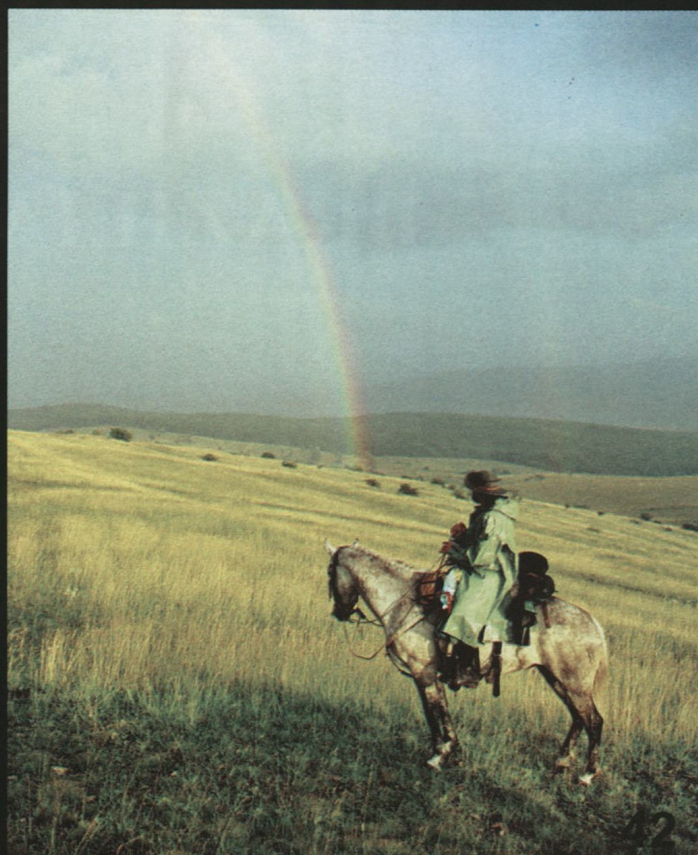
O lume mai mică

32

S.O.S. caii sălbatici

34

Turismul ecvestru în România

42

eros&hippos

44 Femeia și calul

interviu

46 "Doar dacă redefinim ceea ce înseamnă ÎMPREUNĂ abia atunci vom avea succes"

discipline

48 Oare care sunt limitele?

50 Dresajul cailor, etapa I

îngrijire

52 Factori perturbatori care pot influența activitatea în herghelii

sănătate

56 Boala obstructivă respiratorie cronică - maladie incurabilă?

58 Șchiopăturile calului

59 Fazele pasului

eveniment

60 Autoritatea Hipică Națională, la Expoziția Internațională de Agricultură, Indagra 2007

64 Show hipic la Budapesta

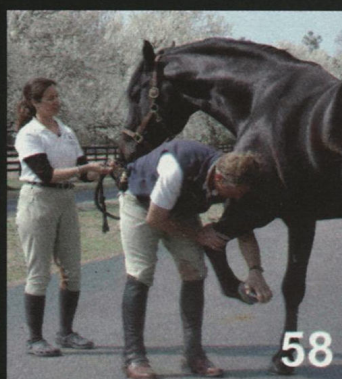
anunțuri

66 Cumpărări/vânzări

Dresajul cailor
Etapa I

50

Șchiopăturile calului

58

Pledoarie pentru
un sportiv

62

Show hipic internațional
la Budapesta

64

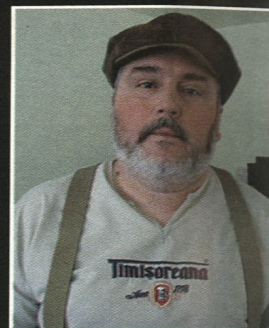

Boala obstructivă respiratorie cronică -
maladie incurabilă?

56

BRAZILIA, VIA CĂLUȚI

Eugen Cristea ■

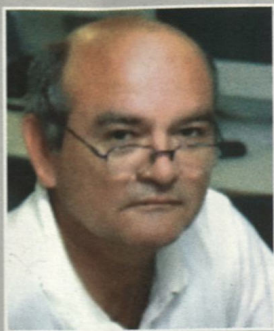
Nu știu cum Dumnezeu se face, dar de fiecare dată când mi se cere un articol pentru revistă, trebuie să se întâmple ceva care să-mi ridice la plasă... Să mă explic. Exact înainte de a mă așeza la masa de lucru, aflu – cu binecunoscuta stupoare – că, mai nou, căluții sunt vânduți pe câțiva firfirici, pentru că, vezi Doamne, nu mai au cum să fie îngrijiți și întreținuți. A vinde un căluț cu doar câteva sute de mii vechi mi se pare absolut inadmisibil. N-ar fi mai bine să fie vânduți stăpânii? Firește, pe nimic, doar atâta merită. Eu unul nu pot pricepe nici în ruptul capului (era să zic în ruptul calului!!!) cum poate cineva să vândă pe nimic un sufletel minunat, care nu are nici o vină că s-a născut în bătătura unui nenorocit. Am văzut câteva exemplare de toată mila, niște schelete ambulante, care se târâiau mai mult decât mergeau. Ca de obicei, mi s-a sfâșiat sufletul. Și, în clipa aceea,

mi-am reamintit de căluții pe care am avut bucuria de a-i vedea pe viu în îndepărtata Brazilie, la Sao Paulo. Ce diferență, oameni buni! Ce prăpastie între tratamentul blestemat de aici și prețuirea reală de care se bucură acolo. Aflat pe meleaguri braziliene cu un spectacol pentru diaspora română de acolo, am avut prilejul fericit de a face cunoștință cu o familie excepțională, Prodanoff pe numele ei, care, cu bucuria întâlnirii unor semenii, ne-a oferit tuturor o după-amiază de vis într-un oraș de duminică liniștită, cu lume liniștită... Prietenii noștri, așa cum spuneam, după ce ne-au dus să vizităm un fel de centru de modă de un desăvârșit bun-gust, cu niște exponate care le-ar pune pe gânduri pe multe dintre croitoresele de la noi care se dau mari creatoare de modă și „trenduri”... Dar nu despre asta e vorba. Nu. Ci despre vizita la un fel de centru de agrement hipic desprins parcă

din filmele englezești, centru în care – n-am să uit niciodată – toată lumea vorbea în șoaptă, parcă pentru a nu deranja minunatele, splendidele exemplare cabaline de acolo. Grăjdarii – uf, ce urât sună! – semănau cu niște majordomi de la o casă de lux. Aveau nu numai o îmbrăcăminte extraordinar de îngrijită, ci și un comportament demn de un adevărat palat regal... Iar despre felul cum tratau căluții, chiar că nu mai are rost să pomenesc... Vă las dumneavoastră libertatea de a vă imagina tot ce e mai frumos pe lume. Mi s-a oferit bucuria de a hrăni un căluț cu un morcov. Inițial, a refuzat – nu mă cunoștea – dar la scurt timp, am devenit parcă unii dintre cei mai buni prieteni. Rase diferite de căluți ne priveau de după paddock-uri cu o blândețe și o eleganță în privirile umede pe care n-am cum să le uit atât de ușor... Vă rog să mă credeți, aveam senzația că mă aflu într-o altă lume... O lume în care – în sfârșit – oamenii ar putea deveni ceva mai buni, mai înțelepți, mai înțelegători. Finalul expediției noastre ne-a purtat în câteva arene în care se antrenau căluții sub bagheta – îngăduiți-mi această înlocuire a cuvântului „cravașă” - unor dresori excepționali. Om și cal, cal și om într-o comuniune cum rar mi-a fost dat să văd. Mai e nevoie să vă povestesc ce costume aveau călăreții? Mai e nevoie să vă povestesc cum erau țeșălați căluții, cu o dragoste mai mult decât maternă sau paternă? Mai e nevoie să vă povestesc cât de bine ne-am simțit cu toții în acea după-amiază binecuvântată? Cred că nu. Important e că zile în șir, visele mele au fost populate numai de chipurile blânde ale acelor căluți splendizi. Și îmi pare nespuse de rău că nu am avut timpul necesar să fac doar câțiva pași călare pe unul dintre acele minunate exemplare.

Poate data viitoare...

ELOGIUL IUBITORILOR DE CAI

Ioan Groșan ■

Am o profundă și statornică admirație pentru cei ce iubesc caii.

Nu numai pentru crescătorii de cabaline de rasă, pentru jockeyi sau pentru dresori, ci și pentru țăranul simplu a cărui singură sursă de existență (ca în povestirea „Fefelega” a lui Agârbiceanu) este iapa lui costelivă ori pentru amatorii de curse, buni cunoscători ai „pedigree”-ului concurenților, cum e prietenul meu de la Paris, Dumitru Țepeneag (singurul opozant al comunismului căruia Ceaușescu i-a luat, prin decret, cetățenia română), care avea obiceiul – nu știu dacă-l mai are – de a-i dăruia de sărbătorile de iarnă, câte unui amic, un bilet cu numele calului câștigător la nu importă care concurs hipic din Franța.

Iar apropo de dragostea asta pentru nobilul animal, îmi amintesc de o întâmplare pe care mi-a povestit-o mama mai demult, din tulburii și tragiciei ani ai deceniului șase. Pe vremea aceea, prin 1950, bunicul, tatăl mamei, era luat, chiabur fiind, să sape la Canalul Dunăre-Marea Neagră.

Acasă, în gospodărie, în comuna Roșia de Secaș, în grija bunicii, rămasese Vilma, superba iapă pur-sânge, despre care am mai scris aici.

Mama era elevă internistă la Școala Normală de Fete din Blaj și, de regulă, la sfârșitul săptămânii, bunica venea cu căruța trasă de Vilma în „Mica Romă” s-o ia acasă. Într-o vineri, bunica n-a apărut. Îngrijorată, mama a ieșit a doua zi în oraș să vadă vreun cunoscut din sat, să afle ce s-a-ntâmplat. Și nu mică i-a fost mirarea când a văzut căruța cu Vilma trasă în fața unei crâșme.

Pe ocolite, întrebând ici și colo, mama a aflat că Vilma, cu căruța cu

tot, fusese „rechiziționată” de unul Gogâță, bețivul și vagabondul satului, primul din Roșia de Secaș care s-a înscris la comuniști.

Profitând de absența bunicului și de statutul lui de „om nou”, Gogâță lua din când în când iapa și căruța de la bunica mea neajutorată, pentru, chipurile, „trebile partidului”, în fapt ca să meargă la Blaj să bea cu tovarășii lui de la raion.

Mama a așteptat până s-a lăsat întunericul și văzând că Gogâță nu ieșea din stabiliment, iar iapa, recunoscând-o, întoarce mereu capul spre ea, nechezând ușor („conspirativ”, așa zice eu), a dezlegat-o și-a luat-o cu căruța cu tot spre casă, vreo 20 de kilometri. Sigur că i-a fost frică: o muce de fată, singură în noapte, prin pădurile din preajma Blajului, cu lupi și „bandiți” pândind din tufișuri... Dar dragostea pentru Vilma („că se vedea că nu mâncase de mult”, îmi spunea mama) i-a învins teama și-n cele din urmă a ajuns.

De-atunci Gogâță, speriat dimineața (când s-a trezit din beție și s-a văzut fără iapă) că ar fi putut fi luat la întrebări de propriii lui tovarăși de colectivizare, n-a mai venit la „rechizionări”. Și a sfârșit-o foarte prost. Dar asta e o altă poveste, fără cai, și parcă n-are nici un farmec.

TĂCEREA CAILOR

Traian T. Coșovei ■

Pentru că în numărul trecut al revistei „Calul Magazin” vorbeam despre copilărie și amintirile ei, voi încerca să propun cititorilor un model (oare model să fie?) cel puțin ciudat pentru vârsta la care vreau să mă refer: calul înaripat, calul cu aripi, calul care zboară.

Primul ar trebui să fie Pegas... dar calul acela atât de pomenit în mitologie era mai degrabă un cal asociat cu eroismul războinic. Mă mir că până acum, în secolul XXI, nici un avion invizibil, nici un bombardier, nici un elicopter dotat cu arme letale nu-i poartă numele. Înseamnă că nu era el un cal atât de războinic pe cât îl prezenta iconografia din cărțile cu legende pe care le răsfoiam în copilărie... Nu vreau să fac aici apel și la condiția subalternă a calului, cea zugrăvită în istorisiri precum „Fefelega”, simbol al unei deprimări sociale, nici la caii orbi, de mină, cei care trudeau în măruntaiele pământului și, în general, nu doresc să devin patetic ori lacrimogen. Literatura română ca și cea europeană, sunt pline de exemple lacrimogene...

Aș vrea să amintesc aici de caii înaripați care se asociau cu ideea de călăreți neînfricați, pentru a aduce în fața cititorului noțiunile de „viață fără de moarte” sau „tinerețe fără bătrânețe”. Calul înaripat era un simbol al visului asvârlit ca o săgeată spre înalturi, era simbolul celor neînfricați, al celor temerari, care ținesc dincolo de idealurile mărunte ale răzeșilor – nu departe de calul-centaur, un alt simbol devenit și semn zodiacal.

În inconștientul meu visătoare vedeam în calul înaripat simbolul celui care (cu călăreț cu tot) putea învinge moartea, plutind într-un abur fantastic, ireal. Tot așa, făcând eu câteva „excursii” prin amintirile mele, îmi aduc aminte de calul Troian, de calul lui Caligula, al lui Napoleon, al lui Făt-Frumos, de El Zorab, de Bucephalus, celebrul cal al lui Alexandru cel Mare.

Simbolistica aceasta m-a urmărit ani și ani de zile până când, ieșind din copilărie, am încercat să-i găsesc noi înțelesuri. Anii au trecut... înțelesurile sunt altele... de după perdele, niște „rapsozi” iscusiți își ascut instrumentele: „La Calu' Bălan... La Calu' Bălan... și șaua-i verde... ține-mi-l bine, ține-mi-l bine, nu mi-l pierde...”.

CONCHISTADORII

■ Ioan CRISTESCU

Epoca marilor descoperiri geografice, care a culminat cu cucerirea Americilor; i-a avut ca vârf de lance pe spaniolii și portughezii din secolele XV și XVI. În timpul domniei Prințului Henric „Navigatorul”, o flotă portugheză a pornit de pe coasta Africii în 1458 în scopul de a căuta rute comerciale către est. În aceeași expediție, Bartolomeu Diaz a înconjurat Capul Bunei Speranțe în 1488 iar în 1497, Vasco da Gama a ajuns în India. America a fost descoperită în mod neașteptat de Cristofor Columb în 1492. Până la acel moment, America era pregătită pentru a fi descoperită, explorată și locuitorii săi – inevitabil – exploatați. Calul dispăruse de 8.000 de ani dar, de-a lungul a 400 de ani, numărul acestora a ajuns la peste 25 de milioane de exemplare în America, adică o treime din populația umană.

CRISTOFOR COLUMB

Cristofor Columb a făcut patru călătorii în Lumea Nouă. La prima sa expediție, a debarcat în Insulele Bahamas și în Indiile de Vest, unde a lăsat 30 de cai pe Insula Hispaniola (insulele Haiti de astăzi). Timp de zece ani, pe insulele mai mari fuseseră crescuți armăsari astfel că, în 20 de ani, exista o populație considerabilă de cai în Indiile de Vest. Mai târziu, el a ajuns în America de Sud și în Golful Mexic.

CONCHISTADORII

Explorările au luat avânt odată cu sfârșitul ocupației maure de 700 de ani, a Peninsulei Iberice, în 1492. Aceasta a făcut ca un nucleu de soldați pricepuți, cu experiență, să rămână fără slujbe. Îmboldiți de poveștile despre bogăția fabuloasă și furtişagurile de comori despre care se vorbea că ar fi în Lumea Nouă, acești aventurieri mercenari au început a fi cunoscuți sub numele de „conchistadori” (termenul spaniol pen-

ALIAȚII INDIENI

În cel puțin una dintre expedițiile în Mexic, spaniolii au fost ajutați de indieni care veneau în sprijinul călăreților. Bentițele cu pene ale aztecilor erau o dovadă a vitejiei în luptă.

tru „cuceritori”) și ei au format nucleul cuceririlor spaniole ale Mexicului și Americii de Sud din sec. al XVI-lea. Până în primii ani ai sec. XVII, spaniolii înființaseră centre de creștere a cailor în jurul regiunii Santa Fé, în sud-vestul Americii, iar din aceste centre, creșterea cailor s-a răspândit către nord și est.

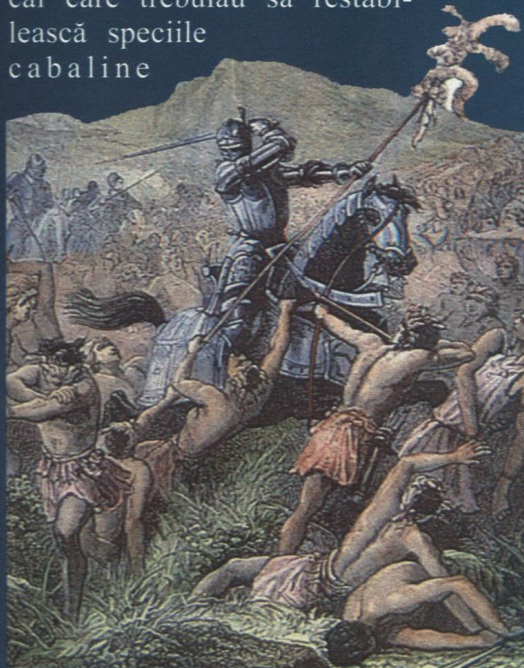
CUCERIREA

Această scenă de bătălie, ciudat de incoerentă, ilustrează cucerirea Mexicului. Armata aztecă este bombardată de artilerie, în timp ce Cortés și călăreții săi avansează înspre căpeteniile aztece.

În mare parte, conchistadorii au avut caractere dezgustătoare iar atrocitățile comise împotriva băștinașilor în numele „credinței”, dar mai mult din lăcomie, au vădit o nepăsare totală față de valorile umane, lucru care era nemilos, chiar și după standardele vremii lor. Cei doi bărbați răspunzători pentru distrugerea a două dintre marile civilizații americane au fost Hernán Cortés (1485-1547), care a sosit în 1519 și a nimicit națiunea aztecă prin cucerirea Mexicului și Francisco Pizarro (1475-1541), care a debarcat în 1531 și a învins poporul incaș din Peru cu o sălbăticie incredibilă.

CAI FEROCE

Cortés a debarcat în Mexic în 1519 cu o forță armată de numai 600 de infanteriști spanioli, 200 de indieni și cei 16 cai care trebuiau să restabilească speciile cabaline

FRICA FAȚĂ DE CAI

În lucrarea „Historia de las Indias” de Diego Duran, Hernán Cortés a fost înfățișat într-o postură mai familiară. El a și declarat că, „pe lângă Dumnezeu, datorăm victoria cailor”.

PLATA TRIBUTULUI

În această imagine, Hernán Cortés, sprijinit de o escortă înarmată până-n dinți (și de un ponei curios de pitic), primește în dar un colier de la indienii cucerți. Cortés se baza adeseori pe sprijinul triburilor prietene pentru a-și suplimenta forțele armate aduse din Europa, angajându-le pentru a-i învinge pe azteci.

de pe continentul american. El a pretins că, „pe lângă Dumnezeu, datorăm victoria cailor”, deoarece aceștia au semănat teroare în rândul băștinașilor, care, firește, nu mai văzuseră niciodată asemenea bestii blindate. Se presupune că victimele cele mai multe au fost făcute de către infanteriștii spanioli, care au atacat cu săbiile lor teribile, scurte și ascuțite, dar efectul psihologic chiar și numai a 16 călăreți înarmați, năvălind asupra flancurilor indiene a fost, evident, enorm. Cei 16 cai luați de Cortés erau bine aleși: 11 armăsari, dintre care doi erau pătați și cinci iepe. Majoritatea făceau parte din cunoscuta familie Cordoba, al cărei membru era și propriul cal al lui Cortés, El Morzillo („Cel Negru”).

EL MORZILLO

Cortés l-a călărit pe El Morzillo în expediția sa din Honduras în 1524. Era cea mai nepotrivită țară pentru a aduce cavaleria, datorită pădurii tropicale și terenului accidentat. El Morzillo s-a rănit la picior atât de tare încât nu a mai putut fi folosit. Cortés și-a lăsat calul în grija indienilor aliați și a promis să se întoarcă după el, dar nu a mai reușit. Indienii superstițioși, fiindu-le foarte frică de acel animal ciudat și având un sentiment amestecat de teamă și venerație față de albi, s-au străduit să-l îngrijească cum au putut mai bine. Au găzduit calul într-un templu iar fete purtând ghirlande de flori îl hrăneau cu fructele care îi plăceau și cu mâncăruri

din carne de pui. El Morzillo, care nu aprecia nici divinizarea care i se acorda, nici hrana, a murit, în cele din urmă. Indienii, îngroziiți de represalii și cu o inspirație naivă, au creat o statuie a acestuia, amplasând-o pe una din multele insule ale lacului. În timp, acesta a ajuns să fie venerat sub numele de Tziunchan, zeul tunetului și al fulgerului. A rămas acolo până în 1697, când mai multe armate spaniole au intrat în Yucatan, urmate de preoți misionari, lacomi să găsească noi adepți. Doi franciscani, părintele Orbieta și Fuensalida au descoperit statuia zeului Tziunchan iar cel din urmă, „pătruns de spiritul Domnului și plin de un zel furios față de onoarea lui Dumnezeu”, a înșfăcat o piatră și a spart idolul în bucăți. Până la acel moment, totuși, caii din rasa lui El Morzillo asiguraseră deja succesul cuceririlor spaniole.

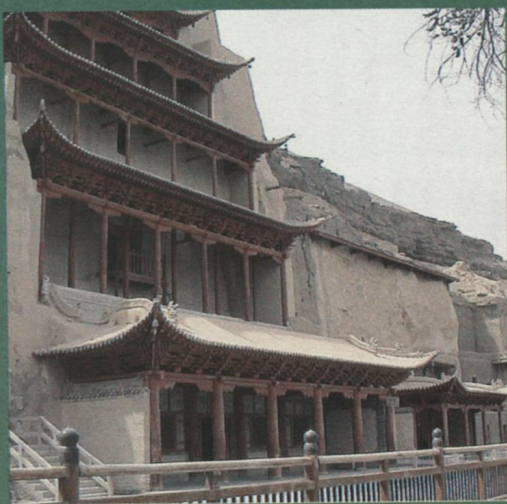
GOANA DUPĂ AUR

Pictura grăitoare a lui Frederic Remington ilustrează expediția lui Coronado din 1540, când spaniolii au mărșăluit prin deșerturile din Arizona, New Mexico și Texas în căutarea celor șapte Orașe de Aur, legendare (dar și un simplu rod al imaginației).

CHINA VI

O PRIVIRE DIN GOANA CALULUI PRIN PICTURA CHINEZĂ

■ Tatiana Segal

Calul își însoțește stăpânul în casă și în mormânt nu numai sub formă statuară, ci și picturală. În locuri tănuite, ascunse vederii, în totală opoziție cu temperamentul lui neînfrânat, imaginea calului, la păscut sau în luptă, ținut de căpăstru sau călărit, cu coama în vânt sau capul plecat se ivește unde te aștepți mai puțin. Așa se face că printre grottele de la Mogao aproape de Dunhuan, grotă nr. 249 se remarcă prin

„Vânătoarea”, pictură murală, de factură realistă executată pe plafon.

Grotele de la Mogao, păstrătoare de comori

Grotele de la Mogao care ascund în adâncurile lor comori de artă buddhistă se găsesc la 25 km sud-est de orașul Dunhuang în provincia Gansu. O pasarelă lungă, în zigzag, leagă între ele numeroase grotte de diferite dimensiuni săpate în falezile colinei Mingsha.

Lucrările de amenajare a grotelor de la Mogao au început în anul 366. Analele istorice menționează că atunci când venerabilul călugăr Zun a ajuns la poalele colinei Mingsha, a socotit că acest loc răspândea strălucire și a hotărât să sape grotte care să-i fie dedicate lui Buddha. Amenajarea grotelor de la Mogao a durat circa o mie de ani, desfășurându-se de-a lungul a zece dinastii, de la perioada celor șaisprezece Regate (304-439) până în dinastia Yuan (1271-1368).

Astăzi, din cele 750 de grotte nu mai pot fi identificate, desigur, grottele săpate de călugărul Zun. Ele adăpostesc fresce care se întind pe 45.000 m² și vreo 3.000 de statui, toate realizate simultan cu săparea grotelor. Printre aceste grotte, ca o curiozitate, cinci mai păstrează streșini de lemn construite încă din vremea dinastiilor Tang (618-907) și Song (960-1279). În grotă secretă a canoanelor buddhiste s-au descoperit vreo 50.000 de manuscrise, obiecte prețioase și lucrări artistice printre care se numără mii de picturi pe mătase, gravuri, broderii și caligrafii, toate într-o stare de invidiat, ca de altfel „Vânătoarea” de care pomeneam la început. De altfel, calul este o temă prezentă frecvent în pictura de cai și personaje. Pe fondul alb al plafonului, artistul a pictat folosind culorile verde, albastru, cafeniu și negru. Liniile și culorile sunt juxtapuse pentru a reda imagini de vânători, cai, munți, arbori și animale. Concepția este romantică, dar ansamblul picturii respiră forță și vigoare.

Rulouri cu călăreți (dinastia Tang, 580-900)

Pictura chineză, trăsături generale

Pentru a aprecia, însă, pictura chineză în toată complexitatea ei fără a ne extazia prea mult sau a ne pune întrebări inutile, pentru a înțelege de ce calul chiar zboară, se cuvine să adăstăm puțin asupra a ceea ce chinezii înțeleg prin pictură.

Numim „pictură chineză” arta picturală tradițională exercitată în China de mai multe mii de ani. Rădăcinile ei își află începuturile într-un mod de gândire original mult mai vechi care pune accent pe unitatea omului și cosmosului ca și pe dinamismul neîntrerupt din interiorul universului. Mai mult decât reprezentarea unei forme, pictura chineză caută se exprime sufletul, mișcarea interioară a ființelor.

Și compoziția picturii chineze este diferită de cea europeană. În genere, pictura chineză este formată din unul sau mai multe poeme caligrafiate, o imagine pictată și sigiliul autorului. Se disting mai multe metode de a picta:

Cal Tamin (de Zhao Yan, Cinci Dinastii, 900-980)

- **metoda xieyi („a scrie ideea”)** se caracterizează printr-o trăsătură amplă și folosește principiul degradeului;

- **metoda gongbi („pensula grijulie”)** se distinge prin finețea și precizia detaliilor;

- **metoda baimiao („desen din trăsături”)** se limitează la a desena numai contururile în tuș negru; decurge din metoda gongbi;

- **metoda mogu („fără osatură”)** este asemănătoare metodei gongbi, dar contrar acesteia nu desenează contururile;

- **metoda shuimo („apă și tuș”)** este o varietate de xieyi, dar realizată numai în tuș negru cu joc de degradeuri.

Scopul picturii chineze este de a realiza cu maximă conciziune acel farmec artistic purtător de sens care atinge infinitul.

De fapt, în gândirea tradițională chineză, universul este constituit din *qi* („suflu”) de diverse densități, totdeauna în mișcare, sursa viului. Faptul de a recrea acest suflu într-o imagine, îi dă viață și stabilește o legătură directă între univers, pictură și om. Astfel actul picturii sau contemplării unei picturi permite regăsirea unității, adesea încălcată, cu cosmosul.

Prin aceasta, pictura chineză este mai curând o artă de a trăi, decât un simplu travaliu estetic. De altfel, cea mai elocventă expresie pentru a sesiza sensul picturii chineze este adagioul: „Rimează suflurile și mișcarea vieții!”

Elementele esențiale ale compoziției sunt:

- organizarea generală și direcțiile (ascendente, descendente, de bază etc.);

- densitatea și unitatea (sau dispersia). Cei din vechime, pentru a da concretețe acestui element compozițional spuneau că pictura trebuie să fie „atât de aerată încât nici măcar un cal să n-o poată străbate și atât de densă încât nici măcar vântul să n-o poată străpunge”.

- vidul. În pictura tradițională chineză, vidul („golul”) ocupă un loc important. El poate reprezenta cerul, pământul, apa, norii etc. El permite imaginii să apară în pictură, dar totodată îl ocrotește pe privitor într-o lume mult mai vastă, infinită, lăsând loc liber imaginației. Contemplația își ia punct de sprijin „plinul” picturii, ca o trambulină de pe care se avântă în absolut prin „vid”. Poemele chineze se bazează pe același principiu.

Păscutul cailor (pictură pe mătase de Han Gan, dinastia Tang, 580-900)

- inscripționările sunt la fel de importante. Ele cuprind titlul, conținutul (poem, proză, descriere, povestire etc.), numele autorului și sigiliul. Totul trebuie caligrafiat în stiluri diferite, în funcție de ceea ce artistul vrea să exprime. De alegerea inscripționărilor și de poziționarea lor depinde viața picturii. Ele sunt cele care încheie lucrarea. Fără ele, pictura chineză nu este decât un corp lipsit de viață.

Să părăsim grotele de la Mogao, să lăsăm în drum teoriile referitoare la pictura chineză, căci vom mai reveni asupra lor, și să ne întoarcem în lumea cailor.

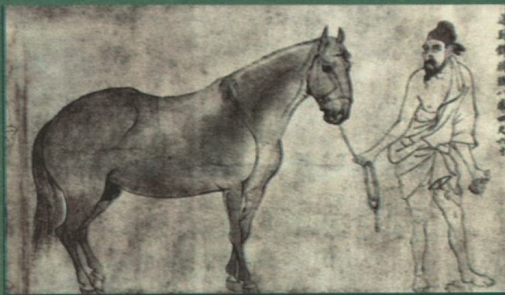
Li Gonglin și Xu Beihong, salt peste timp

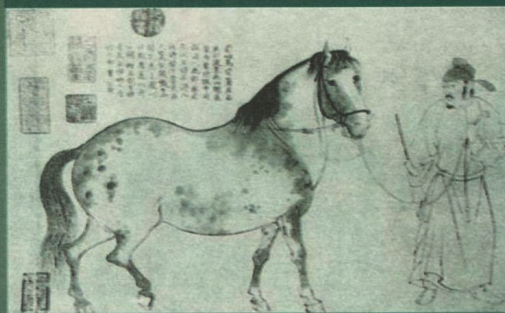
Pictarea calului Zhao Yebai (pictură pe hârtie Han Gan, dinastia Tang, 580-900)

Fără doar și poate, dinastia Tang este epoca cea mai creativă din istoria Chinei, fără îndoială și sub influența buddhismului înfloritor. Este și perioada în care pictura ecvestră a atins apogeul gloriei și splendorii sale în istoria artelor frumoase chineze.

În epocile anterioare dinastiei Tang, deși calul era imortalizat în pictură, nu exista o „școală” a picturilor ecvestre. După dinastia Tang, pictorii, din vene-

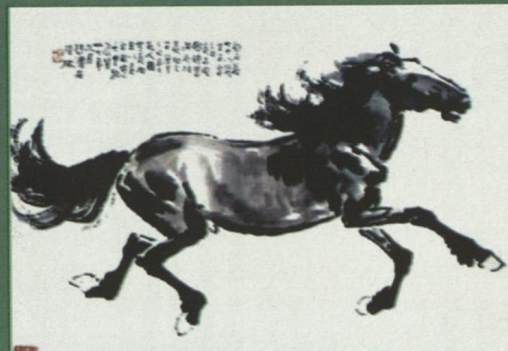
*Pictura cu Cinci cai
(hârtie, de Li Gonglin 1049-1106,
dinastia Song, 960-1230)*

rație pentru maeștri, au continuat dezvoltarea picturii ecvestre.

Ne vom opri acum, nu la un mare maestru din dinastia Tang, ci la un urmaș din dinastia Song, Li Gonglin (1049-1106). Ofițer civil și arheolog, el devine celebru nu atât prin contribuțiile arheologice cât prin picturile ecvestre pe care le-a realizat atunci când s-a întors spre pictura religioasă buddhistă și daoistă.

În lucrarea „Cei cinci cai divini”, bidivii sunt prezentați direct în fața ochilor privitorilor. Caii au o postură pașnică și liniștită. Capul lor nu exprimă simțăminte particulare, dar este prezentat ca un element distinct, deși în perfectă armonie cu ansamblul corpului și membrilor. Acești cinci cai se înfățișează pur și simplu într-un mod elegant și destins, ca și cum această atitudine este în firea cailor rafinați. Cât privește cavalerii aflați în preajma

*Cal de 1000 de li
(Xu Beihong, 1895-1953)*

cailor, fiecare este diferit de celălalt, ceea ce indică diferențe de statut social, caracter, naționalitate. Figurile lor nu sunt câtuși de puțin impresionante pentru că nu au priviri pătrunzătoare, nici nu exprimă emoții exagerate, ambiții, ori dorințe. Ei par mai curând să se bucure de atmosfera pașnică și destinsă.

Din punct de vedere stilistic, Li Gonglin este continuatorul lui Gu Kaizhi (344-406) și Wu Daozi (680-740), cel care a dispărut în propriul tablou.

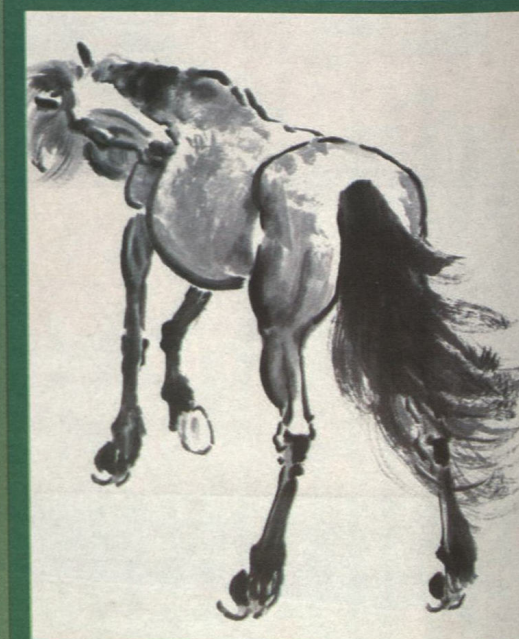
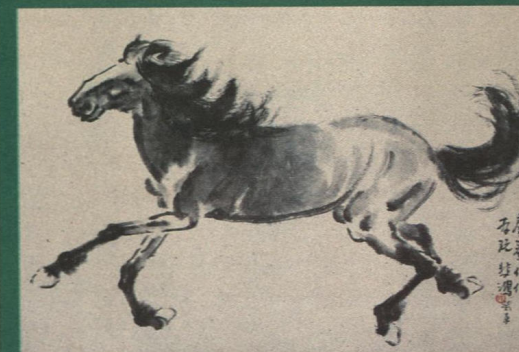
Xu Beihong (1895-1953) este cel mai cunoscut pictor chinez în pictură ecvestră din ultimul secol. A studiat pictura în Japonia și în Franța, aceasta fiind o pasiune care s-a manifestat încă din copilărie.

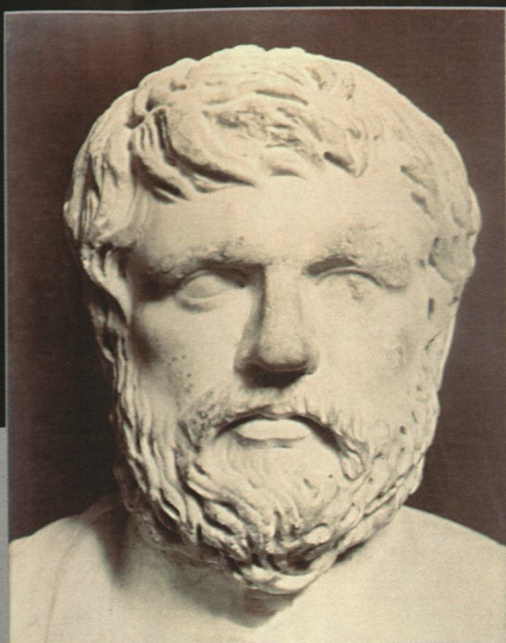
Caii de rasă au constituit tema pe care a preferat-o toată viața. Caii la galop pictați de Xu Beihong au aerul că trăiesc, dar rafinamentul și eleganța lor depășesc cu mult caracteristicile cailor adevărați. În ochii chinezilor, „acești cai la galop, nu sunt cai sălbatici. Au fire de dragon și de om. Aleargă și se năpustesc, liberi de orice constrângere. Ei sunt o imagine ieșită direct din imaginație. Un simbol sintetic, un simbol de libertate, de noblețe, un simbol al națiunii chineze pe punctul de a-și ridica privirea.”

Istoria picturii chineze pe teme ecvestre este istoria civilizației chineze, o istorie care ne dezvăluie faptul că chinezii sunt deschiși față de natură, ființe umane și cai, dar că uneori le sunt și ostili. Spiritul acestei picturi reflectă în egală măsură regrete, bucurii și speranțe.

Pictură de Xu Beihong, 1895-1953

XENOFON

(continuare din numărul trecut)

Odată cu primele scrieri au apărut și primele tratate despre cai. Primul care a scris în limba hitită un tratat de antrenament metodic, pentru dresaj și îngrijirea cailor a fost mitanlianul Kikkuli în secolul 2 î.e.n. În acest număr continuăm cu un fragment din tratatul lui Xenofon (430-355 î.e.n), ce ne uimește prin modernismul său și pledoaria de tact față de acest animal. Paul-Louis Courier a tradus în franceză Tratatul lui Xenofon, iar în 2005 la Editura Est Taset a apărut într-o ediție bilingvă, cu traducerea în română de Irina Mavrodin.

Într-un cuvânt, omul îl învață pe om, cu ajutorul cuvântului, pe care i l-au dăruit zeii; dar pe un cal nu-l poți învăța nimic folosind cuvântul; calul înțelege ce vrei de la el dacă îl răsplătești când ți-a îndeplinit voința și dacă îl pedepsești dacă nu ți-a dat ascultare. Aceasta este regula generală și, spre a spune astfel, rezumatul a ceea ce înseamnă arta echitației. De exemplu, calul va accepta mai ușor zăbala dacă, după ce i-ai pus-o, îl recompensezi cu ceva de care să-și aducă aminte, și, tot astfel, el va sări, sau va face alt lucru ce i se va cere, dacă se așteaptă că, dacă se va supune, este iertat de o pedeapsă pe care o ispășește.

Iată deci ce trebuie să vezi dacă nu vrei să fii înșelat când îți cumperi un cal (sau un mânz), și nici nu vrei să-l strici slujindu-te de el, mai ales dacă dorești să faci din el un animal de luptă. Poate că ar fi bine să spunem acum cum trebuie să ne purtăm cu un cal cu fire aprigă sau, dimpotrivă, cu unul leneș din fire, dacă din întâmplare trebuie să călărim pe asemenea cai. Trebuie să știm mai întâi că un cal nărvaș este precum un om mânios, și cum un om nu devine mânios decât dacă este ofensat de faptele sau de cuvintele cuiva, tot astfel un cal, oricât de aprig și focos ar fi, nu se va supăra decât dacă i se va face vreo neplăcere. Așadar, când urcăm călare, să evităm cu grijă tot ceea

ce-l poate necăji; apoi, când ne vom vedea în șa, trebuie mai întâi să stăm liniștiți ceva mai mult decât stăm când e vorba de alți cai, iar când îl îndemnăm să se pună în mișcare, să o facem cu multă blândețe; și astfel pornind, să-i accelerăm treptat mersul, până când ajungem la galop, fără ca animalul să-și fi dat seama. Orice mișcare bruscă îl tulbură pe un cal nervos, tot așa cum orice zgomot, orice apariție, orice senzație neașteptată îl tulbură pe om: în general calul se teme și își pierde cumpătul când este luat prin surprindere. Dacă pornește năvalnic și de capul lui, pentru a-l putea din nou stăpâni nu trebuie să tragi de frâu brusc, ci încet, treptat și fără urmă de violență. Cursele pe drum drept îl vor liniști mai mult decât voltele și contra-voltele, și dacă aceste curse nu sunt rapide, ci lungi, ele vor calma și supune calul nărvaș. Dacă cineva crede că poți îmblânzi un asemenea cal făcându-l să alerge până nu mai poate, se înșală; căci atunci el devine furios, și cu cât îl silim să gonească mai tare cu atât furia lui crește, și adeseori (așa cum se întâmplă și cu omul când e mânios) își face lui însuși și celui care-l călărește un rău uneori fără leac. Trebuie să ținem în frâu calul nărvaș și să-l împiedicăm mai ales să se lanseze într-o întrecere de la cal la cal; căci aproape întotdeauna cei care se arată cei mai focosi și mai dornici să

învingă sunt și cei mai nervoși. Zăbala mai puțin tare este mai bună decât cea tare; dar dacă folosim o zăbală tare, trebuie să știm să o facem suportabilă prin felul cum o manevrăm. Este bine să ne obișnuim să stăm în șa nemișcați, mai ales dacă urcăm pe un cal nervos, și să nu-l atingem decât în locurile care trebuie atinse pentru ca omul să fie bine așezat în șa. Calul va mai învăța, dacă va trebui, să se calmeze când omul tace mălc, și să se anime când i se vorbește; dar dacă la început când i se vorbește este și mângâiat, iar când nu i se vorbește este tratat cu severitate, el va lua obiceiul contrar: se va calma când i se vorbește și se va anima de îndată ce nu i se va vorbi. Tu însuși trebuie să ai grijă să nu tresari la sunetul trompetei sau la strigătul de atac, spre a nu speria calul, și să nu faci – dacă totuși l-ai speriat – nici un alt gest prin care l-ai putea tulbura; dar, pe cât se va putea într-o asemenea împrejurare, trebuie să încerci să-l liniștești, ba chiar, dacă este cu putință, să-l faci să mănânce chiar când aude acel zgomot. La urma urmei, cel mai bun sfat care poate fi urmat este următorul: să nu folosești în luptă cai prea focosi. Cât privește calul laș și leneș, este de ajuns să spunem că trebuie să-i aplicăm tratamente opuse celor care dau roade cu caii aprigi și nervoși.

Continuare în numărul viitor

DOMESTICIREA

■ Ioan CRISTESCU

Dintre toate animalele domestice, calul a fost ultimul domesticit. Aceasta s-a datorat, probabil, gabaritului său sau temperamentului imprevizibil, excesiv de sensibil, care l-au făcut greu de prins și domesticit, deși era, în mod cert, un animal vânat. Domesticirea câinelui – primul animal domesticit – a avut loc înainte sau în jurul anului 12.000 î.C și, fiind carnivor, era folosit ca un aliat natural la vânătoare. Oile, care, în anumite regiuni, erau ținute în turme până prin anul 9.000 î.C., erau utile oamenilor din regiunile rurale care renunțaseră la viața nomadă pentru a trăi în comunități așezate. Până în anul 7.000 î.C., caprele, porcii și păsările de curte erau, deja, ținute pe lângă casă, ca animale domestice. Păsările de curte erau sacrificate în semn de ofrandă adusă zeilor, existând chiar ipoteza că acesta este motivul pentru care au fost domesticite pentru prima oară, și nu pentru ouăle sau carnea lor.

MESAJ RUPESTRU

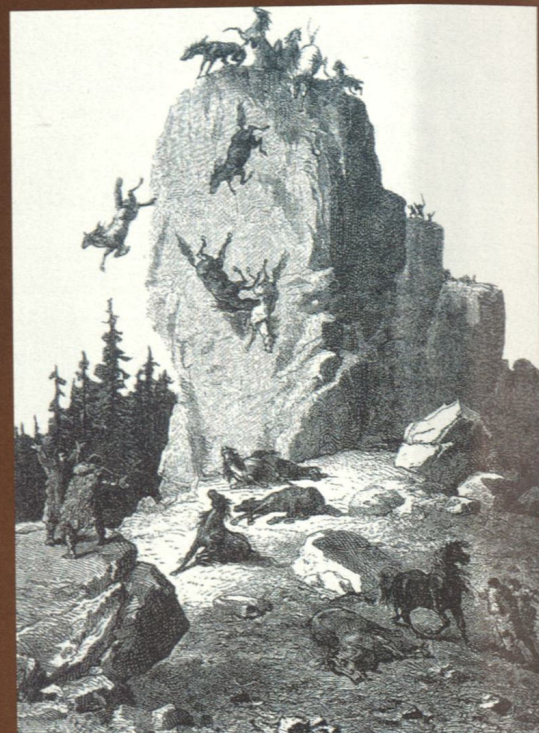
Acesta este un desen pe perete de la Lascaux, în Franța și are o vechime de aproximativ 15.000 de ani. Astfel de picturi reprezintă o formă timpurie de comunicare și indică, probabil, prezența cailor în acea zonă.

CAII DE VÂNĂTOARE

Până la domesticire, turmele de cai sălbatici erau o sursă de hrană la îndemână pentru oamenii primitivi din stadiile târzii ale erei glaciare, în jurul anului 10.000 î.C. Metodele favorite folosite la uciderea cailor erau adunarea unui grup de cai într-o fundătură naturală, unde animalele puteau fi ciomăgite până mureau sau mânărea lor spre o anumită stâncă abruptă, ceea ce era desigur, mai ușor.

Imensele acumulări de oase găsite în situri ca cele de la Solutré și Lascaux, în Franța sau picturile rupestre de la Santander, în Spania, (în jurul anului 13.000 î.C.) arată faptul că oamenii cunoșteau caracteristicile cailor cu mult înainte ca aceștia să fie domesticiți. În esență, picturile rupestre erau folosite pentru a indica și altor vânători nomazi prezența în zonă a cailor. Este posibil, totuși, să fi avut și o oarecare semnificație spirituală.

În zone cum ar fi văile fluviilor Tigrul și Eufrat în Irak, cultivarea pământului a început în jurul anului 9.000 î.C. și, pe

MĂCELĂRIREA CAILOR

S-au găsit imense depozite de oase sub stâncile de la Solutre, în Franța. Această reprezentare de către un artist din sec. XIX este plină de fantezie, dar puțin exagerată.

măsura extinderii modului de viață agricol, la fel s-a întâmplat și cu practica închiderii animalelor în țarcuri sau cu cea a creșterii acestora pe o zonă de teren îngrădită sau semi-deschisă. În această situație, nu exista, într-adevăr, nici un avantaj în a deține o turmă de cai, chiar dacă ar fi fost posibil acest lucru. Animalele pe care le aveau deja locuitorii acelor așezări le furnizau hrană și produse cum ar fi piei sau lapte, fiind, în plus, mult mai docile, în comparație cu caii. Vitele puteau fi folosite la o formă primitivă de tracțiune sau ca animale de povară.

DOMESTICIREA CAILOR

Este imposibil să estimăm exact momentul începerii domesticirii cailor, dar există dovezi palpabile că aceștia ar fi fost domesticiți pentru prima dată în Eurasia acum aproximativ 5.000-6.000 de ani, către sfârșitul perioadei neolitice. Se presupune că responsabile cu domesticirea – pentru prima dată – a cailor sunt triburile nomade ariene, care vorbeau limbi indo-europene și care se deplasau continuu prin stepele aflate în apropierea

Mării Caspice și Mării Negre. Este posibil, totuși, ca acest proces de domesticire să fi avut loc, concomitent, și în alte părți ale Eurasiei. Până la acest moment (4.000-3.000 î.C.), aceste triburi ariene erau probabil deja obișnuite cu păstoritul animalelor.

Inițial, aceasta a însemnat probabil, pur și simplu, urmărirea turmelor sălbatice sau semi-sălbatice de oi, capre sau chiar de reni. Renii trebuie să fi fost ideal de urmărit, pentru că ei sunt animale migratoare, și nu rătăcitoare, deplasarea lor depinzând de găsirea „lichenului renilor” (*Cladonia rangiferina*) cu care se hrăneau. Este posibil ca renii să fi fost precursorii cailor domestici. Mai întâi, marile turme de reni trăiau pe teritoriul aflat între Marele Zid Chinezesc până în Mongolia exterioară, unde, ulterior, au fost înființate toate obiectivele de creștere a cailor. Abia după această perioadă, turmele de reni s-au deplasat către nord, înspre regiunea arctică. În al doilea rând, crescătorii de turme de reni deja înțeleseseră conceptul de domesticire cu 2.000 de ani înainte de domesticirea calului. Se știe, de exemplu, că, până în anul 5.000 î.C., renii din Europa nordică erau folosiți la tragerea săniilor. Mai mult, studii din secolul

CREȘTEREA RENILOR

Renii de astăzi din Lapland se hrănesc cu un lichen cunoscut ca „lichenul renilor”, care reprezintă dieta lor principală. Populațiile nomade de stepă au fost primii crescători ai renului migrator.

XIX sugerează că exista chiar practica creșterii renilor, care erau folosiți și pentru călărie.

Astfel, când caii s-au înmulțit în stepele sălbatice, s-a trecut ușor, probabil, de la creșterea renilor la creșterea cailor.

MONGOLIA MODERNĂ

Se presupune că strămoșii îndepărtați ai acestui călăreț mongol din zilele noastre au fost, mai întâi, crescători de reni și au trecut abia mai târziu la creșterea cailor și folosirea lor pentru călărie.

TEZAUURUL DE LA ALTAI

Acest căpăstru foarte decorativ a fost conservat în stare perfectă atunci când a fost descoperit în mormintele de la Pazyryk, în Munții Altai din vestul Siberiei. Este decorat cu imaginile unor reni.

Caii prezentau mai multe avantaje. Ei nu aveau un ciclu migrator fix și puteau fi crescuți în turme oriunde doreau nomazii respectivi. De asemenea, în comparație cu renii sau cu alte animale mai mici, erau mai bine pregătiți pentru a găsi hrană în stepele sălbatice și reci, pentru că puteau săpa cu copitele în zăpadă, în căutarea acesteia. Este interesant de notat și faptul că șelăriile, de exemplu, ale crescătorilor de reni care mai trăiesc și astăzi, cum ar fi cei din poporul Urianchai, care trăiesc în Siberia, nu s-au schimbat de mii de ani, asemănându-se în mod remarcabil cu cele de la începuturile creșterii cailor. Având în vedere toate acestea, se presupune că primii nomazi ai stepei au fost păstori și călăreți de reni înainte de a trece la creșterea cailor.

LEGĂTURA CU PAZYRYK

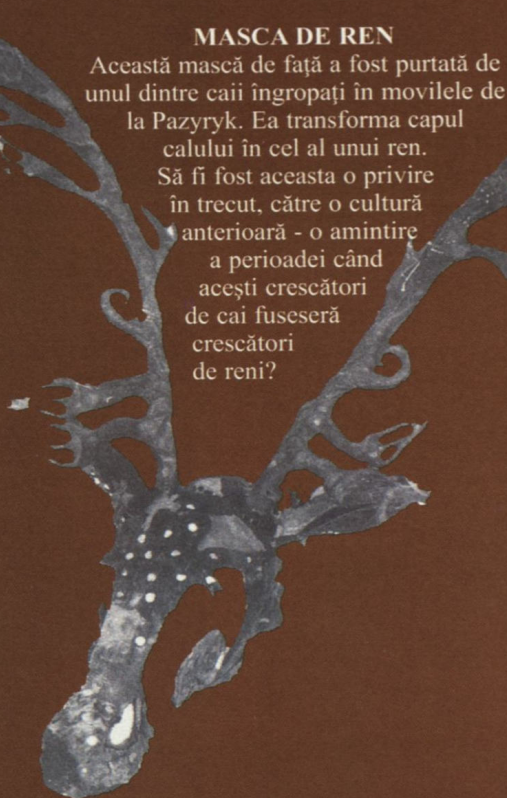
O altă legătură posibilă între domesticirea renilor și a cailor a apărut în 1929 prin descoperirea mormintelor înghețate la mare adâncime de la Pazyryk, în Munții Altai, la mare altitudine, în vestul Siberiei. Aceste morminte, excavate de către Dr. S. I. Rudenko, au reprezentat una din cele mai mari descoperiri ale secolului XX. Ele au aparținut triburilor scite – sciții fiind printre primele și cele mai semnificative populații care foloseau cai – și oferă dovezi că aceștia au avut o tradiție a creșterii cailor încă din jurul anului 3.000 î.C.

MAREA EMBLEMĂ A ORAȘULUI UR, ÎN ȚINUTUL CALDEENILOR

Marea emblemă a orașului Ur, în ținutul caldeenilor datează din jurul anului 2500 î.C. când sumerienii foloseau care cu roți solide, trase, mai degrabă, de culani decât de cai. Lancea sau sulita pare să fi fost arma principală de luptă.

MASCA DE REN

Această mască de față a fost purtată de unul dintre caii îngropați în movilele de la Pazyryk. Ea transforma capul calului în cel al unui ren. Să fi fost aceasta o privire în trecut, către o cultură anterioară - o amintire a perioadei când acești crescători de cai fuseseră crescători de reni?

fost culanii, care erau folosiți pe scară largă în Mesopotamia pentru a trage care, cu mult înaintea folosirii cailor. Totuși, nu existau cai în această zonă până la contactul cu populațiile nomade ale stepelor din nord-est, care creșteau și călăreau cai și care începuseră, deja, în mod evident, să domesticească calul.

CAI DE CALITATE

Un fragment dintr-un basorelief egiptean datând din jurul anului 1360 î.C. înfățișează un sistem de zăbală sofisticat și garnituri de harnașament de tipul jugului. Acești cai de calitate sunt de tip Arab.

Conservate de gheață în forma în care erau acum 3.000 de ani, exact ca în ziua în care au fost îngropate, conținuturile mormintelor au inclus și cai decorați cu măști de față. Unele dintre ele transformau capul calului în cel al unui ren, cu tot cu coarne. Aceste articole și altele, decorate cu imagini de reni, par să sugereze că, înainte de a îngriji cai, acești aprigi războinici de stepă au folosit reni.

DIFERITE TEORII

Sunt autorități care consideră că teoria trecerii de la reni la cai este total inacceptabilă. O școală de gândire consideră că vitele și folosirea lor la tracțiune, recunoscută, au constituit sursa de inspirație pentru începutul domesticirii cailor.

Conform altei școli, precursorii ar fi

Odată ce această întâlnire a avut loc, este adevărat că acest animal, culanul, care avea un temperament dificil, a fost repede înlocuit cu calul, care, pentru o scurtă perioadă, conform geografului grec Strabo, a fost controlat cu ajutorul unui inel în nas, ca și culanul sumerian din mileniul al III-lea î.C.

Alte autorități resping teoria privitoare la reni pe motiv că îngrijirea unui animal migrator, placid, este prea diferită de cea a calului, ne-migrator și mult mai încordat. Dar aceasta este viziunea unor academicieni moderni, cu foarte puțină experiență în creșterea animalelor. Comunitățile timpurii, primitive, strâns legate de animalele din mediul lor, erau intuitive în relațiile lor cu animalele și cu natura, fiind, astfel, deosebit de adaptabile.

Niște oameni obișnuiți cu folo-

sirea renilor nu ar fi întâmpinat dificultăți prea mari prin trecerea la cal, un animal mai ușor adaptabil. Asemănările între îngrijitorii renilor și cei ai cailor sunt prea numeroase pentru a fi, pur și simplu, doar o coincidență.

PRIMELE TURME DOMESTICE

În primele turme de cai domestice, armăsarii trebuie să fi fost excluși datorită potențialului lor disruptiv. Reproducerea trebuie să fi avut loc prin legarea unor femele în călduri care atrăgeau armăsari sălbatici, având astfel loc împerecherea – o practică încă folosită în unele părți ale lumii unde mai există cai ne-

domesticiți
s a u

semi-domesticiți.

Masculii tineri furnizau, probabil, carnea sau erau castrați, pentru a le diminua pornirile agresive și a-i face utilizabili în alte scopuri. Mânzele erau mai ușor de îngrijit, cu timpul, ele devenind producătoare de lapte și mame.

CĂLĂRIA

Probabil, călăria a luat naștere pur și simplu din întâmplare: se presupune că cineva care îngrijea o turmă de cai a realizat avantajul a patru picioare, în loc de două, și, încălecând o iapă liniștită, bătrână, a devenit, fără să o știe, primul călăreț de cai din lume.

Odată ce au deprins călăria, îngrijirea cailor a devenit, probabil, mult mai ușoară. Un om călare pe un cal în galop poate să țină mai bine turma la un loc și să readucă la turmă animalele care s-au îndepărtat, în comparație cu unul care încearcă același lucru, dar pe jos.

Un călăreț poate să conducă turma, atâta timp cât are o pereche de hăitași care să țină flancurile și să adune animalele rămase în urmă.

Din momentul în care

PĂTURĂ DE CAL

Această pătură de cal (cioltar) scită descoperită la Pazyryk este împodobită cu desenele complicate ale unor animale și fiare din mitologie. Pe marginea inferioară, pătura mai prezintă și un desen decorativ macabru, al unor scalpuri umane.

un trib a învățat să călărească pe cal și să-l folosească pentru a căra poveri și pentru a trage sănii, mobilitatea și viteza au crescut considerabil iar tribul a avut acces la teritorii mai vaste pentru găsirea hranei.

RĂSPÂNDIREA CALULUI

Conform tuturor dovezilor, calul domestic s-a răspândit către vest, de la înaltele pământuri de stepă din Asia Centrală către Europa Centrală și de vest, apoi către Caucaz și mai departe, și către sud și est, în Arabia și China.

În următorii 4.000 de ani, calul avea să devină forma cea mai rapidă și mai eficientă de transport și comunicație, iar utilizarea cailor a făcut posibilă formarea și extinderea vieții civilizate.

ARTĂ SCITĂ

Acest motiv este de pe un postav de pus pe pereți, cu rol decorativ, găsit în mormintele înghețate de la Pazyryk, care datează din sec. V-IV î.C.

Călărețul are aerul unui cavaler din sec. al XVIII-lea!

MUSTANG ȘI GALICENO

■ Ioan Valeriu

Atât caii Mustang cât și poneiul Galiceno din Mexic descind din caii spanioli introduși pe continentul american de către conchistadorii din secolul al XVI-lea. Mustang este o denaturare a termenului „mesteña”, care înseamnă un grup sau o turmă de cai, fiind folosit atunci când se face referire la caii sălbatici sau semi-sălbatici care rătăceau în număr mare în statele din vest.

Galiceno, originar din Galicia, în nord-vestul Spaniei a fost introdus în Statele Unite în timpul anilor '50 și a fost recunoscut ca rasă în 1958.

CAI MICI

Popularul Galiceno din Mexic este considerat ponei, dar, deși nu are mai mult de 1,42 m, are caracterul și mișcările unui cal mic.

atât de drastică în anii '70, că Mustangul a devenit protejat de lege, ca specie pe cale de dispariție. Nerăbdători să păstreze tradiția cailor sălbatici, mulți entuziaști au format o multitudine de societăți cu scopul de a păstra, îmbunătăți și promova inventarul viu de cai Mustang.

PARTEA DIN FAȚĂ A CALULUI

Această parte nu este impresionantă din cauza gâtului scurt și tibiilor lungi, dar linia superioară este acceptabilă.

MUSTANG

Fiind descendentă din caii spanioli aduși în America de conchistadori, populația de cai Mustang este acum mult mai redusă, dar unii încă supraviețuiesc în refugii sălbatice din statele vestice. La începutul sec. XX, numărul estimativ de cai sălbatici existenți era de un milion. Totuși, uciderile organizate pentru a suplimenta hrana animalelor de companie și carnea pentru consumul uman duseseră la o scădere

ÎNĂLȚIMEA
1,42 m

STRÂNGEREA CAILOR

În Nevada, modalitatea modernă de a strânge laolaltă caii sălbatici, pentru inspecție și în alte scopuri, este prin folosirea unui elicopter și nu a unui călăreț.

Primul grup de sprijin al acestora a fost Registrul Spaniol al Cailor Mustang, fondat de un crescător de cai Mustang, Robert Brislawn, în 1957. Acesta avea ca scop conservarea celor mai pure linii de sânge posibile ale cailor spanioli timpurii, atât Andaluzieni cât și din rasa Barb. Apoi, în anii 1960, a fost înființată Asociația Americană a Cailor Mustang, cu scopul de a conserva și promova rasa Mustang printr-un program inteligent de înregistrare și creștere a rasei. O a treia organizație, Asociația Spaniolă a Crescătorilor de Cai din Rasa Barb, a luat ființă în anul 1972, pentru a restabili adevărata rasă spaniolă Barb. Aceasta a stabilit un standard de rasă bazat pe descrierile existente încă din sec. XV și XVIII și a încurajat modalitatea de creștere foarte selectivă a acestora. Toate aceste societăți au ca obiectiv păstrarea liniilor de sânge (inclusiv înrudite) ale cailor care, de fapt, s-au pierdut în Lumea Veche iar acum supraviețu-

iesc în medii care au contribuit la fixarea temperamentului lor original.

Mai există, de asemenea, numeroase grupuri de asistență socială, cum ar fi Societatea Internațională pentru Protejarea Cailor Mustang și a Asinilor, Asistența Organizată pentru Cai Sălbatici, Grupul Național pentru Cai Mustang și Asociația Națională pentru Cai Sălbatici, care sunt implicate împreună în activități legislative, muncă de cercetare și practică în acest domeniu.

Nu poate exista o descriere generală a rasei Mustang, deoarece, fiind implicată o regiune întinsă, chiar și cele mai amestecate linii de sânge vor varia, în funcție de percepția celor care vor adopta modalitatea de creștere selectivă. Cu toate astea, crescătorul de cai Mustang, Robert Brislawn, avea o idee clară despre tipul de cal pe care vroia să îl obțină la Wyoming.

Acest tip era de statură mică, de aprox. 1,42 m, scund la spate, cu greabănul jos, cu o crupă joasă, înclinată și cu o greutate de aproximativ 360 kg. De fapt, după o analiză a rămășițelor scheletice, Brislawn considera că acest tip – pe care îl numea „un cal Barb primitiv” („primitiv” însemnând din perioada timpurie a existenței cailor americani) – ar trebui să aibă 17 coaste și cinci vertebre lombare, asemeni calului Arab, și nu structura de 18 coaste și șase vertebre a altor rase. Părul are culori care pornesc de la culoarea murgă sau *grulla* (ardezie albăstruie spre brună-șoricie) la cenușiu-castaniu și crem mai închis. Coama, coada și membrele inferioare sunt negre, urechile sunt mici și înconjurare de păr negru iar capul este mic și neted.

CAPUL
Capul este neted, cu o expresie vioaie, dar nu exprimă firea unui ponei.

ȘAUA

Aceasta este o șa ușoară, confortabilă, în stil mexican. Are părți construite din lemn de culori contrastante iar părțile din piele sunt frumos imprimate. Cataramele, țințele și scărițele sunt bogat decorate.

ORIGINI

Caii MUSTANG sunt descendenții cailor spanioli care au alcătuit turmele sălbatice, după cuceririle spaniole din sec. XVI. Ei sunt caii sălbatici întâlniți în Statele Unite și se găsesc în număr mare în statele americane din vest. Poneiul Galiceno aparține Mexicului, numele său provenind de la provincia spaniolă Galicia, locul său de origine. A fost introdus în Statele Unite în anii '50 iar acum este crescut acolo, ca și în Mexic. Este un ponei de călărie foarte popular în rândul copiilor.

GALICENO

Poneiul Galiceno din Mexic este un alt exemplu al moștenirii spaniole. Denumirea vine de la locul de origine al acestuia, Galicia, o zonă renumită pentru caii săi cu pasul ușor, care se distingeau printr-un mers rapid, la galop. Rasa Galiceno de astăzi păstrează acest pas natural, atât de prețuit în Europa sec. al XVI-lea.

Deși nu are mai mult de 1,42 m în înălțime, caracterul și mișcările acestei rase sunt acelea ale unui cal mic, dar este numit cel mai adesea ponei.

Rasa derivă din primii cai aduși de spanioli din Hispaniola (insula Haiti) în sec. al XVI-lea și este, probabil, mult influențată de puternicele rase Sorraia și Garranos din peninsula Iberică. Poneii Galiceno au moștenit, cu siguranță, constituția lor dură și sunt considerați a fi docili, inteligenți și versatili.

Prin natura lor, sunt rapizi, receptivi și agili, fiind potriviți pentru munca la fermă sau pentru competiții. În Mexic, Galiceno sunt folosiți drept cai de călărie obișnuiți sau înhânați.

SAUMUR – UN LEAGĂN AL ARTEI ECVESTRE

■ Doina PIEPER

Acolo unde vorbim de artă ecvestră putem fi siguri că ea nu a apărut nici spontan și nici în orice condiții. Mai mult ca oricare altă artă, cea ecvestră are nevoie de timp și de un „leagăn” în care să se poată dezvolta nestințherit. Timpul înseamnă mai multe generații iar leagănul e acel loc benefic unei alchimii de elemente menite să stimuleze și să mențină un climat propice activităților propuse. Saumur în Franța este un astfel de loc.

Situat în Anjou, o regiune blândă înconjurată de plantații vinicole și scăldată de apele Loarei, orașul Saumur este astăzi cunoscut ca teatru al unor prestigioase evenimente hipice. Cetatea ducilor de Anjou continuă astfel o îndelungată tradiție ecvestră care a transformat-o în capitală a echitației. În inima ei pulsează viața pe care activitățile cu caii au imprimat-o cetății și întregii regiuni. În timpul domniei lui Ludovic al XV aici au fost construite primele clădiri destinate Școlii de Cavalerie. Răsturnările survenite în urma revoluției din 1789 au făcut ca școala de instruire a trupelor de cavalerie să fie transferată aici. În 1825 ea e rebotezată: Școala Regală de Cavalerie iar câțiva ani mai târziu va fi adoptată ținuta

neagră de maneaj a faimoșilor instructori cunoscuți sub numele de Cadre Noir.

Astăzi complexul în care își desfășoară activitățile Școala Națională de Echitație (ENE) creată în 1972 dispune de o infrastructură impresionantă. Ansamblul sportiv desfășurat pe de 300 ha dispune de 50 de kilometri de piste amenajate, zece maneжuri olimpice, cinci maneжuri de antrenament, un amfiteatru, o clinică veterinară o șelărie de onoare în care harnașamentele, adevărate opere de artă, sunt înșiruite ca la paradă în așteptarea spinărilor delicate ale celor peste 400 de cai ai școlii. Anual sunt formați aici în jur de 2000 de stagiați care beneficiază de o instruire demnă de renu-

mele școlii. În paralel, instituția desfășoară activități de cercetare în domeniul tehnic, științific și pedagogic. Axată pe metodele clasice ale Înaltei Școli de Echitație ENE este deschisă confruntărilor cu cele mai noi tehnici menite să amelioreze și să perfecționeze practica echitației.

Programul zilnic deschis publicului (taxă de intrare) prevede dimineața vizita ghidată a instalațiilor școlii (o oră) urmată de posibilitatea de a asista la antrenamentul în repriză a instructorilor Cadre Noir (30 minute) iar după amiaza vizita ghidată a instalațiilor (o oră).

Baletul cailor conduși de cei mai performanți Cadre Noir încântă și surprind de fiecare dată și peste tot unde apar.

Spectacolele au loc tot timpul anului atât la Saumur cât și în cadrul diverselor evenimente de gală naționale și internaționale. În acest an Salonul Calului de la Versailles a reușit să reunească pentru prima dată într-un spectacol unic cele trei școli europene de artă ecvestră de la Saumur, Viena și Jerez. Tot aici au loc concursuri de dresaj internațional, de atelaje și tradiții, campionate de echitație western, curse de obstacole, trap și plat, Salonul Anual Internațional de Arte și Meserii din Domeniul Calului.

În jurul celebrei școli de la Saumur totul vorbește de arta echitației:

- Muzeul calului din incinta castelului ducilor de Anjou și a fortăreței din secolul XIII;

- Atelierele meșteșugarilor specializați în fabricarea manuală a harnașamentelor, de la șei la cizmele de călărie pentru profesioniști, ateliere de potco-

vărie și magazine de ustensile și accesorii ecvestre;

- Herghelia națională de la Lion d'Angers unde se cresc rasele Anglo-Arab, PSE, Trăpaș și Selle Francais. Concursurile de complet (dresaj, cross-country și obstacole) reunes până la 35.000 de spectatori;

- Centrul permanent de valorizare a calului instalat într-o fermă restaurată din sec. XIX;

- Castelul Montgeoffroy din secolul XVIII unde sunt conservate valoroase colecții de șei și atelaje hipomobile.

Toate aceste activități sunt deschise publicului pe tot parcursul anului întrecându-se care mai de care în idei și acțiuni destinate să întrețină esența și interesul pentru emblema locului.

Nu vom putea trece peste rolul pe

care revista „L'Equitation” a școlii Naționale de Echitație îl are în acest univers ecvestru.

Principiul fondator este desigur formarea iar informațiile privesc sistemul de învățământ, funcții și misiuni ale diverselor direcții administrative și formatoare, sport și cultură ecvestră, proiecte și programe în curs. Preocuparea principală: „folosirea și fructificarea cât mai eficientă a importanțelor mijloace de care dispune școala pentru a dezvolta o echitație modernă într-un spirit de serviciu public”.

La răscrucea drumurilor care străbat regiunea te întâmpină simbolul omniprezent, vizibil pe o distanță de mai mulți kilometri în jur: un imens cal transparent, modelat din sârmă, operă a sculptorului.

CADRE NOIR

Șn secolul XVI, sub Henric IV, în cadrul Universității Protestante din Saumur funcționa o „academie de exerciții” unde echitația era practică conform principiilor lui PLUVINEL.

În 1763 un regiment de carabinieri s-a instalat pe locul unde va lua ființă Școala de Cavalerie, continuatoare a Școlii de la Versailles, model al echitației savante.

După Revoluția Franceză din 1789 Saumur intră într-un con de umbră până în 1814 când a fost creat aici un Manej academic pentru perfecționarea formației ecvestre a ofițerilor.

În 1828 instructorii școlii prezintă pentru prima dată în ținuta cu „lampionul” pe cap un carusel, demonstrație de precizie individuală și disciplină colectivă. Acest spectacol continuă să fie prezentat în fiecare an în luna iulie.

Cele două reprize ale caruselului (sărituri în libertate și coregrafia de manej) ilustrează principiile școlii franceze de echitație.

Din 1830, după dispariția Școlii de la Versailles, Saumur rămâne singura depozitară a tradiției ecvestre franceze în care se regăsesc cele trei figuri de sărituri libere moștenite de la Versailles: curbata, crupada și cabriola.

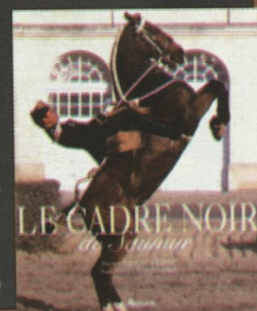
În principiile care stau la baza Școlii Naționale de Echitație actuale se regăsesc influențe ale celor doi șefi de școală de la mijlocul secolului XIX: Contele d'AURE și BAUCHER. Actualitatea acestora constă în respectarea unor principii care s-au dovedit de-a lungul timpului a fi universale și care fac apel la respectul pentru natura calului.

„Acest minunat animal merită din partea călărețului atenția deplină prin înțelegerea caracterului și capacităților lui. Trebuie să ne ferim să rănim calul tânăr, să-i întinăm într-un fel sau altul natura, căci ea e parfumul unui fruct, care odată dispărut nu mai revine niciodată.”

A. PLUVINEL: *Instruirea regelui (sec. XV)*

„Călărețul care tratează animalul ca pe o mașină supusă voinței lui de moment, fără memorie și concept, nu poate fi decât un călăreț prost.”

F. BAUCHER (sec. XIX)

ISTORIE, PRESTIGIU ȘI GLORIE

■ Doina PIEPER

O temă de o infinită complexitate și greu de cuprins într-un spațiu restrâns. Poți rămâne blocat și neputincios în dorința de a ilustra subiectul. După cum poți să îl abordezi spontan și fără complexe, pur și simplu oferind un mijloc de cunoaștere la îndemâna oricui. O astfel de inițiativă e cea a gazdelor Domeniului Dracula Danes, Marinela și Nicolae Lazăr, care au ales să imprime locului acel caracter cerut de profilul activităților ecvestre printr-un impromptu de imagini și referiri afișate în spațiile de trecere ale hotelului, restaurantului și aleilor grajdului. Trecătorii rămân surprinși și vădit interesați să citească ca într-o carte deschisă spre o lume neașteptată.

Una din teme intitulată „Istorie, Prestigiu și Glorie” ar putea fi completată de un text despre cal și disciplinele ecvestre din perspectiva istorică a scriitorului și publicistului Jerome Garcin. Remarcabilă e eleganța cu care acest francez pasionat de arta ecvestră punctează diferențele care au marcat spiritul și evoluția echitației în Europa. Nimic malițios la adresa calului vecinilor, cărora le recunoaște într-un fel de reverență verbală aportul și geniul în materie.

„Englezul iubește prea mult calul pentru a-l osteni să facă împreună o operă de artă trecătoare, sub cupola unui maneaj pe-o arie de Lully. Prin tradiție el lasă latinilor de pe continent plăcerea purismului ecvestru practicat de maeștri ai echitației în uniforme negre, lustruiți, cu tricornuri pe cap. Veți căuta în zadar în Anglia echivalentul unui Cadre Noir

de la Saumur, al școlii Andaluze de la Jerez sau al școlii Spaniole de la Viena. Toate aceste Academii perpetuează o știință pe care Ludovic al XIV o folosea la coregrafia caruselelor, elaborată în 1735 în edicte și legi imperioase de către François Robichon și La Gueriniere.

Arta ecvestră europeană descinde așadar pe o cale maiestuoasă de la Regele-Soare. Contrar Franței lui Pluvinel sau Portugaliei lui Oliveira, unde bibliotecile debordează de tratate, manuale și polemici fără sfârșit, Anglia nu a dat teoriei clasice a dresajului decât un singur mare autor, Ducele de Newcastle (1592-1676). Ideea de a pregăti un cal timp de mulți ani pentru a obține în cel mai bun caz un piaffe sau un passage, o cabriolă sau o piruetă în galop, pare pentru spiritul britanic să contrazică legile naturii. Insularul detestă spațiul închis și orice constrângere. El

A PROPOS!

Știți ce țară a bătut recordul longevității la cai?

Anglia „of horse” și nu întâmplător. Cu calul Old Billy, născut în 1760 și mort în 1822 la vârsta venerabilă de 62 de ani. Craniul său e conservat la Muzeul de Istorie Naturală din Manchester. Dacă din întâmplare ar fi existat și pe la noi o astfel de relicvă, s-ar fi obosit oare cineva să o expună într-un muzeu?

preferă plăcerile în aer liber la țară, chiar și pe vreme de ceață, găsind în cal cel mai bun tovarăș de plimbări și galopade în libertate. Toată istoria echitației britanice e mai puțin fondată pe principii autoritare decât pe practici aleatorii, cum sunt plimbarea, vânatoarea călare sau anduranța. El nu lucrează calul în sensul vertical impus de rassemble ci privilegiază mișcarea orizontală, cu dârlogii alungiți, nasul în vânt și urechile ațintite în față la care se adaugă un moral de fier ce îi permite să survoleze orice obstacol natural. Altfel spus, echitația de exterior ne vine de la englezi. Pragmatici, britanicii au știut să transforme în doctrină experiența lor (jumping, steeple-chase, paddock, jockey, derby, lad, turf, yearling, canter etc...). Pentru vânatoarea călare au creat *hunter*-ul, un cal fără stări sufletești care nu ezită să treacă peste obstacole de tot felul, pentru plimbări rasa *hackeney* iar pentru atelaj *bob*-ul, pentru copii cele mai cunoscute rase de ponei: shetland, new-forest, welsh și connemara. Tot de la ei ne vin hipodromurile pentru curse. Pentru întruniri privilegiate au înființat Jockey club-ul iar pentru cele amicale Club house-ul. O întreagă poveste e Pur Sângele Englez (*thoroughbred*).

Democratizarea echitației se datorează spiritului rustic, sportiv și empiric al

echitației engleze. Iar paradoxală ne pare imaginea stereotipată a călărețului, mai aristocrat în Franța republicană decât în Anglia Majestății Sale. Dovadă că Franța nu a putut uita niciodată fastul vieții de la Versailles, în timp ce în Anglia activitatea ecvestră și socială s-a desfășurat întotdeauna în jurul unui domeniu la țară (Country Squire) și a unui proprietar terian care a învățat să călărească în compania unui îngrijitor. Acest stil de călărie numit *the old english hunting seat* fiind mai aproape de confort decât de estetică.

Așadar, dacă esența turismului ecvestru pare a fi de sorginte britanică, organizarea și structurarea lui o datorăm spiritului cartezian al francezilor care au elaborat normele și reglementările destinate acestei activități de plăcere devenită disciplină.

P.S.: Raportat la turismul ecvestru practicat în România avem și noi reperiile noastre: în Nordul arcului Carpatic în zona Bistrița Nasăud vom găsi stilul englez (Julian Ross), în sudul Ardealului amprenta versailleză sub cupola manejului și a grajdurilor de la Daneș iar între ele, un stil autentic din zona Clujului care adaptează creator diverse experiențe adunate în timp și spații (Mugur Pop).

ECOLE DE CAVALERIE.

PREMIERE PARTIE.

CHAPITRE PREMIER.

Du nom & de la situation des Parties extérieures du Cheval.

Ouvr. faciliter la connoissance du Cheval, je le divise en trois parties principales, savoir, l'Avant-main, le Corps, & l'Arrière-main.
Les parties qui composent l'Avant-main, sont la Tête, l'Encolure, le Garot, les Epaules, le Poitrail ou la Poitrine, & les Jambes de devant.
Les parties du Corps, sont les Reins, les Rognons, les Côtes ou les Côtes, le Ventre & les Flancs.

CURS ȘI SEMINAR LIF, LA HERGHELIA PIBER

■ foto și text: Drd. Ing. Mihail LECHKUN

Specialiști hipologi din întreaga lume, invitați să cunoască câteva din „secretele” formării faimoșilor Lipițani destinați Școlii de Echitație Spaniolă de la Viena.

În perioada 12 – 13 octombrie 2007, la Herghelia Federală Piber din localitatea Köflach, Austria s-au desfășurat cursul și seminarul pentru aprecierea exteriorului la calul Lipițan, organizate de către Federația Internațională a crescătorilor de Lipițan – Lipizzan International Association (LIF). La acest eveniment, de ținută europeană și un nivel tehnic ridicat, au participat arbitrii și membri ai comisiilor de clasare pentru rasa Lipițan din întreaga lume.

Scurt istoric al Hergheliei Federale Piber

1798 - Odată cu desființarea domeniilor așezământului monastic St. Lambrecht, terenuri și o parte din infrastructură capătă la Piber o nouă destinație prin înființarea Depozitului de Armăsari.

1867 – Devenită Herghelie Militară, Piber intră în subordinea ministerului imperial al agriculturii.

1920 – Odată cu desființarea Hergheliei Curții Imperiale de la Lipizza (1915), lipizzanii recuperați de noul stat austriac își găsesc o nouă patrie. În privința alegerii unui nou amplasament pentru faimoșii Lipițani, decizia cade asupra micului orașel din nordvestul landului Steiermark: Piber. Caii aduși aici se adaptează imediat foarte bine, iar indicii de reproducție arată valori încurajatoare.

1942 – În timpul Celui de al Doilea Război Mondial, caii de la Piber sunt transferați la Hostau în Boemia. Datorită intervenției curajoase a generalului american G. Patton, este evitată la limită situația ca valorosul efectiv cabalin să cadă în mâinile Armatei Roșii.

1945 – Din grajdurile de la Schwarzenberg, Bavaria, prin două convoaie organizate la 18 și 25 mai lipițanii austrieci sunt aduși la St. Martin, în Austria superioară. În total 215 cai lipițani își găsesc la Wimsbach în Austria o patrie temporară până în 1952.

1952 – Este anul în care lipițanii austrieci revin definitiv la Piber și este totodată momentul în care începe o etapă de continuă dezvoltare și succese în creșterea acestei rase.

2001 – Administrațiile Hergheliei Federale Piber și a Școlii de Echitație Spaniolă de la Viena funcționează împreună ca societate de interes public.

2003 – Organizarea unei mari expoziții dedicate landului Steiermark, cu tema „Mythos Pferd”, este momentul în care Herghelia devine prin semnificația sa culturală și istorică un reper, un nucleu de interes care se răsfrânge pozitiv asupra dezvoltării regionale în ansamblu. Existența hergheliei a atras și atrage în continuare investiții semnificative în infrastructura turistică și ecvestră din regiune.

Programul cursului a cuprins:

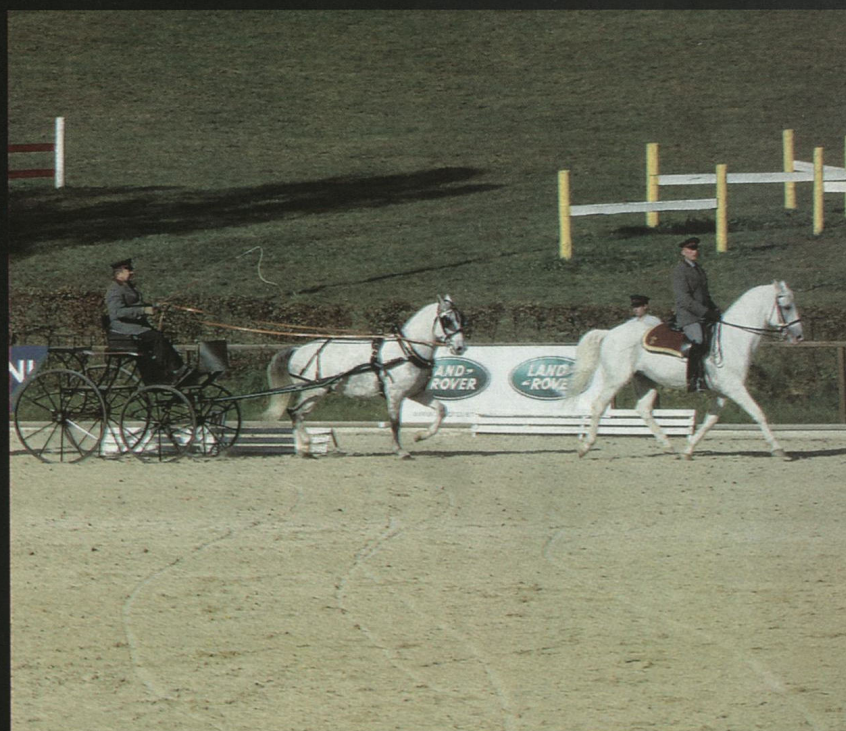
- Introducere referitoare la structura și obiectivele cursului – Dr. Max Dobretsberger, director al Hergheliei Federale Piber și Atjan Hop, secretar general al LIF;

- Momente semnificative și caracteristicile diferitelor etape din istoria rasei Lipițan;

- Elemente de genetica populației, cu referire la rasa Lipițan – Dr. Marko Marc, manager tehnic Herghelia Lipica, Slovenia.

- Caracteristicile rasei; Exemplificare prin prezentarea unor iepe de reproducție și armăsari – Dr. Max Dobretsberger, Atjan Hop;

- Variații ale tipului în cadrul rasei; Exemplificare prin prezentarea unor iepe de reproducție și armăsari – Dr. Max

Dobretsberger, Atjan Hop;

- Combinații între diferite tipuri, în cadrul rasei; Exemplificare prin prezentarea unor iepe de reproducție și armăsari - Dr. Max Dobretsberger, Atjan Hop;

- Pregătirea zilnică și funcționalitatea calului Lipițan, în raport cu exteriorul; Exemplificare prin prezentarea unor armăsari care au activat la școala de echitație Spaniolă - Hans Riegler, antrenor șef la școala de Echitație Spaniolă din Viena;

- Studiul diferitelor stadii de dezvoltare în cadrul rasei Lipițan; Exemplificare pe grupe de semisurori de 1, 2 și 3 ani la secția Tineret femel - Dr. Max Dobretsberger, Leopold Weiss, maestru

șef al Hergheliei Piber;

- Analiza de ansamblu a Tineretului mascul de doi ani; examinarea unor indivizi descendenți din reproducători prezentați anterior

- Program de dresaj călare și în atelaj susținut de caii, călăreții și driverii Hergheliei Federale Piber și cei ai Asociației Crescătorilor Particulari de Cal Lipițan din Austria;

- Evaluarea finală a rezultatelor cursului.

Scopurile urmărite de organizatorii cursului au fost în esență:

- Uniformizare internațională și con-

sens în examinarea și aprecierea exteriorului și interiorului calului Lipițan,

- Sprijinirea unor generații noi de arbitrii,

- Recunoașterea trăsăturilor generale ale diferitelor tipuri din cadrul rasei Lipițan,

- Aprofundarea unor cunoștințe legate de substratul obiectivelor creșterii și ameliorării rasei,

- Dezvoltarea cunoștințelor despre exteriorul și utilizarea calului Lipițan,

- Prezentarea unor variate metode pentru aprecierea exteriorului,

- Criterii de elaborare a Stud Book-ului,

- Dialog internațional și colaborare.

LA MULȚI ANI SIGLAVY MANTUA I!

*Bătrânețe fericită la Piber pentru o legendă
vie a Școlii de Echitație Spaniolă*

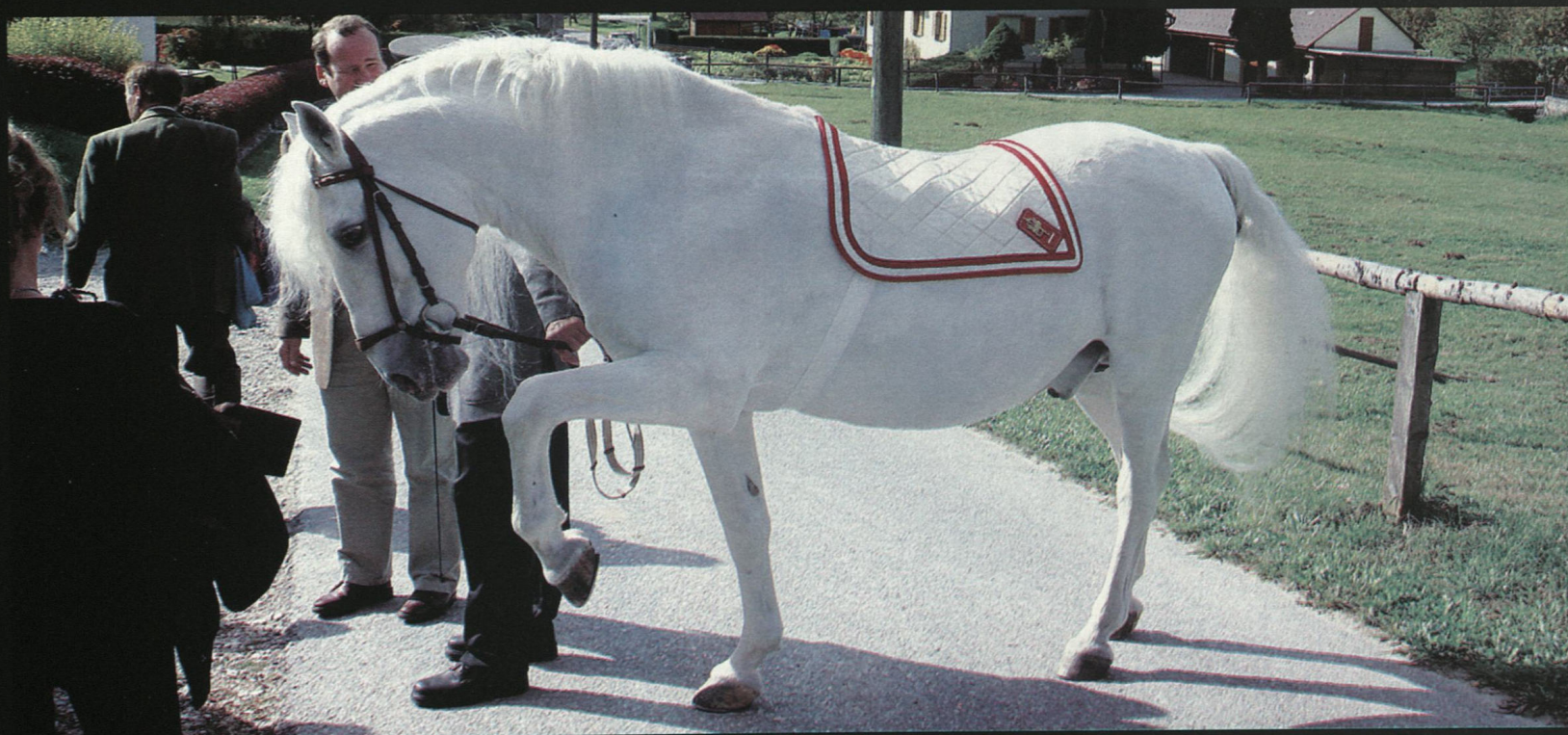

„Un asemenea cal apare pentru Școala de Echitație Spaniolă o dată la 50 de ani. „Interiorul” său este ... fantastic. Acest cal a scris istorie...”, explică pe un ton liniștit Hans Riegler, antrenor șef la Școala de Echitație Spaniolă din Viena, un profesionist dealtfel reținut în

utilizarea superlativelor. Siglavy Mantua I, faimosul armăsar Lipițan care a cucerit ani buni la rând publicul în evoluțiile sale, ilustrând desăvârșirea în arta ecvestră a barocului, la Școala de Echitație Spaniolă, este admirat și acum la vârsta de 29 de ani de mii de vizitatori ai Hergheliei Federale Piber. Din martie 2007 el s-a întors în locul unde s-a născut la 22.01.1979 (din Siglavy Plutona, n. 1971 și Mantua, n. 1969) pentru a-și petrece bătrânețea fericit, înconjurat de dragostea recunoscătoare a celor care l-au crescut. Încă de tânăr a fost remarcat de către crescători: „A fost armăsărușul și apoi armăsarul conducător în grupa sa. Numai prin prin simpla sa prezență se impunea. Când apărea el în preajma altor armăsari tineri prinși în micile lupte – joacă pentru ierarhie – aceștia încetau, în grup se făcea

liniște. În 1983 a pășit întâia oară pe sub arcadele celebrei Winterreitschule. Mulți ani a fost antrenat, încălecat și prezentat de către o altă legendă vie Klaus Krzisch, prim călăreț șef al Școlii de Echitație Spaniolă din Viena. Siglavy Mantua I a făcut parte din grupul restrâns al „stelelor” școlii, care evoluează solo. A participat la toate marile turnee începând de la mijlocul anilor '80. La primul turneu american, în 2005 Siglavy Mantua I a cucerit publicul. În țara generalului G. Patton s-au format de atunci grupuri impresionante de fani.

O LUME MAI MICĂ

■ Istvan Ianos ANTAL

Poneii se deosebesc de cealaltă mare categorie a speciei cabalinelor prin dimensiunile corporale specifice, gradul de ameliorare, conformație și rezistență la condițiile de mediu. Ei sunt căluți de talie mică, cu constituție robustă, asemănători cu ceilalți cai, dar cu alte rapoarte corporale și proporții.

Unii autori denumesc ponei toate rasele la care talia nu depășește 1,47 m (1,48 dacă sunt potcoviți). Dar conform nomenclurii stabilite de Congresul Internațional al Crescătorilor de Ponei, se numesc ponei acele rase la care talia este până la 1,22 m iar rasele cu talia între 1,22 și 1,47 poartă denumirea de „cai mici”. Până acum foarte simplu dar cu toate acestea, din punctul de vedere al zoologilor, această problemă încă nu este rezolvată definitiv deoarece

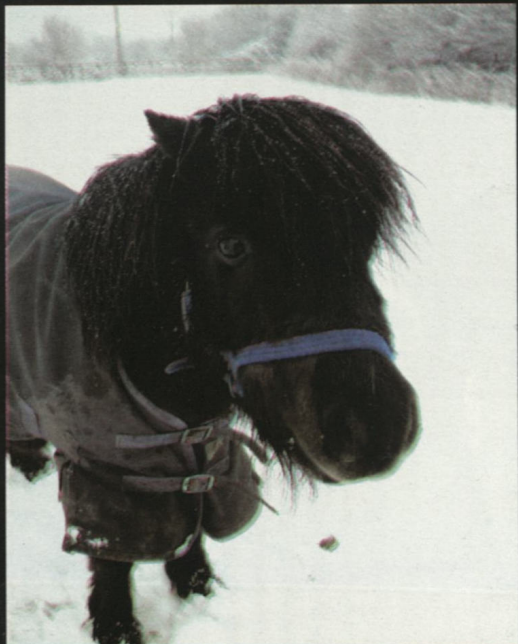
există rase care au talia sub 1,47 m dar nu sunt ponei, sau altele, exemplul Polo Pony din Argentina, care au talie mai mare și sunt denumiți ponei. Există și așa numitele rase „mini”, care în afară de caracteristica comună de „piticism” mai au în comun faptul că nu provin de la rasele clasice de ponei, ci din rase culturale, nobile de talie „normală”.

Aceste caracteristici sunt totdeauna subliniate de crescători, aceștia consideră de-a dreptul blasfemie dacă animalele lor sunt denumite ponei. La show-uri și arbitraje de cai aceștia participă laolaltă cu rasele din care s-au format prin mutații genetice și selecție.

Asociația crescătorilor (American Miniature Horse Association – AMHA), eliberează pedigree cu denumirea rasei de bază iar aceștia sunt considerați „secțiune” în Stud Book-uri clasice. Există trei tipuri bine definite: Căluți mini de tipul calului Arab nobil, tipul Quarter Horse cu musculatură tipică rasei și tip de căluți cu „sânge rece”, denumire caracteristică a raselor grele, bineînțeles tot în miniatură. Acești căluți de multe ori nici nu ating talia minimă acceptată pentru rasele de ponei, adică 86 de cm la greabăn. Deci denumirea de „ponei” trebuie considera-

tă ca o generalitate. Cu alte cuvinte, poneii autentici sunt acea categorie de rase care provin de la poneiul ancestral din era glaciară. Aceste animale au trăit în general izolate prin bariere geografice, în condiții vitrege, neprielnice, condiții care însăși au contribuit la formarea acestor rase. Rasa cea mai apropiată azi ar fi poneiul Exmoor din insula Britanică, care de multe ori și azi trăiește în herghelii sălbatice, fără influența omului. Poneii au corp voluminos și un sistem digestiv cu capacitate mare.

Prin această adaptare ei pot să asimileze resurse vegetale săracăcioase de genul frunzelor de arbori sau a cojilor copacilor. Pentru masticare natura i-a dotat cu dantură deosebit de puternică. Constituția grosolană cu păr aspru și unsuros, coama și coada cu pilozitate abundentă îi apără de efectele climatului aspru. Roba pe timpul iernii devine o blană asemănătoare cu cea a ursului. Extremitățile sunt relativ scurte dar puternice, nu sunt potrivite pentru viteză, mai degrabă pentru rezistență și deplasări pe teren accidentat. Bineînțeles denumirea de ponei nu se referă numai la animalele de rasă pură, tot această denumire se folosește și la metișii dintre rasele de ponei. Multe țări în Europa au mare tradiție în creșterea

poneilor, această îndeletnicire se poate compara cu creșterea câinilor de rasă.

Pentru ponei se organizează atât show-uri de frumusețe cât și diferite concursuri specifice, foarte îndrăgite în primul rând de către copii. Crescătorii principalelor rase din lume s-au organizat în Asociații Internaționale, la care sunt afiliate asociațiile din țările membre. Țara noastră nu are rasă proprie de ponei, avem însă una din cele mai faimoase herghelii din lume, Herghelia Lucina care crește un minunat „cal mic”

util atât pentru muncă cât și pentru agrement, calul Huțul. Înainte de Cel de-al Doilea Război Mondial multe familii de oameni înstăriți dețineau ponei pentru deliciul copiilor. În timpul dictaturii comuniste ponei se găseau doar la grădinile zoologice și la circuri.

După 1989 s-a încercat chiar printr-un program de cercetare finanțat de stat crearea unui „Ponei Românesc” la Herghelia Lucina, din încrucișarea calului Huțul cu diferiți ponei, dar încercarea nu a avut succes. Au apărut însă în ultimii ani ponei și rase mici din import. Aceste importuri din păcate nu urmăresc totdeauna crearea unui fond genetic valoros, scopul importatorilor este obținerea unui venit.

Prin aceste importuri aproape necontrolabile au sosit în țară puține exemplare adevărat valoroase, de rasă pură cu acte de origine eliberate de asociații consacrate, precum și multe exemplare de „căluți” meșiși, fără valoare genetică și fără origine cunoscută. Pentru a se face lumină în multitudinea de poneiști, ne-am propus să prezentăm în numerele următoare a revistei, principalele rase de ponei și rase mici, dar nu înainte de a face o scurtă recapitulare a celor mai cunoscute rase în funcție de zona geografică de proveniență. Cele mai multe rase provin din Anglia, dar multe au originea și pe continent. Rasele originare din Marea Britanie și Irlanda sunt: Shetland, Exmoor, Dartmoor, Rasa Welsh Pony cu varietățile A, B, C și D, New Forst, Co-

nnemara, Dales, Fell, Highland, Hackney și poneiul Riding. Rasele de cai mici din Europa de Nord: rasa Fiord, Gotland și Rasa de Islanda. Caii mici din Europa de vest: Dulmen de Westfalia, Camargue, Landes și Merens rase originare din Franța, Rasa Corsicană din Italia și Garanno din Portugalia. Caii mici originari din Europa de est: Rasa Huțul, cu origine din zona munților Carpați, Konik rasă originară din Polonia și calul mic Bosniac. Cel mai cunoscut cal mic al zonei munților Alpi este rasa Haflinger.

Pentru sporturile ecvestre practicate de copii s-au creat căluții denumiți în general „Sport Pony”, prin încrucișări dirijate între rase de ponei cu Pur Sânge Arab sau Pur Sânge Englez.

Asociațiile crescătorilor de ponei anual admit la reproducție după criterii sofisticate și deosebit de serioase un număr redus de armăsari din rasele enumerate care au drept de montă la Sport pony.

Numărul poneilor în țările foste socialiste odată cu ridicarea nivelului de trai al populației este în creștere, și are rol deosebit de important în educarea copiilor spre dragoste pentru animale și natură și nu în ultimul rând în formarea viitorilor sportivi pentru sporturi ecvestre.

Care este viitorul creșterii poneilor în România? Numai prin organizarea de expoziții, show-uri, concursuri și competiții se poate crea piață de desfacere, și numai pentru ponei cu valoare genetică.

În anul 2007 s-a înființat
ASOCIAȚIA
CRESCĂTORILOR DE CAI DE
RASĂ PONEI DIN ROMÂNIA
 Cu sediul în Reghin jud. Mureș
 Str. Ierbușului Nr.38
 Tel: 0744 505717

S.O.S.

CAII SĂLBATICI

■ Dr. Ștefan Răileanu, Medic Veterinar

În sistemul naturii, om sau stea își au locul bine definit. Ne mărginim tot timpul cu ceva ori cu cineva, rămânând totuși nemărginiți. Eu sunt vecin cu marea și Dunărea, cu grupurile de cai sălbatici, tu cu Himalaya, el cu turmele de reni – haideți să încercăm să le menținem farmecul.

“Natura se descoperă numai celui ce știe să vadă, văzând să cunoască, cunoscând să legifereze, legiferând să transforme și să ajute.”

(George Corbu: Discuții Despre Ecologie)

...Vântul mă urmărește oriunde aș merge, îmi înfundă sinusurile iar uneori mă prăbușesc din cauza foamei, pădurea

sau stuful îmi sunt cei mai buni prieteni pe timpul iernii, în desișul lor reușesc să mă mai adăpostesc de furia crivățului... Așa ar povesti pe scurt un cal care trăiește în sălbăcie în Delta Dunării.

Problema acestor animale este din ce în ce mai gravă cu cât există mai multe proiecte care reconstruiesc sau protejează anumite zone.

Pădurile tinere mai cu seama sunt înconjurate în unele

locuri de garduri cu sârmă ghimpată care au rolul de a opri accesul cailor în acest perimetru, de multe ori însă această măsură de protecție nu are rezultatele așteptate, scoarța copacilor este smulsă iar ramurile tinere mâncate deoarece foamea calcă peste obstacole, fie ele și din sârmă cu ghimpi. Astfel banii sunt cheltuiți în zadar, animalele sălbatice se pot răni caii de asemenea, iar problema rămâne nerezolvată.

O soluție vă putem da noi domnilor, ce vă străduiți să confecționați garduri! Construiți hrănitori la marginea pădurilor și puneți în acestea fân atât timp cât stratul de zăpadă este mai mare de cinci cm și o să rămâneți uimiți de rezultate.

Tipul și modul de hrănire al cailor sălbatici din Delta Dunării.

Odată cu venirea sezonului rece și a primei ninsori, vegetația schimbată este acoperită cu zăpadă și mai greu de găsit. Spectrul trofic este modificat din punct de vedere nutrițional. Plantele ce fac parte de regula din modul de hrănire al cailor lipsesc în această perioadă sau se găsesc în cantitate redusă, aceasta fiind insuficientă pentru hrana zilnică a cailor sălbatici.

În aceasta perioadă sunt căutate în sol părți fragede ale plantelor încolțite (Familia Liliaceae) ce au ciclul de înflorire în perioada vernală. În zona de pădure sunt căutate ramurile fragede ale speciilor de carpen, cârpinița și tei, fructe de stejar, păducel și măceș. La baza arborilor sunt foarte mult căutate speciile de mușchi (mușchiul comun) și licheni (lichenul galben, lichenul renilor).

O altă situație întâlnită la acești cai, este relația creată cu mistreții. Aceștia răscolesc pământul în căutarea hranei (rizomi, bulbi, și fragmente fragede ale plantelor) iar caii se folosesc de solul descoperit pentru a găsi hrana de această natură.

În perioadele foarte grele ale sezonului rece când hrana este foarte puțină, caii se hrănesc cu scoarța de copac (salcie, tei, plop, păducel), valoarea nutritivă a scoarței lemnoase este foarte redusă ceea ce duce la scăderea aportului de substanțe nutritive și în consecință la scăderea imunității.

CĂLĂREȚUL ALBASTRU

■ Viorica Romașcu

Expresionismul în arta plastică și-a avut cumva originile în Germania, născându-se cu ajutorul unor pictori, adunați la Munchen, într-o grupare sub titulatura „Der Blaue Reiter” („Călărețul albastru”). Aceștia au fost alături de gruparea „Die brucke”, un al doilea grup expresionist, care au funcționat cam pe aceeași direcție tematică și stilistică la început de secol XX.

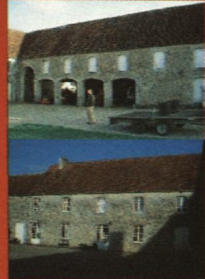
„Călărețul albastru” a fost înființat, mai exact la Munchen, în anul 1911 de Vasili Kandinski, Franz Mark, August Macke, Alexej von Jawlensky, Marianne von Werefkin ca principali

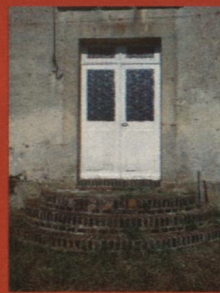
fondatori ai acesteia. Atitudinea care a stat la baza înființării acestei grupări, a fost ca un răspuns al respingerii picturii lui Kandinsky „Judecata de apoi”, aflată în expoziția organizată de Neue Kunstlervereinigung Munchen. Astfel s-a derulat un manifest exprimat clar în jurul lui Kandinsky și Franz Mark, cu implicarea și a altor artiști ca Paul Klee și Gabriele Munter. Numele acestei grupări vine de la o pictură a lui Kandinsky, de fapt părintele abstracționismului liric, în care se demonstrează din plin preferința acestuia pentru culoarea albastră, cât și pentru cai și călăreți. Cu obstinație, și Franz Mark nu se dezice de acest soi de preferință. Gruparea „Călărețul albastru” a adunat în sine preocupări care au implicat probleme cu privire la formă și la valoarea spiritului în artă, și cum se putea astfel decât apelând la simbolurile cailor și călăreților. Dacă simbolul calului se derulează sub amprenta acelei intuiții care luminează rațiunea în momentul când traversează umbrele tenebrelor, cel al călărețului este acela de a alunga spaima, îndemnând calul spre ținta propusă. Căci destinul calului este inseparabil de cel al omului, între cei doi intervenind aceea sursă de împăcare sau a conflictului dintre psihic și mental. Prin eliberarea de figurativ și recognoscibil, cei care au făcut parte din gruparea „Der Blaue Reiter” au reflectat cu un gen de expresie profundă starea emoțională și estetică a artistului. Astfel s-a făcut ivită orientarea estetică originală a celor doi mari teoreticieni Kandinsky și Paul Klee, onirismul reflectat prin cromatică a lui Mark și Macke, precum ostentativul fauve a lui Jawlensky. Toate aceste atribute vin ca un fel de contrapondere a ceea ce prezenta ca „frumosul convențional” dogma academistă de la aceea vreme.

FRANȚA – oportunități imobiliare

- La 15 minute de Caen
- La capătul aleii Castel din sec. XVII-XVIII cu clădirile anexe și teren de 22 ha
- Conține 16 încăperi în stare perfectă, restaurare de calitate, încălzire centrală
- Parc de 5000 m² și lac

- În Pays D'Auge la 190 km de Paris

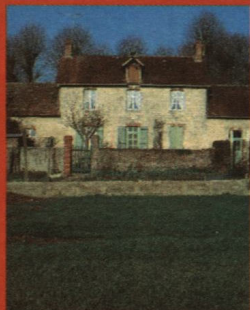
■ Proprietate retrasă, situată într-un foarte frumos loc împădurit, cu o vedere de excepție asupra regiunii înconjurătoare

■ Maison de Maître (casă boierească) din sec. XIX - Epoca Restaurației

■ Are 180 m² de restaurat, cu frumoase elemente originale și dependințe vaste

■ Teren: 2 ha cu posibilitate de până la 12 ha

■ Preț: 210.000 euro

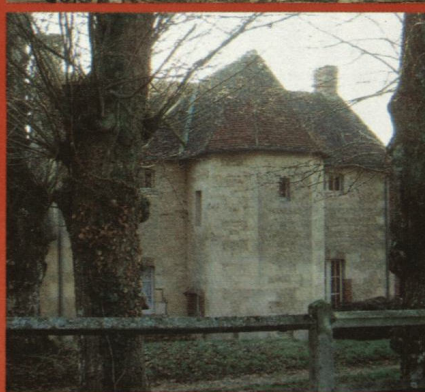

- Valea Ornei la 55 km de Caen

■ Logis Seigneurial (proprietate seniorală) din sec. XVI și XIX perfect locuibilă cu vaste dependințe în bună stare, dispuse în jurul unei curți, așezate la înălțime, cu o priveliște minunată

■ Teren: 2 ha

■ Preț: 370.000 euro

- La 14 km de Paris

■ Înconjurată de lacuri

■ Autentică proprietate seniorală din sec. XVI

■ Compusă din locuințe vechi, grajduri seniorale și o locuință în stare perfectă, cu 5 camere principale (130 m²), încălzire centrală

■ Elemente arhitecturale de epocă, foarte frumoase, în stare de conservare bună

■ Teren: 15 ha de parc, iaz și pământuri

■ Preț: 550.000 euro

Correspondant

CHATEAUX ET MANOIRS
EN FRANCE

Tel.: 0033.610.907.642; 0040.727.222.642

DICTIONAR

CĂLĂREȚI, CAVALERI, PROFESORI DE ECHITAȚIE

DUVERNET DU PLESSIS (1620-1696), cunoscut mai mult sub numele de DUPLESSIS, a fost considerat de Saint-Simon drept „cel mai important om de cai al secolului său”. A urmat o academie la Paris, apoi a devenit scutier obișnuit la curtea regelui Ludovic al XIV-lea, care l-a ales drept profesor de echitație al prințului moștenitor. Împreună cu fratele său, Duvernet de la Vallée și Antoine de Vandeuil, Duplessis a fost unul dintre maeștrii Manejului de la Versailles. Niciunul dintre ei nu a lăsat lucrări, dar învățătura lor a fost concentrată de Gaspar de Saunier în

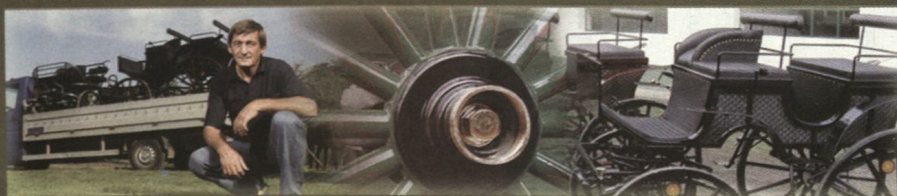
lucrarea „Arta cavaleriei” (*L'Art de la Cavalerie*) din 1756.

SALOMON DE LA BROUE (1552-1602) este unul dintre primii maeștri ai echitației din Franța în secolul XVI. Născut dintr-un tată grăjdar, provine dintr-o familie de mici nobili de țară din Sud-Estul țării. Grăjdar el însuși la ducele d'Epemon, se leagă apoi de Marile Grajduri ale regelui Henric al III-lea, unde este remarcat de un alt grăjdar al curții care-l angajează să-l urmeze la Neapole. Așa se face că a rămas cinci ani la celebrul Pignatelli. Întors în Franța, elaborează o doctrină expusă în imensa carte în format in-quarto intitulată

lată Cavalerul Francez (*Le Cavaliere François*). Această lucrare, apărută în 1594, este considerată împreună cu tratatul lui Grisone, drept cea mai importantă lucrare ecvestră scrisă în secolul XVI.

Doctrina lui La Broue era în contradicție cu practicile ecvestre ale epocii. Condamna mai ales pedeapsa și recomanda blândețea. De asemenea, a fost primul care recomanda studierea caracterului fiecărui cal pentru a-l trata potrivit meritelor sale: „mângâieri și recompense, dar și pedepse, fără brutalitate excesivă, în caz de rea voință, teorii absolute noi pentru vremea aceea.

Atelierul de trăsuri GALAMBOS din Ungaria

Execută diferite tipuri de trăsuri pentru orice pretenții:

- Pentru concursuri de atelaje trăsuri de diferite tipuri: englezești (Phaeton, Spider, Vagonet, etc) și ungurești (Cziráky, Cseklészi, Gavallér, etc) precum și trăsuri de maraton, toate pentru 1, 2 și 4 cai.
- Trăsuri de vânatoare și de agrement,
- Trăsuri de antrenament și de încălzire,
- Calești și landouri,
- Trăsuri pentru ponei și sănii.

ELEGANȚĂ, CALITATE ȘI FIABILITATE!

Trásurile sunt executate cu cele mai moderne soluții tehnice (frâne hidraulice, sistem de întârziere a direcției, etc.).

Trásurile provenite din atelierul nostru participă la cele mai mari evenimente și concursuri din lume!

Ne puteți contacta telefonic sau în scris. Raspundem chiar și telefonic sau în scris în limba română la scrisori pe e-mail sau fax. Transportăm acasă trásurile executate.

Adresă: Hu-5525 Füzesgyarmat, Ady Endre utca 64. UNGARIA

Tel.: +36-30 383 5920, Fax: +36-66-491-693, e-mail: galambossandor@mail.globonet.hu

www.galamboshintok.hu

COMITETUL NAȚIONAL DE TURISM ECVESTRU ROMÂNIA

C.N.T.E. România a fost creat în 2001 la inițiativa mai multor structuri aflate în faza de pionierat a practicării acestui turism la noi.

OBIECTIVE: dezvoltarea, organizarea și promovarea turismului ecvestru și călăriei de agrement, stabilirea scopului și priorităților, sprijinirea implementării acestora pe baza normelor internaționale de funcționare, contribuția prin diverse mijloace la cultivarea interesului pentru cal și pentru activitățile legate de el.

FORMAREA constituie baza indispensabilă realizării acestor obiective. La competențele de ordin teoretic și practic necesare practicării călăriei, se adaugă cunoașterea de către ghid a specificului călăriei de exterior, a mediului natural și cultural în care se desfășoară circuitul. Aceasta înseamnă capacitate de adaptare la diversele situații cum ar fi : fixarea unei potcoave slăbite sau pierdute, orientarea în teren variat, repararea unui harnașament, citirea hărților și folosirea corectă a busolei sau acordarea de prim ajutor atât cailor cât și călăreților. Diploma de Ghid de TE atestă de asemenea capacitatea acestuia de a administra în mod autonom un centru de agrement ecvestru.

CRITERIILE de funcționare a acestor structuri au fost stabilite prin elaborarea de către CNTE a Standardului Ocupațional pentru calificarea ca Ghid de Turism Ecvestru. În afara cunoștințelor de hipologie și a competențelor specifice călăriei de exterior se urmărește calitatea amenajărilor, a serviciilor și a mediului înconjurător de desfășurare a activităților, respectarea legislației și a normelor de securitate și prevenire a accidentelor precum și folosirea eficientă a mijloacelor de implementare, comunicare și promovare.

Dimensiunea **ECONOMICĂ** a turismului și agrementului cu calul este o consecință a dezvoltării acestor activități. E vorba de spații și activități generatoare de noi ocupații și locuri de muncă. Meserii pe cale de dispariție sunt reabilite: potcovăria, harnașamentele și echipamentele specifice, serviciile adaptate de cazare, furajare, diverse depanări. Calul de agrement reprezintă o nouă perspectivă/rasă pentru sectorul creșterii.

Latura **CULTURALĂ** a turismului ecvestru înseamnă găsirea de itinerarii care să îmbine armonios și instructiv

pitorescul naturii cu obiectivele de interes turistic, tradițiile locale ca și diversele animații oferite.

Fiind vorba de o activitate recreațională și de AGREMENT se are în vedere petrecerea timpului într-un climat de bună dispoziție pentru participanți, o atitudine pozitivă și echitabilă față de toți factorii implicați: oameni, animale și mediu înconjurător.

C.N.T.E. România, ca membru al Federației Internaționale de Turism Ecvestru (FITE), a beneficiat din start de consiliere, informare și promovare prin canalele acesteia, fapt destinat să contribuie la integrarea în circuitul european și internațional de profil.

*Președinte: Doina Pieper
Vice-Președinte: Nicolae Lazăr
Contact: 0723704578*

GHIDUL PRACTIC AL CĂLĂREȚULUI ÎN EXTERIOR

(continuare din numărul trecut)

■ **Doina PIEPER**

■ Șaua de tip mixt, de agrement sau englezească, frâul, capeșanul și lonja... trebuie să fie curate, în prealabil șterse cu un burete umed înmuiat în săpun de glicerină și apoi unse pentru a le întreține suplețea.

■ Zăbăluța și chinga de asemenea pentru a evita orice iritare și rănire a calului.

■ Pentru călăreț: pantaloni de călărie, cizme sau botine cu chapsuri și de preferință o cască de protecție (!), caschetă sau pălărie.

■ De preferință materialul să nu fie nou, cel deja rodat fiind mai confortabil.

La sosire:

Perspectiva de a încăleca un cal necunoscut este întotdeauna însoțită de o teamă care poate fi diminuată sau înlăturată prin câteva măsuri și gesturi de apropiere și cunoaștere reciprocă.

■ mângâierea însoțită de câteva cuvinte șoptite la botul calului.

■ efectuarea pansajului, periatul corpului, curățatul copitelor, ajustarea cu grijă a harnașamentelor sunt prelimi-

narii care ne familiarizează cu comportamentul și temperamentul calului. E bine de știut că mulți cai care par agitați și de temut înainte de încălecarea se pot dovedi cuminți și docili odată încălecați.

■ în orice situație fiți vigilenți la copitele și dinții calului cu care el se poate apăra în situații care i se par neplăcute.

■ dacă culcă urechile spre spate rămâneți calm și atent la orice reacție.

Dacă veți încăleca propriul cal lucrurile sunt mai simple și puteți da o mână de ajutor celorlalți din grup ce par să aibă nevoie.

Atenție la punerea harnașamentului:

Pentru a pune șaua și frâul corect nu uitați să:

■ degarotați: după ce ați așezat șaua degajați covorașul protector de greabănul calului prin introducerea și ridicarea lui.

■ controlați lărgimea botarului (să se poată trece două degete între el și bot).

■ sub bărbie lărgimea permite trecerea pumnului închis.

■ după ce ați închis chinga dacă abdomenul calului s-a umflat apăsați cu degetele pentru a-l decontracta.

■ ridicați fiecare picior anterior al calului trăgându-l în față pentru a-i elibera pielea prinsă eventual de chingă.

■ frâul e bine ajustat când zăbăluța face două pliuri la nivelul comisurii.

Plecarea

■ grupul își adaptează ritmul și alurile persoanei cu nivelul cel mai scăzut. Nu vă distanțați de ceilalți și nu porniți la galop de unul singur.

■ dacă un cal obișnuiește să zvârle, i se poate atașa un ciucure roșu la coadă.

■ pe carosabil calul este un vehicul deci veți aplica codul rutier. Se merge în șir indian pe partea dreaptă a drumului, se respectă opririle la semafoare sau panouri semnalizate.

■ noaptea purtați îmbrăcăminte fluorescentă.

■ nu traversați lanurile sau câmpurile cultivate iar prin pădure respectați regulamentul impus de oficiul pădurilor.

Adaptați alura terenului parcurs

■ pe drumurile asfaltate căutați să mergeți pe margine, pe porțiunile ierboase evitând terenul prea tare care obosește articulațiile calului; nici terenul prea moale nu este indicat deoarece predispune la tendinite.

■ ori de câte ori e posibil, căutați să luați cărările cele mai potrivite pentru picioarele calului.

■ pe porțiuni nesigure, cu gropi sau sol prea pietros coborâți pentru a ușura trecerea, treceți dârlogii deasupra ancolurii calului și mergeți înaintea lui.

Alegeți alura potrivită terenului

Alegerea alurii este o chestiune de sol: în pădure solul e în general de bună calitate dar poate fi alunecos sau acoperit de crengi. E preferabil să mergeți la pas atâta timp cât vizibilitatea sau siguranța solului nu permit aluri rapide.

■ pe câmpie, vara, pământul este de multe ori foarte tare; nu galopați pe astfel de teren, mergeți la trap.

■ la mare nu galopați în apă, unde calul ar putea să se împiedice de pietre sau în gropi.

(Continuare în numărul viitor)

UN AVENTURIER AUSTRALIAN ÎN VIZITĂ LA CENTRUL DE CĂLĂRIE ȘTEFAN CEL MARE

Julian ROSS ■

p o r t r e t

Pe 22 septembrie 2007 scriitorul de călătorii și aventurierul australian Tim Cope și-a încheiat călătoria sa călare de 10.000 km de-a lungul a trei ani din Mongolia până în Ungaria, retrasând călătoria istorică a războinicilor nomazi mongoli din anul 1241. Tim este considerat a fi singura persoana care ar fi întreprins această călătorie-maraton, o aventură dură printre câmpii întinse, deșerte dogoritoare și munți înghețați.

Deși reglementările vamale UE nu i-au permis să intre în România cu cei trei cai ai săi, Tim a vizitat România în octombrie, fiind invitatul special al Centrului de Călărie Ștefan cel Mare.

În prima parte a vizitei sale de două săptămâni în România, Tim a făcut o excursie turistică prin Delta Dunării, la Sighișoara și în satele saxone din Transilvania. Prin programul turistic al Centrului, invitații pot vizita o parte din aceste atracții turistice, dar pot fi organizate și excursii speciale la cerere, pentru a vizita și alte obiective de acest gen.

În cea de-a doua săptămână a vizitei sale, Tim a făcut un tur călare, alături de fratele său, John și împreună cu

Julian Ross, proprietarul Centrului de Călărie Ștefan cel Mare. Atât Tim cât și Julian sunt membri ai Societății Geografice Regale din Marea Britanie și ai Asociației profesionale "Long Riders" (www.thelongridersguild.com). În timpul excursiei prin munții din nord-estul Transilvaniei și în vestul Bucovinei, ei au trasat rute folosite de călăreții mongoli și de către urmașii lor, tătarii. Aceste rute istorice pot fi încă urmărite, unele dintre ele fiind cunoscute în plan local drept "potecile tătarilor", fiind amintite prin denumiri locale, cum ar fi Tătarca". Tim era curios să întâlnească oameni din zonă care să prezinte caracteristici faciale specifice tătarilor, fapt care ar sugera că unii tătari chiar s-au stabilit în această regiune. Tim a fost impresionat și de huțulii din România și din Ucraina, datorită culturii lor trainice, bine păstrate și ospitalității lor.

Tim a laudat caii românești, inclusiv rasele Huțul, Bucovina și Semigreu folosite la Centrul de Călărie Ștefan cel Mare. A fost impresionat de vigoarea, agilitatea și temperamentul calm al cailor centrului, care se dovedesc ideali pentru turismul ecvestru montan. Iată ce a scris Tim despre România: "Este o raritate să poți să întâlnești o lume în care comercialismul nu a alterat inima unei regiuni atât de atractive, pe bună dreptate, dar, cumva, există un echilibru.. Aici, Julian, care are, în mod evident, un mare respect pentru români și pentru bogata istorie ecvestră a României, fiind și pasionat de istorie,

este un ghid neprețuit. În incursiunea mea prin România, am simțit ceea ce caută fiecare călător – să simtă că, cel puțin temporar, a devenit un participant la împrejurimile prin care trece, și nu doar un observator."

Deși există multe locuri "scenice" în lume, ceea ce face România rurală mai specială este, spunea Tim, "bogăția culturii". Satele istorice, agricultura tradițională, cu ferme mici cu cai, arhi-

tectura indigenă, muzica populară și calda ospitalitate se combină, creând o destinație cu adevărat unică.

Planurile sale de viitor includ un film despre huțuli, așa că îl vom putea reîntâlni, probabil, pe Tim în România în următorii ani.

Dacă doriți informații suplimentare despre Tim și realizările sale, vizitați www.timcopejourneys.com.

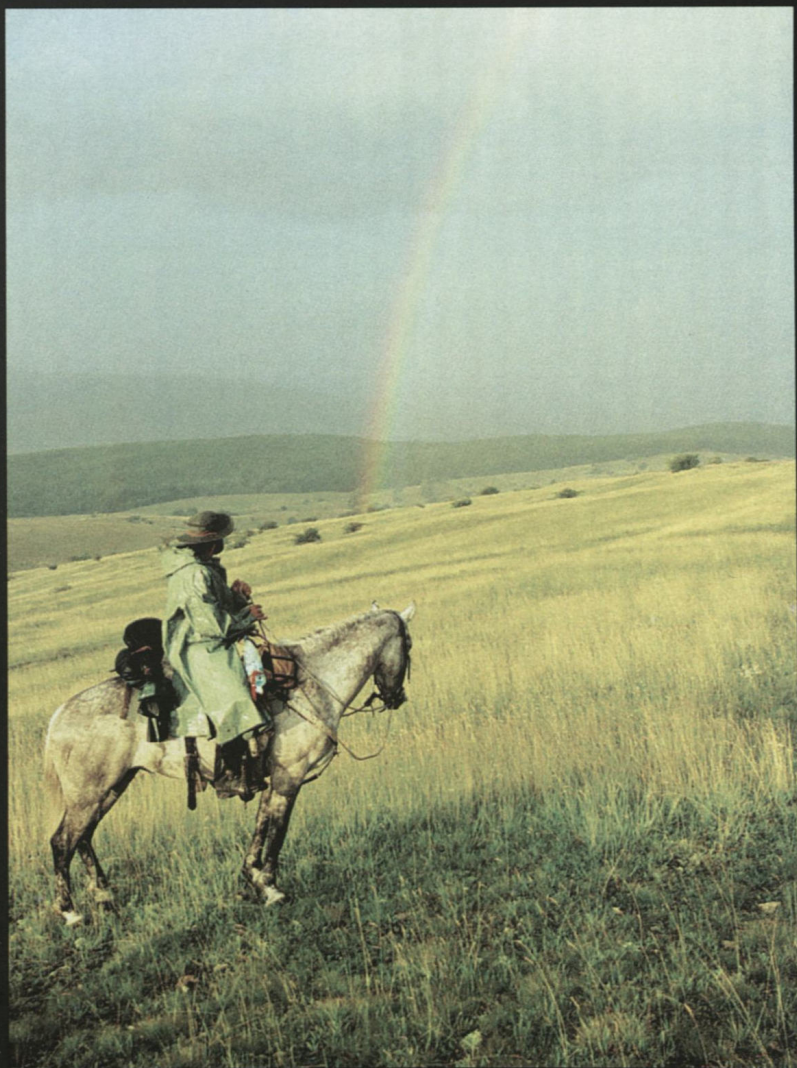

TURISMUL ECVESTRU ÎN ROMÂNIA

■ Mugur Pop,

Director Tehnic, CNTE România

www.ridingadventures.ro

În societatea noastră de tip occidental calul își părăsește tot mai mult rolul în agricultură, regăsindu-l tot mai greu în peisajul cotidian. Rămâne, cu toate acestea, o prezență de un estetic remarcabil, fiind când furtunos când bland, când misterios când deschis și dornic de joacă. El este însoțit de mirosul de pământ reavăn, de spații deschise, de aerul tare al dimineților, de senzații pe care orașul ni le refuză din ce în ce mai mult.

Cu el putem redescoperi România drumurilor din munți, a cărărilor ce străbat locuri uitate, dar care nu și-au pierdut măreția. Descoperim o Românie rurală văzută din sa, în galop întins peste pășuni alpine, ori în pas domol căutând vechi tradiții. Alături de un atât de generos prieten vom împărtăși apoi pacea înserării în fața unui foc de tabără, sub ochii

În România, țara atâtor taine nedesluite încă, mersul călare reușește să aducă în prezent ceva din parfumul misterios al vremurilor în care, pe cai, oamenii străbăteau munții, văile și câmpiile la fel de firesc precum astăzi străbat țara în lung și în lat cu ajutorul mașinilor.

stelelor fără de număr.

Iată o modalitate minunată de a descoperi călare Romania. Cea adevărată.

În România, turismul ecvestru este astăzi în plină dezvoltare. Pornind de la câteva centre ecvestre și crescătorii de cai, astăzi există un Comitet Național de Turism Ecvestru (C.N.T.E.) care le grupează la nivel național și care asigură pregătirea ghizilor specializați.

Toate centrele ecvestre au o structură de programe turistice care cuprind atât trasee călare, trasee cu atelaje, precum și cursuri de călărie de agrement.

Traseele sunt concepute pentru diferite categorii de turiști. Călăreții începători pot savura lungi plimbări la pas într-un cadru natural atrăgător, în timp ce călăreții experimentați pot trăi senzații puternice străbătând în trap și galop spații întinse. Pentru cei atrași de cai dar care nu își doresc să stea în șa, atelajele pot fi soluția ideală de a descoperi spații minunate stând în trăsurile sau căruțele cu coviltir.

Pentru noapte, în funcție de natura traseului, se poate opta pentru o cameră caldă într-o pensiune turistică, un cort așezat în tabără alături de cai, sau "sub stele" în cazul traseelor de aventură. Grupurile sunt însoțite de o mașină sau o căruță de intență, care transportă proviziile și bagajele.

În general, programele sunt de tip "all inclusive" și, în medie, costă 100-150 euro/zi/persoană.

Oricare program ar fi ales, prezența ghidului specializat este asigurată. Orice risc este minimizat prin măsuri preventive și o foarte bună cunoaștere a tehnicilor de turism ecvestru și a condițiilor naturale.

Cadrul natural permite practicarea turismului ecvestru în aproape orice zonă a României, în orice anotimp, fiind posibilă chiar străbaterea României călare, de la un capăt la altul. Călare prin Romania poți descoperi urmele unei civilizații străvechi care și-a construit valorile în spațiul natural fortificat al Carpaților, unde natura este atât de generoasă, iar cerul se află cel mai aproape de pământ.

FEMEIA și CALUL

Se atrag pentru că se aseamănă... Ambii poartă povara himerelor și viselor bărbaților. Ambii sunt dintotdeauna prada râvnită, mascată, a orgoliului bărbatului: calul care este pentru bărbat un mândru simulacru al nobilei invincibile, femeia un idol dorit în mătăsurii și aurituri. Ambii, folosiți pentru a reprezenta sau a părea, cad în dizgrație când

timpul implacabil le alterează frumusețea. Calul și femeia se caută și se acceptă în orice situație. "El" știe că doar cu "ea" poate să nu fie cel mai bun, pentru că ea știe să aline durerea războinicului rănit cu aceeași căldură cu care îl primește pe cel victorios. Atât unul cât și celălalt știu să se supună, refuzând tirania.

Desen de Jacques Godefroy oferit lui Brigitte Bardot în 1997 și publicat pe coperta Jurnalului Fundației. În editorial BB aduce un ultim omagiu celei pe care a considerat-o ca pe "fiica" ei, iapa Duchesse, decedată la venerabila vârstă de 40 de ani în urma unui atac cardiac survenit în vara caniculară din 1997.

rănit va vedea cum calul se va îndrepta spre femeia care îl va primi, eternă, cu picioarele pe pământ, jurându-i că nu îi va cere niciodată să zboare. Și cine știe dacă bărbatul spășit nu va dori într-o bună zi să se reconcilieze cu femeia, care Ea, îl va ajuta să asculte în sfârșit ce vrea Calul... Iar dacă va avea curajul să suporte povara rușinii, bărbatul le va cere iertare amândurora. El va lua mâna femeii și o va pune împreună cu a lui, într-un gest de împăcare, pe crupa calului ...

Maria Francchini (Eros & Hippos)

Atâta timp cât calul a fost folosit ca unealtă de producție, instrument de dominare sau simbol al puterii, bărbatii l-au folosit din plin. Până la Al Doilea Război mondial lumea calului era aproape în exclusivitate o lume a bărbatilor. După ce bărbatii au abandonat acest univers, dezinteresându-se de soarta lui în favoarea cailor putere, femeile l-au preluat. Se estimează că 80% din cei

ecvestri de astăzi (Franța) sunt femei, de toate vârstele și la toate nivelurile. Nici un sector hipic, nici o activitate ecvestră nu scapă acestei colonizări: îngrijitorii sunt din ce în ce mai mulți îngrijitoare (nn. din fericire în alte părți și din nefericire nu la noi), monitorii(oare) sau antrenorii(oare), ca și președinți de organisme ecvestre (FFE, Hergheliile Naționale, Franța). (...)

Consecința fenomenului este că statutul calului se modifică, el devenind, încet dar sigur, un animal de companie. Se schimbă de asemeni imaginea lui în opinia oamenilor. Dacă în mâinile bărbatilor calul este mai curând un animal „de drea-pta”, în mâinile femeilor și urmare a democratizării sportului cu calul, acesta este un animal „de stânga”, mai social și mai abordabil. Au apărut ocupații noi legate de turism, terapie, spectacol, presă și literatură ecvestră, studii și practici etologice în care proliferază nume și ca atare amprenta femeii. Parafrazându-l pe Buffon, A. Jarry afirma că „cea mai nobilă cucerire a calului e femeia”. Un spot publicitar contemporan pledează pentru „un dram de blândețe într-o lume de brute” E ceea ce ne-a adus feminizarea lumii calului.

Faptul de a iubi sau de a te ocupa astăzi de cai nu mai are o conotație macho sau de snobism, e mai degrabă chic pentru unii sau o cauză demnă de îmbrățișat pentru alții.

*Jean-Louis
Gouraud
(Femmes de
Cheval)*

care fac
lumea

Puțin impresionată de aspectul fizic ea știe să privilegieze sentimentele și să îndrăgească la fel

de mult calul mai puțin arătos, bolnav sau bătrân. Femeia îl acceptă pe cal așa cum este el, cu inevitabilele slăbiciuni și evidentele decalaje între vis și realitate. În schimb, calul recunoscător îi dăruiește tandrețea și încrederea lui. Să sperăm că bărbatii vor înceta într-o zi să antreneze calul în cursa lor spre putere și soare, căci aceasta le va arde aripile fictive, cruțând nevinovăția calului. Atunci bărbatul

“DOAR DACĂ REDEFINIM CEEA CE ÎNSEAMNĂ “ÎMPREUNĂ”, ABIA ATUNCI VOM AVEA SUCCES”

Interviu de Emanuel Fântâneau

La 12 decembrie 1930 a avut loc Congresul de Constituire a Federației Române Ecvestre, din inițiativa generalului G. Moruzzi, inspectorul general al cavaleriei, punându-se bazele etapei de modernizare a acestui sport, care avea să aducă mari satisfacții, fie și dacă de amintim de faptul că echitația a fost sportul care a adus prima medalie olimpică de argint pentru România.

Până în 2007, dumul a fost lung, cu mari succese și, ca-n viață, cu perioade mai puțin faste. Dar, pe cei de azi, trecutul îi obligă. În momentul de față, federația noastră de specialitate are datorii, tocmai în numele trecutului, din ce în ce mai mari. Dar și un nou președinte. ADRIAN GAȘPAR...

- Cum ați ajuns în lumea echitației, sau, poate altfel spus, în universul cailor?

- Prin cumpărarea unui cal cu numele de... Derbedeu, pentru ca, mai apoi, totul să se transforme într-o pasiune, într-o “dependență”, asemenea unui drog, dar cu efecte benefice... Apoi, treptat treptat, te sui călare, cunoști lumea, vrei mai mult, te implici, iubești un cal, alt cal...

- Puteți da o definiție echitației?!

- Un mod de viață.

- Oferă altceva în plus față de alte “moduri de viață”?

- Mari satisfacții interioare. Sufletești. Totdeauna apropierea dintre om și animal, indiferent care este acesta, nu a

putut naște decât lucruri bune.

- A mai fost, apoi, un singur pas până la implicarea, să zicem, parte administrativă a sportului călare de la noi...

- Cel mai complicat lucru. Am trăit deosebit de aproape de lotul național de sărituri și, deși nu aveam niciun cal care să-mi aparțină și să sară pentru România, tot timpul am fost un sprijin moral. Iar, în urmă nu cu mult timp, a venit și propunerea, din partea lor, de a deveni președintele federației, propunere refuzată în primă instanță, dar, după aceea, într-un moment de slăbicine și **CONDIȚIONAT** – cu litere mari –, am acceptat această « slujbă », condițio-

nat, deoarece sper să unesc toată lumea ecvestră într-un efort comun pentru a renaște acest sport.

- Cum apreciați, iată la câteva luni de la preluarea mandatului, echitația românească?

- ... Ca orice este... românesc în acest moment! Interese, dezbinări, lipsă de credibilitate, lipsă de încredere, o atmosferă nedorită. Deci, ce se întâmplă nivel național, asta se întâmplă și în echitație. Însă, eu zic că, atâta vreme cât se redefineste cuvântul "împreună", atunci, cu siguranță nu se poate decât să avem succes.

- În concursurile de călărie există o probă foarte interesantă. Proba de forță. Reprezintă această funcție și această asumată misiune o robă de forță?

- Neîndoielnic, în primele luni va trebui să depășesc... recordul mondial pentru a reuși să-mi pun în aplicare planurile. Există sorți de izbândă, pentru că mă bazez pe acel "împreună".

- Ce v-ați propus? - întrebare inevitabilă...

- În primul rând, transparență totală. Apoi, o relaxare organizatorică. Și nu în ultimul rând participări la cât mai multe concursuri internaționale. În al patrulea rând să repunem România pe harta acestui sport și nu în ultimul rând să promovăm echitația la nivelul copiilor și tineretului, o categorie cu un deosebit apetit în ceea ce privește afecțiunea față de cai.

- A fost o perioadă în istoria echitației noastre, cam atunci când erau în plină glorie un Mihai Timu sau Gheorge Antohi, un Alexandru Longo sau Virgil Barbuceanu, un Oscar Recer sau Gheorge Langa, un Nicolae Mihalcea sau Nicolae Marcoci, un Dumitru Hering sau Iosif Molnar, când se lua starul internațional prin mai și se încheia septembrie - octombrie, timp în care se mutau de la un concurs la altul, și toate de primă valoare, iar rezultatele au fost, se știe, dintre cele mai bune...

- Rezultatele au venit pentru că, la vremea aceea, cuplul cal-călăreț era perfect. A existat o disfuncționalitate și există o disfuncționalitate majoră în crearea acestui cuplu la nivel local. Pentru că tot ce se face, se face separat. Crescă-

toriile de cai sunt separate de federație, care este separată de Asociația Crescătorilor de Cai, care este separată de Autoritatea pentru Creșterea Calului. și nu s-a găsit încă o formulă de a crea, nu greșesc, sinergiile între structuri. Nu spun lucrul acesta ca un expert, ci doar o opinie de manager și mare iubitor de cai.

- Echitația nu înseamnă doar ceea ce se vede, doar spectacolul săriturilor peste obstacole sau al evoluțiilor specialiștilor în dresaj. Acest spectacol ascunde o veritabilă industrie, cu ramificații profunde spre sectoare economice ce pot obține mari beneficii printr-o implicare mai profunda...

- În măsura în care există interese economice, automat sportul este împins în prim-plan. Dar, trebuie să vorbim în acest caz de profesioniști. Când vorbim de... amatori, fiecare trage după cum poate.

- Vorbind de spectacolul sportiv al echitației, înțeleg că v-ați propus, printre altele, și introducerea în calendarul competițional al unui concurs de patru stele. Să facem precizarea pentru cititori că toate concursurile ecvestre sunt cotate cu una sau mai multe stele, firește cele care au mai multe sunt asemenea unui ... hotel de lux!

- Ideea, nu-mi apaine, ea fiind a predecesorilor mei, a tuturor. S-a mai încercat acest lucru, dar nu a existat continuitatea. România are prevăzut în calendarul forului internațional două concursuri, unul de trei și altul de patru stele, ultimul și etapă de Cupă Mondială în liga în care suntem, să zic, arondați.

Neîndoielinc ne trebuie un suflu nou. Suflu nou, egal spectacol. Spectacol, egal bani, expunere. Acest concurs de patru stele, pe care sperăm să-l facem în București sau la Piatra Neamț, o ezitare încă în ceea ce privește locația, pentru că trebuie să avem în vedere că la Piatra Neamț dispunem de un sprijin local cu totul și cu totul deosebit.

- Dacă ar fi să lansați două mesaje, unul către publicul larg, către copii, iar celălalt către cei deja implicați pe diverse paliere în activitatea ecvestră, ce ați spune?

- Să aibă grijă de un cal o oră pe zi, timp de două zile din săptămână și atunci ar vedea ce animal nobil este și câte satisfacții îți poate aduce acest sport. Și nu neapărat să câștigi nu știu ce curse, ci doar simplul fapt că ești aproape de el înseamnă enorm. Îți oferă o liniște interioară de care toți avem nevoie în această lume atât de agitată. Chiar dacă nu cred că putem să ne punem mari speranțe în ceea ce privește autoritățile, pentru că, s-a dovedit, totdeauna în acest sector lucrurile merg greu, dar în ceea ce-i privește pe ceilalți, mesajul meu este următorul: să se unească în dragostea lor pentru cal, și nu este o afirmație plată, deoarece există mult mai multe lucruri care ne unesc, decât cele care despart. Odată creat acest exercițiu, vă spun că va fi o federație guvernată de "cal". Iar lucrul acesta este un lucru nemaipomenit.

- Închipuiți-vă că este o zi oarecare. Că vă aflați în grajd, că s-a făcut seară și că trebuie să vă luați rămas bun de la caii cu care v-ați petrecut ziua...

... V-aș lua cu mine, dar cum nu pot, cu siguranță, vin și mâine!... Nu plecați...

OARE CARE SUNT LIMITELE?

MAI DEPARTE, TOT MAI DEPARTE!

■ Emanuel FÂNTÂNEANU,
membru IAEJ, Comentator Eurosport

Nu numai recordurile în înălțime au fascinat, nu numai ele au constituit punct de maxim interes pentru călăreți. Ci și întrecerile pentru desemnarea celui mai bun la săritura în lungime. și în acest caz, dorința de a sări tot mai lung a făcut să se atingă performanțe deosebite, să se stabilească cifre ce par de-a dreptul incredibile

Gustul pentru asemenea gen de recorduri l-au deschis tot francezii dornici să-și asume supremația și la lungime, după ce o dețineau pe cea în înălțime, mai ales că la Olimpiada de la Paris, din 1900, belgianul C. Von Langhedonc câștigase

titlul cu numai ... 6,10 m! În 1912, în concursul de la Le Touquet, Henry de Royer trece peste o rivieră de 7,50 m, repetând performanța un an mai târziu, tot în concursul de la Le Touquet, dar cu un alt cal, Saint Jaques.

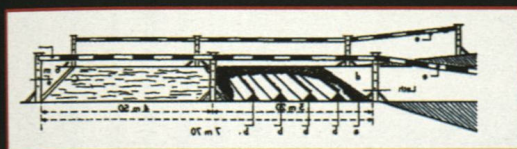
Au trecut două decenii, iar recordul

părea că încremenise. Christian de Castries, cel care urcase până la 2,38 m în 1933, se simte în formă. Calul său, Tenace, mai reușise salturi spectaculoase. De ce nu ar încerca să bată și recordul la lungime? Prilejul s-a ivit cu ocazia CSIO de la Spa. 18 iulie 1935. Ca de obicei, un public numeros în tribune. Toți așteaptă cu firească emoție rezultatul. Va reuși? Și reușește!! Noul record: 7,60 m.

Din nou anii se scurg fără ca cineva depășească pragul atins de călărețul francez. Iată. Însă. Argentinienii aruncă mănășca. La 1 decembrie 1946, în Palatul Asociației de Comerț și Industrie din Buenos Aires s-au reunit sportivi de valoare. Jorge Frago Patrao cu Guarana va fi singurul care nu va călca... apa rivierei: 7.70 m. După doi ani, la 20 mai 1948, recordul său va fi omologat.

Nu vor trece decât câteva luni de la oficializarea săriturii lui Patrao, că noi candidaturi sunt depuse cu ocazia CSIO de la Bilbao. 12 septembrie 1948, ultima zi a competiției. Patru călăreți sunt angrenați în tentativa de doborâre a recordului mondial. Reușește Nogueras Marques cu Balcano din prima încercare și Maestre Salinas cu Faun din a doua săritură. Dar, cei doi proaspeți recordmani nu se mulțumesc cu 7.80 m și se hotărăsc să încerce la 8.00 m. Sare Nogueras Marques cu Balcano. Fără greșală. Adversarul său nu trece, deși încearcă, potrivit regulamentului de trei ori. La 12 noiembrie

1948, pe taboul recordurilor se scrie un nou nume și o nouă cifră: Noguera Maeques cu Balcano 8.00 m.

O nouă cifră care nu va rezista decât câteva luni. La 14 august 1949, olandezul B. Van der Voorj jr., cu Coeur Joli, un cal de 11 ani, sare, cu prilejul Campionatului Național, desfășurat la Haga, o rivieră de 8.10 m. Prompta, Comisia de omologare validează, la 28 noiembrie, săritura sportivului olandez.

Nemuțumit, probabil, spaniolul Noguera Marques revine. Suntem pe aceeași scenă de la Bilbao, cu aceiași actori. Doar data este alta: 2 septembrie 1950. Și o nouă performanță: 8.20 m,

care, după un an, la 12 noiembrie, va fi trecută în cartea recordurilor.

De atunci, un lung hiatus. Nici o încercare reușită, interesul pentru astfel de întreceri scăyând evident. O singură tresărire, la 26 aprilie 1975, la Johannesburg, cu prilejul concursului național Rand Show, Andre Ferreira cu Something sare 8.40 m, record ce a fost omologat la reuniunea Biroului Executiv, de la Rabat, în septembrie 1975. Astfel, istoria recordurilor mondiale oficiale la lungime se încheie.

Sunt, oare, acestea limitele?

Pe vremea când Henrz de Royer sărea 7.50 m, în Australia, calul Jerrz M a fost creditat cu o performanță de 12.19 m, iar atunci când Christian de Castries stabilea acel 7.60 m, la Antipozi, calul Solid Gold a sărit, în concursul din august 1936, de la Wagga Show, o rivieră de 11.05 m. Acestea sunt recordurile înregistrate de Cartea Recordurilor. Nu și de Federația Ecvestră Internațională, pentru care trebuie respectate anumite prevederi stricte în privința anunțării, observării și realizării tehnice a recordului.

Într-o vreme, și călăreții noștri erau pasionați de asemenea tentative. Timp de câțiva ani a existat și un campionat național, dar ruleta s-a oprit doar la 5.60 m. Iată, însă, că, la 10 noiembrie 1956, ziarul Sportul Popular a anunțat:

„Recordul de lungime corectat de două ori!”. Să dăm cuvântul cronicarului: „Numeroșii spectatori prezenți la baza hipică au avut prilejul să fie martorii reușite tentative de record la săritura în lungime. După ce obstacolul a fost lărgit de câteva ori, crainicul concursului republican de călărie a anuțat: Ion Dobrescu pe calul Retezat a trecut de 6.10 m. Nou record republican! Dar reprezentantul colectivului Victoria n-a apucat să mulțumească tuturor celor care-l felicitau și aplauzele au început din nou să răsună. De data aceasta erau adresate călărețului Mihai Mănescu de la colectivul Recolta București, care reușise să sară și el 6.10 m. Având un număr mai mic de încercări la celelalte lungimi se putea considera definitiv câștigătorul probei... O nouă încercare... și nici la 6.20 m arbitrul n-a ridicat mâna în semn de greșală. În mai puțin de o jumătate de oră, recordul la lungime a fost corectat de două ori”. A trecut o jumătate de veac, dar nimeni n-a mai cutezat să depășească bariera.

Deocamdată singurul obstacol care a rămas la ... lungime este riviera, care nu trece de 4.50 m. Ceea ce nu este puțin, dacă avem în vedere că se vine pe acest obstacol după altele puse pe „înălțime”!

Departa, tot mai departe! Oare, care sunt limitele?

Calul

magazin

O revistă de rasă

DRESAJUL CAILOR,

ETAPA I

■ Ioan VALERIU

Dresajul (educația) calului începe de când acesta este tânăr mânz și continuă, fără exigențe prea mari, până la vârsta de trei ani. Într-un anumit sens, această etapă a pregătirii unui cal poate fi comparată cu perioada grădiniței și, asemeni acesteia, ea pune bazele viitorului tânărului animal, din perspectiva dezvoltării atât fizice cât și mentale. Unul dintre cei mai mari călăreți francezi, Generalul Alexis L'Hotte (1825-1904) a definit echitația ca fiind "arta de a administra puterile unui cal". Se deduce, de aici, că prima cerință a educației cailor este de a dezvolta aceste puteri și apoi de a le direcționa spre scopul care i se va atribui calului mai târziu, pe parcursul vieții sale.

ÎNȚĂRCAREA MÂNZULUI

La baza procesului de antrenament al calului stă nevoia de a consolida, permanent, încrederea animalului în antrenorul său uman.

Deși această etapă introductivă nu cere eforturi prea mari, ca și la grădiniță, ea presupune un eveniment care contrazice direct relația de încredere pe care căutăm să o obținem. Acest eveniment este înțărirea, când mânzul este separat în mod arbitrar de mama sa. Această experiență traumatizantă pune capăt relației fundamentale mânz-mamă și poate, în consecință, să încordeze cea de-a doua relație, aceea dintre cal și om.

Mânzul este, de obicei, înțărcaț în jurul vârstei de 4 luni și jumătate - 6 luni, când acesta s-a obișnuit să mănânce singur. De obicei, mânzii sunt castrați în timp ce sunt "lângă iapă" și înainte de înțărirea, dar este bine să se întârzie castrarea pînă când animalul atinge vârsta de un an, pornind de la ideea că păstrarea testosteronului, hormonul masculin, încurajează dezvoltarea mânzului. Totuși, mânzii de un an pot deveni foarte nestăpâniți și vor pune la încercare răbdarea și calitățile de conducere ale antrenorului până la maximum.

După înțărirea mânzului, practica general acceptată este de a separa iapa și mânzul pe perioade scurte de timp, mânzul fiind lăsat în boxă cu un companion - un alt mânz, la modul ideal - și cu hrana, în timp ce iapa este scoasă pentru călărie sau la alte exerciții.

ÎNVĂȚÂNDU-L SĂ CONDUCĂ

Prima lecție se predă cu un brâu moale, fix, legat în jurul gâtului micuțului mânz, în timp ce mâna dreaptă a instructorului îi susține crupa, încurajându-l să meargă înainte.

SEPARAREA DE IAPĂ

Ruptura finală trebuie făcută atunci când iapa este luată din câmpul vizual și auditiv și, preferabil, mutată cu totul de pe proprietatea respectivă. Mânzul și tovarășul său trebuie atunci ținuti în boxă pentru câteva zile, până când se liniștesc și li se poate da drumul într-un

padoc. Suferința este inevitabilă, și, deși este esențial ca mânzul să aibă un tovarăș, îngrijitorii trebuie și ei să încerce să îi atenueze neliniștea.

În situațiile în care nu se poate altfel, mânzul poate fi păstrat alături de iapă până când aceasta rămâne fără lapte, după 9-12 luni. În unele țări, iapa este scoasă la călărie iar mânzului i se permite să alerge alături de ea, ceea ce are avantajul că tânărul poate învăța de la mama sa, adică de la cel mai bun profesor posibil, dacă ea este inteligentă.

În unele părți ale lumii unde creșterea cailor tineri ar putea fi descrisă, cu mărînimie, ca fiind dură și la obiect, se folosește, de obicei, înțărirea naturală.

Pe lângă înțărirea, mai sunt și alte obiective de realizat în etapa I. Între momentul nașterii și împlinirea vârstei de un an, mânzul trebuie:

1. să se obișnuiască cu prezența oamenilor și să permită să fie îngrijit și să i se ridice membrele.

2. să i se pună un căpăstru și să fie învățat să conducă la comandă - primul pas spre disciplină și supunere.

3. să fie învățat un vocabular simplu. În timp, un animal tânăr va înțelege să răspundă la comenzi cum ar fi: "vino aici", "stai pe loc", "ridică" (pentru examinarea membrelor) și alte câteva.

4. să fie luat, din când în când, cu mama sa la o reprezentare, de exemplu aceasta va presupune intrarea și părăsirea boxei sau a remorcii, creându-i prilejul de a experimenta niște situații captivante.

OBIȘNUIREA MÂNZULUI CU CĂPĂSTRUL

Obișnuirea mânzului cu căpăstrul trebuie făcută cu mare grijă. Cureaua din piele fină trebuie să fie "strecurată" pe capul acestuia foarte ușor, pentru a nu speria mânzul. Este o lecție importantă.

În timpul primelor luni, creșterea naturală este stimulată printr-o hrană corespunzătoare și prin management. Pe lângă faptul că aceasta trebuie să fie bună și să includă nutreț verde din belșug, un mânz sănătos trebuie să primească aproximativ 450 g de nutreț concentrat zilnic, în fiecare lună, până la atingerea vârstei de 5-6 luni. La furaje se pot adăuga produse ca laptele praf și untura de pește, pentru stimularea creșterii oaselor iar fânul moale poate fi administrat la libera alegere (acesta trebuie să fie moale, de pe fâneață, datorită dentiției imature).

Deși este tentant să răsfățăm mânzul, nu trebuie să i se dea niciodată delicatețe. Aceasta nu ar face decât să-l facă să devină obraznic, pretențios, și de multe ori, chiar tiranic. După câteva zile, mânzul ar trebui manevrat și ar trebui să permită să fie ținut ferm cu un braț în jurul părții anterioare a corpului și cu celălalt, în jurul părții posterioare. Acest lucru se poate face, în mod optim, între limitele familiare ale grajdului, unde i se pot preda și primele lecții de conducere.

La început, este cel mai bine ca mânzul să fie condus alături de iapă folosind un brâu moale, fix, legat în jurul gâtului, mângâindu-l cu brațul drept pe crupă și apoi îndemnându-l să înainteze, cu blândețe. Fiind o altă lecție

importantă despre supunere, această manevră este și începutul unui prim principiu important, acela de a merge înainte. În curând, veți putea să introduceți în instruire căpăstrul, tot în grajd și să continuați lecțiile despre conducere, folosind în final frâul.

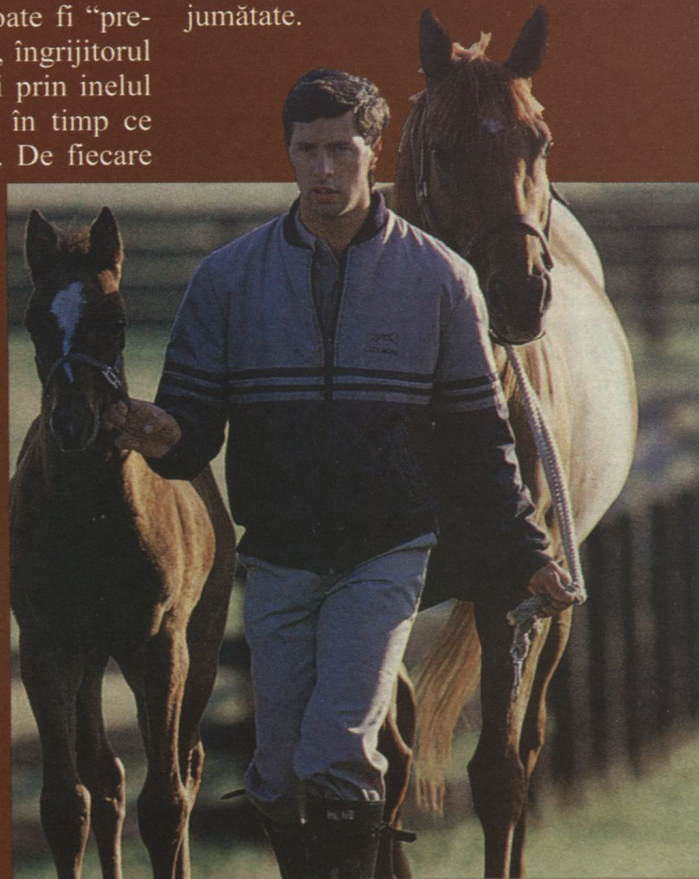
LA VÂRSTA DE 1/2 ANI

Pe măsură ce mânzul împlinește un an și apoi, doi ani, există tentația de a face mai multe lucruri cu acest animal, dar trebui să îi rezistați. Caii Thoroughbred sunt crescuți în așa fel încât să se maturizeze devreme și, din motive financiare, sunt pregătiți să intre în competiții la vârsta de doi ani, dar sistemul osos nu este încă pe deplin maturizat iar leziunile cauzate de asemenea acțiuni iraționale pot fi considerabile. În cazul mânzilor în vârstă de unul sau doi ani, este suficient să mărim proporțional rația de hrană, să introducem un căpăstru și o zăbală și să-i învățăm să pășească cu încredere la comandă, fiind încurajați din spate de către un ajutor. Calul trebuie, de asemenea, să permită să fie legat pentru perioade scurte de timp. Această lecție de bază îi poate fi "predată" în timp ce este țesălat, îngrijitorul trecând frânghia căpăstrului prin inelul de legare și ținând-o bine, în timp ce țesală calul cu mâna liberă. De fiecare dată când calul face un pas înapoi, trebuie readus la poziția de plecare. Este o lecție ușoară, pe care o va învăța rapid și este mult mai puțin traumatizantă decât alegea calul de un stâlp de telegraf și a-l lăsa să se lupte cu frânghia până la extenuare! Pe măsură ce mânzul se maturizează, vocabularul poate fi extins astfel încât să includă maniere în grajd, putându-i-se cere să "se dea la o parte" la comandă, de exemplu. La sfârșitul acestei etape, calul ar trebui să conducă în mod liber, la comandă, la pas sau la trap și ar trebui să fi fost instruit să se oprească imediat, la comandă, prin combinarea vocii cu frâul.

RISCU DE LEZIUNI

În Europa, caii Warmblood sunt dresați pe pistă circulară și fac sărituri peste obstacole la vârsta de doi ani, dar această practică prezintă anumite riscuri. Mișcarea în cerc la lonjă este dificilă pentru un cal tânăr, deoarece, la această vârstă, încă îi lipsește coordonarea și există riscul rănirii membrilor. De fapt, în timp ce mulți cai Warmblood sunt mari și bine dezvoltati la doi ani, ei se maturizează mai târziu decât caii Thoroughbred. Calul din rasa pură Lipițan (Lipizzaner), de exemplu, nu este complet maturizat până la vârsta de șase ani dar după aceea, se bucură de o viață activă îndelungată.

Într-adevăr, plăcile de creștere (epifizele) de pe oasele lungi ale membrilor nu se închid complet decât după cel de-al doilea an. Până la acel moment, membrul nu poate susține efectele unei activități constante fără riscul de a se deforma. Epifiza de la capătul tibiei, deasupra articulației chișitei, se închide în jurul vârstei de 9-12 luni. Cea de la capătul radiusului, imediat deasupra articulației genunchiului, se închide undeva în jurul vârstei de 2 - 2 ani și jumătate.

IAPĂ ȘI MÂNZUL

Cu calm, blândețe dar și cu hotărâre, iapa și mânzul sunt conduși împreună; iapa își urmează mânzul în liniște, iar acesta este relaxat dar, în același timp, i-a fost stărnită curiozitatea.

FACTORI PERTURBATORI CARE POT INFLUENȚA ACTIVITATEA ÎN HERGHELII

■ text și fotografii: Drd. Ing. Mihail Lechkun
Consilier Autoritatea Haptică Națională

În acest articol s-a urmărit o inventariere a factorilor perturbatori care pot influența activitatea în ecosistemele zooproductive, în cazul particular al hergheliilor – ferme care au ca scop obținerea profitului din ameliorarea genetică a cabalinelor. Sperăm ca informațiile să vină în ajutorul managerilor generali și tehnici din hergheliile din sectorul de stat și privat implicați în optimizarea tehnologiei de ameliorare genetică și exploatare a cabalinelor.

Continuare din numărul trecut.

FACTORI PERTURBATORI ÎN ALIMENTAȚIE

Asigurarea unei alimentații corecte, de calitate este esențială pentru o creștere, dezvoltare normală, pentru o bună condiție de reproducție și de exprimare a performanțelor. Cabalinele, deși sunt animale erbivore, au o serie de particularități anatomo-fiziologice ce le fac mai pretentioase (Stoica, 2001). Spre deosebire de ierbivorele rumegătoare, în tubul digestiv al cabalinelor, nutrețurile sunt mai întâi supuse acțiunii enizi-

melor secretate la nivelul stomacului și intestinului subțire și apoi sunt supuse unei digestii microbiene în intestinul gros. De aici decurge și sensibilitatea, vulnerabilitatea exemplarelor cabaline la diverși factori perturbatori care pot interveni în principal din pricina calității și cantității furajelor precum și a managementului alimentației.

Factori perturbatori legați de furaje

Furajele trebuie să răspundă atât cantitativ cât și calitativ necesarului de energie și substanțe nutritive fiecărui individ în parte în mod corespunzător, categoriei de vârstă, sex, stare fiziologică și utilizare. Alimentația armăsărilor, a iepelor gestante, a iepelor în

lactație, a mânjilor, a tineretului cabalin sau a cailor de tracțiune trebuie să răspundă nevoilor specifice: menținerea într-o bună condiție de reproducție, dezvoltarea normală a produșilor de concepție în toate etapele gestației, apoi, după fătare, a mânjilor și a tineretului cabalin. Factori perturbatori pot fi dezechilibrele produse de supra/sub-alimentație, printr-o necorelare a normelor de hrană cu nevoile fiecărei categorii. Efectele acestor factori se răsfrâng asupra rezultatelor fermei în ansamblu, prin scăderea fertilității, a natalității, a supraviețuirii.

Aceleași consecințe le poate avea și neglijarea aspectelor calitative. Spre exemplu, pentru armăsării de mare valoare, necesarul de proteină și vitamine trebuie asigurat cu predilecție din anumite furaje. În amestecul de concentrate trebuie să predomină ovăzul, în proporție de peste 50 %. Furajele alterate sau mușcate administrate iepelor gestante pot determina avorturi. Factorii perturbatori legați de cantitatea de furaje necesară pot fi evitați printr-o elaboare corectă a rațiilor, un management bun la nivelul achizițiilor, al depozitării și printr-o urmărire continuă a palatabilității și a condiției animalelor (feed-back). Factorii perturbatori ai căror cauză este calitatea necorespunzătoare a furajelor pot fi evitați și înlăturați prin examinarea organoleptică dar mult mai precis prin analiza chimică a furajelor.

Factori perturbatori legați de managementul alimentației

Asigurarea necesarului de hrană nu este o condiție suficientă care, odată îndeplinită, să răspundă exigențelor unei alimentații optime. Răspunsul la întrebările *când* și *cum* trebuie hrănit un cal, este la fel de important ca și răspunsul la întrebarea *cu ce* este hrănit acesta (Lawrence, 1998).

Stomacul calului este mic în raport cu cel al rumegătoarelor, astfel, din punct de vedere fiziologic acesta este mai bine adaptat prelucrării tainurilor mici dar administrate frecvent. Numărul tainurilor, momentul, cantitatea, tipul și ordinea administrării trebuie să respecte un program de asemenea corelat categoriilor de vârstă, sex, stare fiziologică sau utilizare. Factorii perturbatori se manifestă frecvent în situația în care, din dorința de a micșora volumul de muncă, numărul tainurilor sunt reduse la mai puțin de trei, iar volumul lor este mai mare. Preluarea rapidă în tubul digestiv a unor cantități mari de concentrate conduc la tulburări digestive (colici) dar și la schimbarea parametrilor cardiovasculari. Distribuirea concentratelor înaintea fibroaselor, induce rapid starea de sațietate și fibroasele nu mai sunt apoi consumate în cantități suficiente.

FACTORI PERTURBATORI ÎN REPRODUCȚIE

Cabalinele sunt animale poliestrice. Activitatea sexuală mai intensă la această specie se manifestă mai accentuat primăvara timpuriu și se reia uneori, în lipsa fecundației, toamna.

Eficiența reproducției este mai redusă în comparație cu cea a altor specii de animale, fecunditatea medie oscilează în jur de 65% iar natalitatea rareori depășește 50% (V. Oțel, 1975). În herghelii, acolo unde condițiile de creștere se apropie de optim, fecunditatea poate depăși uneori 90% iar natalitatea 80%-85%. În majoritatea cazurilor valorile scăzute ale acestor indici de reproducție sunt expresia așa-zisei

sterilități fiziologice, pentru care singurul responsabil este omul.

V. Oțel consideră că rezultatele nesatisfăcătoare privind reproducția acestei specii pot fi atribuite în principal următorilor factori: insuficienta cunoaștere a fiziologiei reproducției, insuficienta cunoaștere a aspectelor etologice legate de reproducție, greșeli în hrănirea și îngrijirea cailor, exploatarea nerațională a reproducătorilor. De aici pot fi desprinși și principalii factori perturbatori.

Factori perturbatori care pot rezulta din insuficienta cunoaștere a fiziologiei reproducției

Maturitatea corporală la cabaline este atinsă la vârsta de 24-36 luni. Erorile privind monte executate înaintea dobândirii dezvoltării corporale complete nu pot fi puse în discuție deoarece aceste situații nu sunt posibile decât accidental. În herghelii tineretul cabalin este crescut separat pe sexe.

Tot aici se practică sistemul de montă dirijată. Factori perturbatori apar însă în determinarea momentului optim pentru montă. Pentru realizarea unei fecundități și natalități ridicate la iapă este necesar să se cunoască și să se determine acest moment, lucru dificil de realizat datorită faptului că durata căldurilor la iapă este foarte mare și variază între trei și opt zile, uneori mai mult. Ovulația poate avea loc în tot

acest interval, de aceea o montă efectuată la începutul căldurilor este total inefficientă în cazul în care ovulația are loc la sfârșitul perioadei de călduri. Din acest motiv în herghelii se practică sistemul monte dirijate, repetate din 48 în 48 de ore pentru ca în organele genitate femele să existe în tot timpul estrului un număr suficient de spermatozoizi apti pentru fecundare.

Prevenirea bolilor infecțioase în reproducția cailor

Bolile infecțioase pot constitui un serios factor perturbator care poate afecta întreaga populație din herghelie, atunci când nu sunt respectate normele sanitar-veterinare și nu sunt luate măsuri de prevenire. Monta dirijată, spre deosebire de înseminarea artificială prezintă dezavantajul transmiterii pe cale sexuală a diferitelor boli infecțioase. Astfel, verificarea stării de sănătate a reproducătorului înaintea sezonului de montă, poate constitui un punct critic de control.

○ În practica creșterii și ameliorării cailor din Slovenia, în fiecare an, înaintea sezonului de reproducție, se fac teste pentru depistarea anemiei infecțioase ecvine, a arteritei virale și a metritelor contagioase. Numai armăsarii care răspund obiectivelor reproducției, sunt testați pe performanțe în funcție de programul de ameliorare (în funcție de rasă), cei care sunt sănătoși și nu sunt purtători de boli infecțioase, au un bun libidou, și

au material seminal de calitate satisfăcătoare, pot fi aprobați ca armăsari de reproducție și pot fi utilizați în scop reproductiv (M. Kosec și col. 2004).

FACTORI PERTURBATORI ÎN ADĂPOSTIREA CAILOR

Amplasarea fermei și tipul adăposturilor își pun amprenta asupra fenotipului indivizilor din populațiile hergheliilor precum și asupra calității descendenților acestora. Înaintea proiectării și apoi a amplasării efective a unei astfel de ferme de elită într-un anumit context geografic, pedo-climatic, trebuie să se țină seama de caracteristicile rasei, de cunoașterea precisă a domeniului de confort, precum și a factorilor perturbatori ce pot interveni ulterior.

Amplasarea hergheliei

Însuși istoricul rasei de cal Lipițan, crescut la Herghelia Sâmbăta de Jos este o demonstrație fericită privitoare la importanța spațiului geografic în care poate fi crescută o populație de cai.

Herghelia de cai Lipițani de la Sâmbăta de Jos a fost înființată în anul 1874 odată cu mutarea efectivului hergheliei de la Mesohegyes. Au fost aduși atunci cinci armăsari pepinieri, 49 iepe mame, 13 armăsari de montă publică și 22 capete tineret 0-6 luni (Zootehnia României, IV, Cabaline, 1975). Acest transfer a fost efectuat din

cauza faptului că lipițanii nu au prosperat în condițiile de mediu ale pusteii maghiare, context diferit celui din spațiul geografic originar din Munții Karst. Herghelia a fost așezată pe un domeniu de stat al Imperiului Austro-ungar, la Sâmbăta de Jos, care îngloba la acea vreme o suprafață de aproximativ 3200 de hectare pe valea cursului mijlociu al Oltului. Noua locație a beneficiat de infrastructura vechii herghelii, proprietate a contelui Brukenthal (1750-1848), care a obținut de la împărăteasa Maria Tereza terenul în arendă pentru o perioadă de 99 de ani. C.G. Wrangel, în lucrarea „Ungars Pferdeezucht” (1893) considera că alegerea localității Sâmbăta de Jos pentru herghelia lipițană a fost destul de fericită.

Mai multe aspecte au favorizat dezvoltarea locală a acestei populații, și anume: condiții climatice asemănătoare sau chiar mai favorizante celor din Karst și existența unei populații cabaline indigene asemănătoare noii rase introduse.

Calitatea igienică a construcțiilor

Adăposturile pentru cabaline trebuie să întrunească o serie de calități igienice care depind de proprietățile materialelor, de comportamentul acestora în raport cu factori exteriori ai mediului precum apa, aerul, variațiile termice, lumina.

În acest sens pot fi enumerați ca factori perturbatori materialele care absorb și rețin apa deoarece acestea mențin o stare continuă de umiditate ridicată. Astfel, cabalinele adăpostite, vor fi predispuse la afecțiuni pulmonare, cutanate, musculare și ale articulațiilor. Totodată umiditatea crescută favorizează dezvoltarea rapidă a microorganismelor.

Elementele de construcție ale adăposturilor trebuie să permită un schimb de aer între exterior și interior favorizând ventilația naturală însă aceasta nu trebuie să genereze curenți în spațiile interioare. Materialele trebuie de asemenea să nu permită formarea igrasiei. Elementele de construcție trebuie să fie bune izolatoare termice astfel încât variațiile termice extreme să nu influențeze semnificativ climatul din interior.

Organizarea interioară a adăposturilor

Adăposturile pentru cabaline se diferențiază în funcție de scopul creșterii, de utilizarea lor și în funcție de sex, vârstă și uneori de starea fiziologică. Exemplele din matcă, în special armăsarii pepinieri trebuie ținuti în boxe individuale nelegați. Suprafața acestor boxe trebuie să fie suficientă și să permită acces nestingherit la iesle sau la găleata de adăpare. Boxele strâmte, izolate, fără lumină, cu ergonomie defectuoasă, pot induce animalului ticuri, vicii de comportament și de exterior.

Microclimatul din adăposturi

Microclimatul reprezintă un complex de factori fizici ai mediului: temperatură, umiditate, curenți de aer, radiații calorice, gaze nocive precum carbonul, amoniacul, hidrogenul sulfurat. Producerea bruscă a curenților de aer

duce la apariția unor boli ale aparatului respirator, circulator și ale musculaturii. Pe de altă parte, aerisirea insuficientă pe fondul lipsei de curățenie a adăpostului, cu umiditate și temperatură în afara parametrilor de confort, generează cantități sporite de dioxid de carbon, hidrogen sulfurat, amoniac și o multiplicare a microorganismelor, toate acestea constituindu-se astfel în factori perturbatori asupra sănătății animalelor.

FACTORI PERTURBATORI ÎN ÎNGRIJIREA CAILOR

Igiena

Verigă de bază a tehnologiei de exploatare a cabalinelor, igiena influențează sănătatea animalelor, funcția de reproducție cât și metabolismul. Mijloacele care se utilizează pentru menținerea igienei corporale a cabalinelor sunt: pansajul, tunderea, îmbăierea și masajele. Cel mai frecvent mijloc utilizat pentru îngrijirea corporală a cabalinelor este pansajul. Însăși neglijarea acestui aspect se constituie într-un factor perturbator. De asemenea, comportarea agresivă, violentă a îngrijitorului în momentul pansajului, precum și executarea acestei operațiuni în timpul furajării, poate conduce către întipărirea unor vicii de comportament ale animalelor.

Îngrijirea copitelor este o operațiune

obligatorie. Întregul corn al copitei se înnoiește la un interval de 10-14 luni. Întrucât la exemplarele cabaline deținute de herghelii funcția principală este reproducția acestea nu se potcovesc, astfel copita este expusă la uzuri neuniforme.

Aceasta poate avea consecințe negative asupra aplomburilor și a modului de deplasare. Pentru a le preveni, dar și pentru a evita alte afecțiuni asupra tendoanelor sau a articulațiilor, copitele trebuie îngrijite periodic de un podotehnist cu experiență.

Mișcarea

Mișcarea și antrenamentul cabalinelor reprezintă o condiție esențială pentru activarea funcțiilor fiziologice și menținerea acestora într-o permanentă condiție fizică corespunzătoare. Ea contribuie la dezvoltarea armonioasă a organismului, la mărirea rezistenței contra îmbolnăvirilor precum și la menținerea activității de reproducție (Mărginean, 1997). Lipsa mișcării are efecte negative prin abolirea reflexelor sexuale, reducerea duratei de exploatare și a capacității de reproducție la armăsari.

La fel de importantă este mișcarea și în cazul iepelor de reproducție. În a doua parte a gestației, ipele nu trebuie lăsate să se deplaseze în alură de trap. Nici pentru categoriile de tineret din herghelie programul de mișcare nu trebuie neglijat. Acesta este esențială în dezvoltarea armonioasă a exemplarelor, însă exagerarea sau utilizarea exemplarelor tinere la diferite munci pot constitui factori perturbatori.

BIBLIOGRAFIE

- * Drăgănescu C., 1979 – Ameliorarea animalelor. Editura Ceres – București
- * Drăgănescu C., 1984 – Exploatarea animalelor – Ecologia aplicată, Editura Ceres – București
- * Drăgănescu C., Grosu H., 2003 – Ameliorarea animalelor, Editura AgroTehnica, București
- * Freeman D. W, Extension Service, 2003 – Weaning and management of Weanling Horses, Oklahoma State University – Division of Agricultural Sciences and natural Resources
- * Freeman D. W, Extension Service, 2003 – Recordkeeping for Horse Breeding Activities, Oklahoma State University – Division of Agricultural Sciences and natural Resources
- * Kosec M. și colaboratorii, 2004 - Organizarea Acțiunilor de Prevenire a Bolilor Infecțioase în Reproducția Cailor din Slovenia, A 55-a Întâlnire anuală EAAP, Bled, Slovenia
- * Lawrence L., 1998 – Equine Feeding Management: The How & When of Feeding Horses, University of Kentucky – College of Agriculture
- * Mărginean Gh., 1997 – Tratat de hipologie. Editura Orion. București
- * Oancea Margareta, 2003 - Managementul modern în unitățile agricole. Editura Ceres, București
- * Stoica I., Stoica Liliana, 2001 – Bazele nutriției și alimentației animalelor, Editura Coral Sanivet, București
- * Stoica Maria-Angela și colaboratorii, 2003 – Reproducția animalelor, USAMV – Facultatea de Zootehnie, București
- * Suciu T., Moldoveanu Gh., Gligor V., Georgescu Gh., Oțel V., Balaș N., 1975 – Zootehnia României – Cabaline, IV, Editura Academiei, București
- ** Basic Horse Nutrition, University of Kentucky – Equine Section, Department of Animal Sciences, 1998 – College of Agriculture
- ** Forages for Horses, University of Kentucky – Equine Section, Department of Animal Sciences, 1998 – College of Agriculture
- ** Nutrition of the Performance Horse, University of Kentucky – Equine Section, Department of Animal Sciences, 1998 – College of Agriculture
- ** Managing Small-acreage Horse Farms, Oregon State University Extension Service, 2003

BOALA OBSTRUCTIVĂ RESPIRATORIE CRONICĂ – MALADIE INCURABILĂ?

■ Dr. Marian TĂULESCU, medic veterinar

Boala obstructivă respiratorie cronică (BORC) a început să exprime o incidență crescută în rândul cabalinelor, mai pronunțată fiind în cazul cailor din sistemul gospodăresc particular; ceea ce denotă și din faptul că în ultimile decenii s-a pus tot mai mult amprenta pe elaborarea unor noi tehnici de terapie împotriva acestei boli.

De multe ori se pune întrebarea: „această entitate morbidă este incurabilă?.. deoarece mulți medici veterinari aflați în fața unui astfel de caz cu boală obstructivă refuză să efectueze tratamentul datorită confuziei cu emfizemul pulmonar alveolar cronic, astfel încât, din perspectiva acestor medici, calul este compromis. Această confuzie apare datorită simptomelor asemănătoare între aceste două sindroame sau în urma unui examen clinic superficial realizat de către medicul veterinar, examen efectuat numai prin inspecție, celelalte mijloace de investigație clinică fiind „date neantului” sau... incompetenței.

Nu rareori sesizăm punerea unui diagnostic de boală obstructivă/emfizem pulmonar la întâmplare, numai pe baza anamnezei, ceea ce este total greșit deoarece pentru a exclude sau a confirma diagnosticul de boală obstructivă și a o diferenția de emfizemul pulmonar, trebuie efectuat un examen amănunțit al pacientului, care să includă metodele clasice de investigație clinică, examenele complementare (radiografie, biopsie pulmonară, lavaj bronhoalveolar, bronhoscopie, etc). Acestea sunt tehnici care nu stau la îndemâna fiecărui medic veterinar.

Ce este boala obstructivă respiratorie cronică?

Boala obstructivă respiratorie cronică (BORC), reprezintă prin definiție un sindrom caracterizat printr-o stenoză persistentă și/sau recidivantă a bronhi-

lor, astfel încât organismul se află într-o criză permanentă de aer, exprimând o simptomatologie ce echivalează cu încercarea de compensare a funcției deficitare, afecțiunea fiind asemănătoare cu boala pulmonară obstructivă (BPOC) de la om.

Incidența bolii crește concomitent cu vârsta, fiind mai frecventă la caii de peste cinci ani, evoluând în special în zonele cu climat temperat sau rece, cu precipitații abundente, bineînțeles fiind favorizată de condițiile precare de adăpostire și hrană (furaje uscate și mucegăite, ventilație necorespunzătoare, etc.), dar nu se pune problema unei predispoziții de rasă sau sex. În Elveția în urma unor studii, s-a raportat o predispoziție familială a cailor cu boală obstructivă.

Cine produce boala?

Fiind un sindrom plurifactorial, în producerea acestei boli sunt implicați diferiți factori:

- poluanți din atmosferă, neinfecțioși, nealergizanti, gaze iritative;
- agenți infecțioși (influența sau gripa calului, etc);
- alergeni: spori de muceți (*Aspergillus*, *Mucor*, *Penicillium*) sau acarianul de furaj (*Acaridae longier*).
- factorul genetic, este corelat cu imperfecțiuni ale surfactantului pulmonar.

Acești factori patogeni provin atât din așternut cât și din furajele alterate, mucegăite, necorespunzător depozitate,

incidența bolii fiind mai crescută în perioada de stabulație pe timp de iarnă, favorizată de o serie de deficiențe de microclimat (ventilație necorespunzătoare, gaze nocive iritante în cantitate mare, ex. amoniacul).

Cum se manifestă boala?

În urma reducerii diametrului conductului aerofor se produce o veritabilă „sete de aer” care se traduce prin exprimarea unor simptome ce denotă insuficiența respiratorie cronică.

De cele mai multe ori calul este adus la consultație datorită exprimării unei stări de oboseală și transpirație chiar și la un efort de intensitate moderată, tusea este adesea evidențiată de către proprietar sau îngrijitor, la administrarea fânului, la intrarea în adăpost, începutul efortului fizic sau schimbarea așternutului.

La un examen obiectiv se observă diferite simptome, care deseori coexistă la același individ. În primul rând se constată tuse seacă, rară, însoțită de un facies anxios (speriat) și de o secreție nazală discretă, aceasta din urmă nefiind întâlnită la toți pacienții cu boală obstructivă. Trebuie subliniat faptul că în emfizemul pulmonar alveolar cronic, boala de care trebuie diferențiată obstrucția căilor respiratorii, tusea are o durată scurtă, avortată, uneori poate să lipsească datorită pierderii elasticității pulmonare. Respirația este greoaie (dispnee), mai ales în faza expiratorie, la nivelul nărilor se poate sesiza respirație

șuierătoare (weezing), nările fiind dilatate (sub formă de trompetă), frecvența respiratorie este crescută, putând ajunge la 20-30/minut, animalul transpiră la efort moderat, lipsa febrei, evidențierea musculaturii abdominale, datorită unei contracturi exagerate în timpul expirației.

La examinarea toracelui se observă o mărire a ariei de percuție, în sens caudo-ventral cu exprimarea unei sonorități crescute la percuție. La ascultație se pot sesiza zgomote respiratorii patologice, sub forma de raluri uscate (raluri sibilante și/sau ronflante) în funcție de gradul de obstrucție și diametrul bronhiilor.

Un rol foarte important în diferențierea față de emfizemul pulmonar, îl are prezența murmurului vezicular (zgomot respirator fiziologic) în cazul bolii obstructive, pe când în cazul emfizemului alveolar acesta scade în intensitate sau dispare (respiratio nula).

La caii care sunt mai puțin afectați, pentru a auzi zgomotele respiratorii modificate, se folosește „sacul de hiperventilație” sau calul este supus la exercițiu în scopul intensificării respirației.

Care este evoluția acestei afecțiuni?

Din nefericire nu există date în literatura de specialitate, care să ateste o remitere spontană a acestei boli, fără terapie. Această boală evoluează ani de zile cu ameliorări spontane în cursul verii, când caii sunt ținuti în aer liber, la pășune sau în padoc și are un caracter recidivant din momentul trecerii la stabulație (începutul sezonului rece). Boala obstructivă se complică progresiv cu emfizemul pulmonar alveolar cronic, devenind din acest moment ireversibilă și incurabilă, prognosticul fiind în acest caz net defavorabil.

Cum o putem diagnostica?

La ora actuală pe lângă metodele clasice de investigație clinică, există metode ce pot aduce un surplus de pozitivitate în confirmarea diagnosticului de boală obstructivă respiratorie cronică.

Aceste metode sunt :

- endoscopie traheo-bronșică;
- radiografie și biopsie pulmonară;
- lavaj (aspirație) bronhoalveolară și/sau transtraheală (ATT) urmat de examen citologic local.

Se poate preveni boala obstructivă?

Există o serie de măsuri ce pot preveni această boala și implică reducerea sau eliminarea expunerii la praf a calului, ținând cont de faptul că principalele surse de praf sunt reprezentate de fân și așternut. Astfel vara se recomandă ținerea cailor pe pășuni verzi, iar în perioada de iarnă, pe timp de zi, caii pot fi scoși în aer liber, deoarece aceștia suportă bine temperaturile scăzute (chiar până la -20°C), atât timp cât au adăpost față de vânt și precipitații. De reținut: caii nu necesită cazare în adăposturi călduroase pentru a fi sănătoși!!!!

Fânul poate fi mărunțit și înmuiat în apă, astfel se previne contactul cu praful din acesta. Se recomandă realizarea unor condiții ambientale care să includă următoarele deziderate:

- înlocuirea paielei din așternut cu hârtie, turbă, talaș, rumeguș de lemn dur;
- evacuarea zilnică a așternutului ud, îmbibat cu dejecții;
- administrarea de nutreț granulat sau paletat;
- evitarea producerii de praf în adăpost;
- pășunatul să se realizeze pe plante neînflorite (evitarea contactului cu polen).

Există tratament în această boală?

La un cal cu BORC, vindecarea în totalitate (ad integrum) este imposibilă, dar se pot obține ameliorări încurajatoare

de durată care să permită utilizarea calului la eforturi fizice, eventual reproducție.

Recomand un protocol terapeutic cu care am avut rezultate satisfăcătoare în terapia cailor cu BORC:

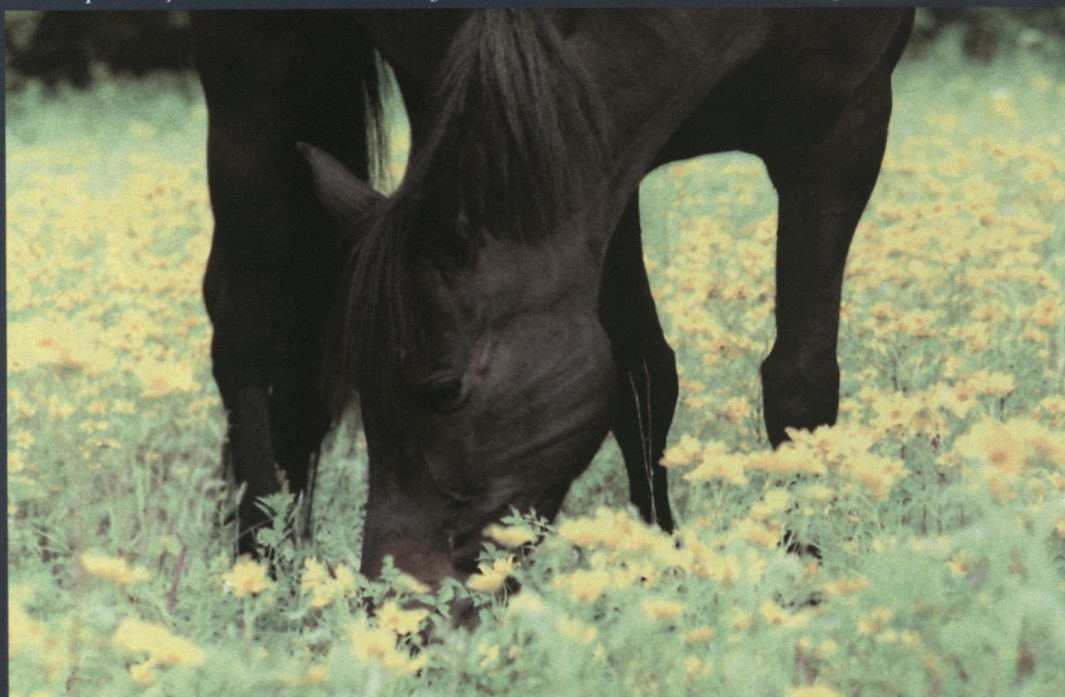
■ Dexametazonă (antiinflamator steroidic) în doză de 20 mg/animal, echivalând cu 10 ml (2 mg/ml) soluție injectabilă intramuscular sau intravenos tot la două zile, timp de patru săptămâni, apoi o dată la cinci zile timp de încă două săptămâni. În lipsa acestui medicament se poate folosi Prednisolon (0,5-1 mg/kg masă corporală) intramuscular tot la două zile, timp de patru săptămâni sau Triamcinolon (0,09 mg/kg) o dată la două săptămâni.

■ Clenbutarol (Ventipulmin) - bronhodilatator, în doză de 0,4-0,5 mg/cal oral sau intravenos timp de trei zile. Tot ca bronhodilatator se mai poate utiliza Eufilin în doză de 10 mg/kg masă corporală intramuscular sau produsul românesc Miofilin.

■ aerosolizare cu uleiuri volatile pe bază de camfor, mentol și eucalipt.

În ultimii ani s-a experimentat mai ales în străinătate „Hiperinfuzia cu soluții saline izotone (0,9%)”, intravenos în cantitate de 30-40 litri timp de trei ore, dar cu rezultate mai puțin satisfăcătoare.

Am experimentat cu succes în premieră „terapia cu aerosoli salini uscați”, timp de 21 de zile, tehnică care este în curs de perfecționare. În viitor sperăm ca modalitățile de terapie împotriva acestei boli să ia amploare în ochii cercetătorilor și să fie puse la discreția fiecărui medic veterinar practician.

ȘCHIOPĂTURILE CALULUI

■ Berechet Oprea, tehnician veterinar

Deci un cal șchioapătă. Ce facem în această situație? Ne vom orienta asupra următoarelor probleme:

- care este piciorul șchiop?
- care este regiunea, respectiv componentul anatomo-funcțional afectat?
- și nu în ultimul rând care este cauza și momentul când a fost afectat? Pentru elucidarea acestora vom proceda astfel:

a) EXAMINAREA ÎN REPAUS (în boxă sau de la distanță):

Știm cu toții că un cal sănătos din punct de vedere locomotoriu exprimă sprijin în această situație numai pe trei picioare, iar cel de-al patrulea se odihnește, de regulă unul posterior schimbându-se alternativ când pe stângul când pe dreptul.

La calul cu oarecare afecțiune locomotorie, în repaus, observăm următoarele:

- sprijin pe toate picioarele (mai ales în furbură)
- rămânerea continuă a unui picior din trenul posterior în repaus (deci fără alternanță cu celălalt: (unul din ele este afectat)

- nesprrijinirea fermă pe unul din picioarele din față (cela este afectat)

b) EXAMINAREA ÎN MERS (pas sau trap), urmărim:

- mișcarea picioarelor
- mișcarea capului, gâtului și a crupei

La mișcarea picioarelor, vom fi atenți la:

- lungimea pasului (distanța care separă două urme successive ale aceluiași picior);

- durata în timp a exprimării lungimii pasului, atât a suspensiei în aer a piciorului cât și a sprijinului.

În șchiopătură, durata de sprijin a piciorului bolnav e micșorată, iar cea de suspensie este marită (la cele sănătoase sunt egale).

Mișcările (de regulă sincrome) ale capului și gâtului sunt responsabile pentru cele din față, respectiv: capul și gâtul se ridică în sus când piciorul afectat ajunge în sprijin și se lasă în jos când se sprijină pe piciorul sănătos.

Mergem mai departe.

Nefiind exprimată potențial o afecțiune a membrilor anterioare, ne dirijăm cu aceeași atenție la deplasarea membrilor posterioare.

Aici, calul afectat de șchiopătură, în momentul când calcă pe piciorul bolnav ridică crupa în sus, iar când același picior bolnav se ridică de la pământ, crupa se lasă în jos (pe aceeași parte). Acestea reprezintă criteriile pentru depistarea piciorului afectat.

Stabilind prin aceste investigații piciorul afectat, vom trece în continuare la depistarea regiunii anatomo-funcționale care este afectată. Și aici, în primul rând vom examina vizual regiunile de ansamblu ale piciorului și uneori putem stabili afecțiunea, numai în acest fel, prin evidențierea unor inflamații locale sau multiregionale, (răni etc).

Mai avem în atenție modul cum calul prezintă piciorul bolnav, respectiv:

- îndoit (semiîndoit) de la genunchi în repaus sau mers – este afectată o articulație a membrului;

- scoaterea înainte a piciorului afectat, însoțită de ținerea în pensă a copitei ne sugerează o afecțiune a tendonului și/sau a copitei.

De asemenea deplasarea la trap pe teren dur (asfalt etc), însoțită de șchiopătură, induce o afecțiune a copitei, spre deosebire de deplasarea pe teren moale, unde șchiopătura exprimată este ca urmare a unei afecțiuni a articulațiilor (de cele mai multe ori din crupă sau spată). În continuare, necondiționat, vom trece la examinare amănunțită a fiecărui component locomotoriu, pentru depistarea locului afectat, începând cu examinarea copitei prin:

- curățirea mecanică a tavanului copitei, urmărind prezența așa-zisului "cui de stradă"

- explorarea cu ajutorul cleștelui de încercare a copitei, a unei eventuale atingeri sau compresiuni a țesutului viu al copitei, în mod accidental cu caiaua.

Lipsa exprimării acestora, ne dirijează la examinarea celorlalte porțiuni anatomo-funcționale ale piciorului ce a fost stabilit ca fiind afectat până la depistarea locului dureros.

Odată stabilit, vom apela la medicul veterinar, care prin metode de investigație suplimentară (radiografii etc) va fi în măsură să instituie, pentru remedierea afecțiunii, tratamentul de specialitate impus în această situație.

FAZELE PASULUI

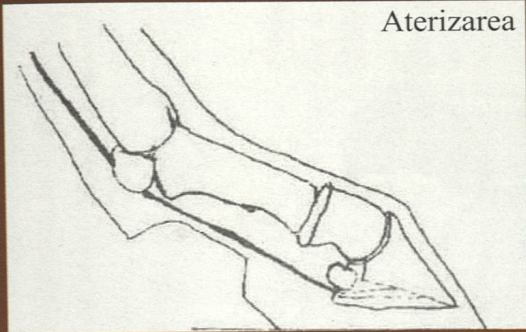
■ Dr. Dragoș PETRACHE, Medic Veterinar

Pasul calului... ce simplu. Ce simplă pare dar totuși cât de complexă este acesta mișcare naturală a piciorului. Acest articol prezintă modificările fiziologice și eforturile la care sunt supuse părțile anatomice ale unui membru fie el anterior sau posterior (a nu se confunda cu aliura de mers la pas). Vom explica mișcările și acțiunile care se petrec la nivelul piciorului la cal, în partea inferioară mai exact la bulet, chișiță și copită.

Cele cinci faze ale pasului sunt: aterizarea, încărcarea, sprijinul, desprinderea și suspensia. (Landing, loading, stance, breackover, swing; Adam's Lamneses in Horses)

Aterizarea

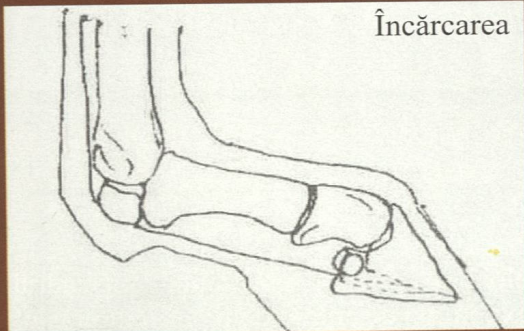
Aterizarea

Copita atinge solul și membrul începe să preia impactul greutății corporale.

Încărcarea

Încărcarea

Corpul se mișcă înainte și centrul de greutate al calului trece prin copită. De obicei în acest moment articulația buletului este solicitată la maxim și chișița poate ajunge în poziție orizontală.

Faza statică de sprijin

În această fază buletul ajunge la o poziție identică, cu ce a membrului calului în repaos. Perioada de tranziție de la

faza de încărcare a piciorului la cea statică este foarte solicitantă pentru părțile de jos ale piciorului respectiv copita, chișița și buletul. Flexorii se încarcă cu greutatea calului și a călărețului și apoi articulația buletului începe să împingă și să ridice. Chișița și tot piciorul încep să împingă în sus.

Faza de desprindere

Aceasta este perioada în care copita se ridică de la sol. Începe cu ridicarea călcâielor și copita va pivota pe frunte. Genunchiul (sau jaretul) se relaxează și începe flexia. Faza de desprindere durează din momentul desprinderii călcâielor de pe sol până când fruntea copitei se ridică de la sol.

Tendonul flexor digital profund (asistat de ligamentele suspensoare) este încă în tensiune, la începutul desprinderii de sol pentru a contrabalansa presiunea exercitată de greutatea calului.

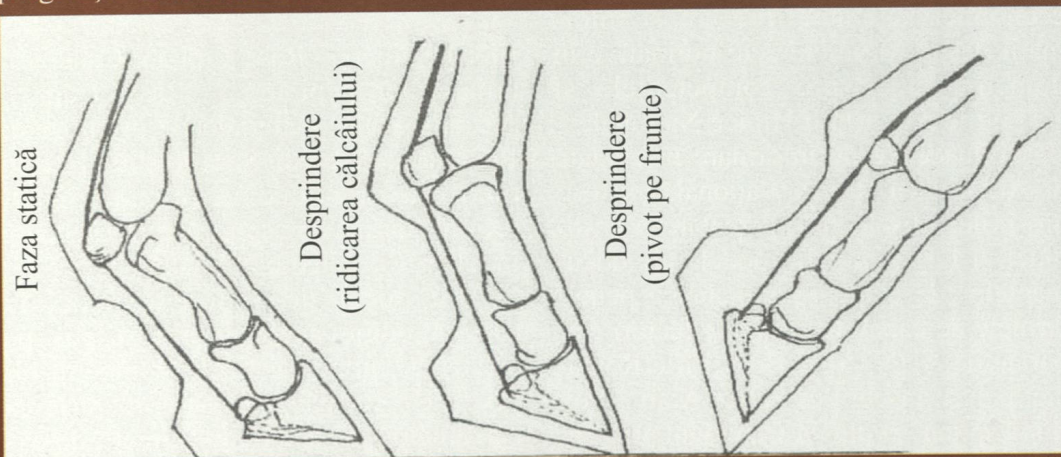
Faza de suspensie (de plutire)

Piciorul se mișcă prin aer și apoi se pregătește de aterizare.

Cercetările au demonstrat, contrar opiniei populare: caii cu fruntea lungă, călcâiele joase și unghiul copitei mai închis, nu au lungimea pasului mai mare așa cum greșit se credea. Fruntea lungă face dificilă rotația călcâielor în faza de desprindere, iar tensiunea exercitată asupra tendonului flexor digital profund este mai mare și uneori exagerată. De asemenea și ligamentele micului sesamoid (osului navicular) sunt supuse unor presiuni prea mari la începutul desprinderii piciorului de la sol.

Întelegând aceste transformări și solicitări de la nivelul membrului, se vor găsi și explicațiile și tratamentele șchiopăturilor. Trebuie să menționăm că 90% din cauzele șchiopăturilor se situează de la bulet în jos în cazul membrilor anteriori și de la jaret în jos la membrele posterioare. Ajustarea corectă a copitei va păstra de asemenea piciorul calului într-o formă bună.

AUTORITATEA HIPICĂ NAȚIONALĂ, LA EXPOZIȚIA INTERNAȚIONALĂ DE AGRICULTURĂ- INDAGRA 2007

■ foto și text: Drd. Ing. Mihail LECHKUN

La sfârșitul anului trecut Autoritatea Hipică Națională a participat la ediția a XII-a a expoziției Expoziției Internaționale de Agricultură INDAGRA, în Complexul expozițional Romexpo, unde a fost organizat un stand pentru expunerea materialelor elaborate de AHN, trăsură și harnașamente, 2 randuri de boxe (7+5) pentru prezentarea unui număr 14 cai de rasă în cadrul Pavilionul nr. 9.

Potrivit Legii nr. 389/2005 (Legea calului), în Cap. VI, Art. 26. „din bugetul Autorității se asigură finanțarea cheltuielilor, pe bază de programe pentru: c) sprijinirea sporturilor, activităților hipice, a hipismului, organizarea de expoziții, concursuri și curse;”

Așa cum s-a întâmplat și la evenimintele anterioare de acest gen la care AHN a luat parte (INDAGRA 2006 și AGRARIA 2007), scopul esențial a fost informarea și promovarea activității de creștere durabilă și competitivă a cabalinelor în România. Cum era de așteptat, și la această ediție un public larg, de la specialiștii în domeniu, reprezentanți ai instituțiilor statului, până la fermieri particulari sau simpli vizitatori, au primit informații despre importanța acestui sector al zootehniei României, al economiei naționale, precum și informații despre ultimele acte normative în domeniu și despre competențele și atribuțiile Autorității Hipice Naționale.

Mijloacele de informare prezentate de Autoritatea Hipică Națională au fost: broșurile, afișele de prezentare a instituției, a Legii calului, modele ale documentelor de evidență zootehnică pentru fermele de cabaline, ultimele lucrări elaborate de AHN (Stud Book-urile României pentru rasele Pur Sânge Arab – vol. II și Lipițan – vol. IV, Catalogul armăsa-

rilor pepinieri – Rasa Lipițan, Catalogul armăsarilor pepinieri – Rasa Trăpaș), precum și alte materiale de promovare: fotografii, afișe etc. Specialiștii AHN au oferit cu promptitudine răspunsurile și recomandările corespunzătoare, la toate întrebările publicului vizitator.

Din punct de vedere tematic, la această ediție accentul a fost pus pe creșterea cailor destinați competițiilor ecvestre – veriga superioară în creșterea cabalinelor. Totuși și alte direcții de ex-

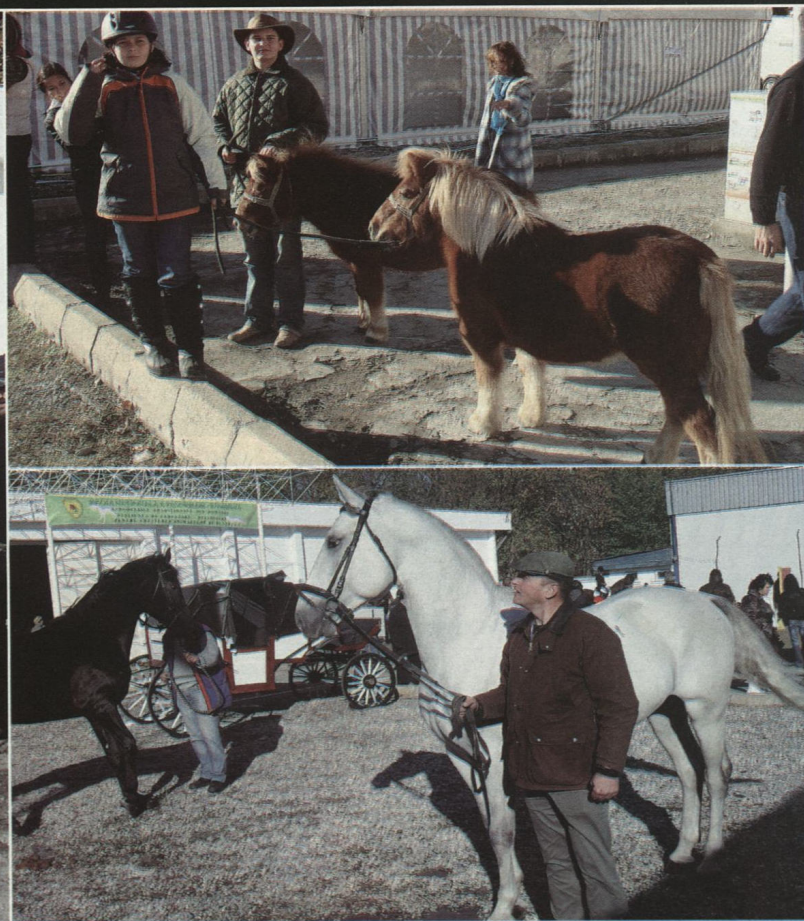
ploatare au fost reprezentate în cadrul expoziției de animale vii: agricultură durabilă și agrement. Autoritatea Hipică Națională a invitat în cadrul pavilionului crescători de cai de rasă atât din sectorul de stat cât și din cel privat. Au fost prezentați astfel un număr de 15 cai, reprezentând rasele: Cal de Sport – două exemplare valoroase produse de crescători autohtoni pe baza populațiilor autohtone ameliorate, dar și trei exemplare de mare valoare produse de școli

de creștere de renume, cai utilizați de asemenea pentru ameliorarea populației de cai de sport din România; Lipițan – cal destinat tracțiunii medii în agricultură dar și competițiilor de atelaje; Nonius – cal de tip anglo-arab, destinat tracțiunii medii și pentru călărie, îndrăgit de crescătorii de cai din vestul țării, ameliorator al populației locale de cai din marea creștere; Pur Sânge

Englez – cal destinat curselor de galop dar și ameliorator al altor rase; Pur Sânge Arab – cal definit de milenara rigoare în evidența originii, de rezistență legendară, de expresivitatea unică, destinat azi în principal disciplinelor hipice caracteristice precum anduranța și “show-ul”, concursurile de tipicitate, expresivitate, armonie a exteriorului și a alurilor, de asemenea ameliorator al altor

rase; Trăpaș – rasă specializată pentru cursele de viteză în alura de trap; Poney – cal destinat agrementului și educației ecvestre pentru copii. Caii au fost prezentați în spațiul exterior atât în poziție plasată, pentru a oferi posibilitatea cunoașterii însușirilor de exterior ale raselor cât și în mișcare la coardă, călare sau în atelaj, pentru a ilustra mersurile specifice. Și de această dată, în ciuda vremii nefavorabile (temperaturi scăzute și precipitații puternice), prezența carismatică a cailor de rasă a fost puternic apreciată de către public și de către organizatori. Pavilionul Autorității Hipice Naționale a fost vizitat de un număr de peste 3.000 de vizitatori. Asociațiile de creștere a cabalinelor pe rase au fost și de această dată invitate de către Autoritatea Hipică Națională să își prezinte activitatea și să își expună la standul AHN diverse materiale informative. Participarea AHN și modul de prezentare a fost apreciat de către reprezentanți ai Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, de către specialiști ai diferitelor companii sau instituții cu profil în știința și tehnologia creșterii animalelor domestice, dar și de către cadre didactice ale Universităților de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București și alte centre universitare din țară.

PLEDOARIE PENTRU UN SPORTIV

■ Ing. Antal Istvan Janos

Spre deosebire de hipism – galopp și trap, unde capacitatea energetică a calului influențează în mult mai mare măsură rezultatele obținute în competiții – în cazul sporturilor hipice rezultatele competițiilor sportive se datorează efortului depus în egală măsură de ambii participanți ai cuplului călăreț-cal. Astfel pe bună dreptate oricare parte din cuplu, este considerat sportiv

La data de 9 decembrie 2007 în sala Polivalentă PAPP László de la Budapesta, într-un cadru festiv și în prezența a peste 10 000 de spectatori s-a retras din cariera sportivă calul cu numele Mitoz, considerat cel mai bun cal de atelaje din lume. Nu există alt cal de atelaje cu rezultate mai fantastice în toată lumea. Mitoz a participat la șapte campionate mondiale unde din numărul maxim de 14 medalii ce se pot câștiga (la individual și la echipe) Mitoz a obținut 11 medalii, din care opt de aur, două de argint și una de bronz. Acest palmares fantastic este unic, fără mari șanse ca un alt patrupeș să depășească sau măcar să se apropie în viitor de aceste performanțe. La festivitate iapa Mitoz a intrat în arenă înhămată singură în trăsurica condusă de multicampionul mondial LÁZÁR Vilmos, alături de care Mitoz a obținut fabuloasele titluri și medalii mondiale. În arenă a fost așteptată de un număr de 11 atelajiști, foști Campioni mondiali din mai multe țări, care toți împreună au ajutat ultima deshmămare a marelui sportiv. Acesta în aplauzele celor peste zece mii de spectatori iubitori ai sporturilor hipice, s-a retras din viața sportivă și a trecut în herghelie unde va prelua următoarea ei atribuție, cea de iapă mamă.

Mitoz s-a născut în anul 1991 la Herghelia Sâmbăta de Jos din județul Brașov. La vârsta de trei ani comisia de clasare a trecut-o în categoria DV (de vânzare). Cei cunoscători ai demersurilor din hergheliile de stat știu că atunci au fost preferate de către comisie înaintea ei cel puțin alte zece iepe din generație care au fost promovate iepe mame la herghelie, deci nu s-a vândut cel mai bun cal din herghelie. Herghelia Sâmbăta deține și deține poate zeci de "diamante neșlefuite" care nu au avut șansa de a deveni campioni.

În consecință iapa MAESTOSO XXXIX-19, numele lui Mitoz din herghelia Sâmbăta a fost vândută la licitație. Putea să fie cumpărată de către oricine, până și de către samsari, dar soarta i-a hărăzit ei alt stăpân, pe acel Lázár Vilmos care deja în momentul achiziției a deținut un tilu mondial. Dar să îl lăsăm pe cel care este în cea mai mare măsură să povestească despre Mitoz, pe Lázár Vilmos, acel sportiv care este celebru în Ungaria. (Nu să dorim să facem alte comparații cu țara vecină, dar

în Ungaria emisiunile sportive de la posturile de televiziune seară de seară transmit știri de la toate evenimentele sportive importante din țară și străinătate, deci nu numai din fotbal!) În Ungaria frații Lázár sunt un fel de emblemă sportivă a țării, absolut oricine din țară de la mic la mare cunosc performanțele acestor sportivi. În anul 1994 la vârsta ei de trei ani am cumpărat-o pe Mithos de la Herghelia Sâmbăta de Jos, împreună cu cealaltă legendă a sportului de atelaje, iapa cu numele Menuett (Maestoso XXXIX-12), nu cu scopul de a o folosi în sport, ci ca iapă mamă în Herghelia noastră. La început nu promiteau nimic, erau două iepșoare destul de "șterse". Când am început să lucrăm cu ele la coardă am observat prima strălucire și ne-am dat seama că am ales două iepe chiar deosebite.

Numele lor de botez sunt date de mine, deoarece provin din linia Maestoso, amândouă au primit nume cu inițială "M". Dresajul lor nu a fost simplu, am avut nevoie de foarte multă răbdare. Mitosz, foarte mult timp a fost sensibilă la orice zgomot, iar Menuett s-a temut de orice, din această cauză munca cu ele a fost foarte anevoioasă. La primul concurs unde am participat cu ele în anul 1996 am câștigat proba de dresaj.

Acest șir de succese a continuat, între 1996 și anul 2001

perechea a fost de neînvins în lume la probele de dresaj. La trei campionate mondiale fără întrerupere, în 1997 la Riesenbeck, în 1999 la Kecskemet și în 2001 tot la Riesenbeck am învins la dresaj. Tactica mea a fost relativ simplă: ele nu erau prea rapide, avansul câștigat în prima zi la dresaj trebuia doar păstrat la proba de maraton, deci în ultima zi la obstacole dacă nu greșeam câștigam Campionatul Mondial.

Mithosz este un cal deosebit, oricând mă puteam baza pe el. Menuett este mai dificilă, aș putea să spun chiar că puțin mai isterică. Am încercat multe metode de a o calma, dar până la urmă am găsit una din întâmplare. Am observat că dacă lângă atelaj stau de vorbă sau povestesc cu cineva, ele se liniștesc. De atunci înainte de fiecare probă am aplicat această metodă. Ceilalți concurenți mă și admirau spunând că am nervi de oțel, deoarece atunci când alții se stresează înainte de concurs, eu am chef de povești. Ei nu știau de "secretul" meu și al cailor mei. În ultimii ani am observat că obosește mai repede și nu se mai poate concentra ca înainte. Noi spunem că a acumulat foarte multe concursuri în picioare. Am hotărât cu fratele meu ca cele două iepe minunate să rămână la noi cât trăiesc și să aibă parte de aceeași dragoste ca în timpul gloriei lor.

REZULTATE ÎN COMPETIȚII

1996 din acest an participă la concursuri

1997 - Riesenbeck Campionat Mondial dresaj - locul 1

1999 - Kecskemet Campionat Mondial echipe - locul 1, individual 1, dresaj 1.

2001 - Riesenbeck Campionat Mondial echipe - locul 1, individual 1, dresaj 1.

2003 - Jardy Campionat Mondial echipe - locul 1, dresaj 2.

2004 - Kecskemet Campionat Mondial (patru cai) echipe - locul 1, individual 1.

2005 - Salzburg Campionat Mondial echipe - locul 2, individual 3, obstacole 1.

2006 - Warka Campionat Mondial echipe - locul 2, individual 1.

Doresc abonament(e) la revista lunară **Calul**
începând cu luna, anul Durata abonamentului:

Prețul abonamentului: ☐ 3 luni 25 RON ☐ 6 luni 47 RON ☐ 12 luni 95 RON

Nume/Firmă:

Adresă:

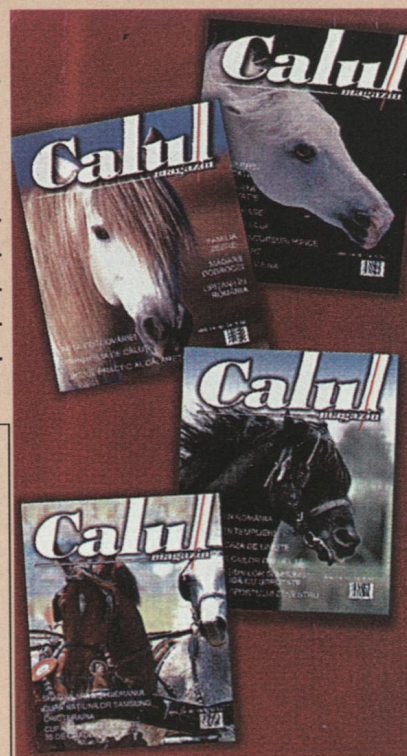
Localitate: Județ:

Telefon: Fax: Mobil:

Cod fiscal/Serie-nr CI: Nr. înreg. Reg. Comerț:

Pentru contractarea unui abonament la revista **Calul** aveți la dispoziție 2 modalități:

- Telefonați la redacție la 0727.750.109/021.223.41.11 și comunicați datele firmei/persoanei (nume, adresă, cod fiscal, telefon, persoana de contact), precum și perioada dorită de abonament, urmând ca în cel mai scurt timp să primiți o factură proformă, cu ajutorul căreia veți achita suma respectivă prin ordin de plată. După ce banii au intrat în contul **World MediaGraph** veți primi recomandat prin poștă și factura fiscală.
- Viraj direct suma corespunzătoare variantei de abonament dorită în contul **World MediaGraph** și apoi sunați la redacție sau trimiteți un e-mail la adresa **abonamente@calulmagazin.com** sau **calulmagazin@gmail.com** Pentru sume în lei aveți la dispoziție următorul cont: RO71BRDE030SV35842850300 BRD Pitești

SHOW HIPIC INTERNAȚIONAL LA BUDAPESTA

■ foto și text: Daniela ANTAL

După succesul spectacolului hipic denumit *Apassionata*, organizat în anii trecuți la Budapesta, capitala țării vecine a oferit o bucurie iubitorilor de cai cu un alt eveniment de talie mondială: Cupa Mondială OTP Bank. Pe lângă importanța sportivă a evenimentului trebuie să menționăm și faptul că sporturile hipice și creșterea cailor în Ungaria este la mare apreciere fapt dovedit și prin următoarele cifre: Total cabaline în Ungaria – 82000 capete din care cai cu acte de origine (cai de sport, agrement și reproducție) – 55 000 capete iar cai de rasă 40 000 capete. Pentru comparație date din România: Cabaline total între 850 – 900 mii capete, din care cai cu acte de origine (cai de sport și cai de reproducție) între 7 și 8 mii capete din care la Hergheliile Naționale Romsilva – peste 3500 capete.

Țimp de trei zile, de dimineața până noaptea târziu în zilele de 7-8 și 9 decembrie, sala Polivalentă „PAPP Laszlo sport arena” din centrul capitalei Ungariei a găzduit un mare eveniment cultural-sportiv: Cupa Mondială OTP Bank, un șir de concursuri hipice din toate ramurile oficiale ale sporturilor, intercalate cu elemente de show și spectacole, toate în atmosfera sărbătorilor de Crăciun. În vederea succesului organizatorii au pregătit terenul cu o cantitate impresionantă de nisip cu compoziție specială, 600 de tone transportate direct din Austria, și au cazat un număr de peste 350 de cai în centrul capitalei în corturi încălzite. Evenimentele spectacolului timp de trei zile au fost admirate de un număr de peste 40 000 de spectatori. Pe lângă tradiționalele ramuri ale sporturilor ecvestre; obstacole, dresaj și atelaje, spectatorii au putut să admire – spectacole de cvadril, tir cu arcuri călare, polo călare – sport originar din America de Sud, demonstrații de cascadorii, galop cu ponei și copii, show western, show cu cai arabi, concurs de pas de deux cu costumație, întrecere de sărituri peste obstacole între atleți și călăreți, unde atât „bipezii” cât și „patrupezii” au sărit obstacole de peste 2 m, concurs special de sărituri peste obstacole cu caii după care tot acei concurenți trebuiau să parcurgă un traseu de obstacole la volanul unui superb autoturism, și alte spectacole și distracții, până la frății Meszaros, o familie cu patru băieți între 1,5 și 11 ani care sunt deja

vedete internaționale împreună cu poneiții lor și care au putut fi văzuți și de publicul din România la spectacolul hipic de la Satu Mare din luna octombrie.

Evenimentele oficiale nu au lipsit în nici o zi, acestea au culminat cu probele de obstacole CSI $\alpha\alpha\alpha$, care s-a terminat duminică cu „Marele premiu” de 1,5 m cu baraj Galeria din România a putut aplauda evoluția călăreților Andy Candin cu caii: Remember și A la Long, precum și pe Radu Illoiu cu Lopez și Champagne alături de cele mai mari staruri ale sportului mondial ca: Willi Melliger, Renner Rudiger, Wingrave Jamie, De Azevedo Luiz Filipe, Samanta McIntosh, Etc. La concursul de atelaje Cupa Mondială FELCAI A 4, pentru patru cai de asemenea s-au prezentat la start pe lângă multicampionul mondial Lazar Zoltan, care era și gazda competiției, multe alte stele ale sportului ca: Exell Boyd (Australia), Yjsbrand Chardon (Olanda), Mark Wuesthoff (Germania), Felix Brasseur (Belgia), Dobrovitz Jozsef (Ungaria). Spectacolul a fost de a dreptul fantastic și fascinant, organizatorii dorind să repete anual acest eveniment.

CÂȘTIGĂTORII DIN NUMĂRUL TRECUT

Revista lansează concursul de fotografie, cu tema „Calul”. Dacă aveți imagini foto pe această temă, puteți să le trimiteți, în format digital, la adresa calulmagazin@gmail.com. Imaginile trimise, tehnic, trebuie să corespundă următoarelor criterii: dimensiune: 22x14 cm, rezoluție: 260 dpi, format: **tiff** sau **jpeg**. Fotografii care nu sunt în format digital pot fi trimise și la adresa Str. Pictor Sava Henția, nr. 2, sector 1, București. Cele mai bune fotografii, vor fi publicate în revista noastră. Primii trei autori vor fi premiați astfel: premiu I - abonament 12 luni, premiu II - abonament 6 luni, premiu III - abonament 3 luni. Autorului de pe primul loc i se oferă șansa publicării unui pictorial în paginile revistei noastre.

CONCURS FOTO

SOCIETATEA ROMÂNĂ DE TRAP

100486 PLOIEȘTI,
ȘOSEAUA VESTULUI, NR. 33
TEL. : 0040-244-598,308
E-MAIL : rool@rool.ro

Asociația proprietarilor și crescătorilor privați de cai de trap, este fondată în anul 2001, de un număr de 14 membrii fondatori.

Activitatea de bază o reprezintă participarea în cursele de trap organizate pe Hipodromul de Trap din Ploiești. Membrii S.R.T. au participat, cu rezultate remarcabile și la reuniuni internaționale organizate în Ungaria și Serbia. Odată cu dezvoltarea asociației au apărut fermele proprii, ce folosesc material de reproducție importat.

În acest moment, S.R.T. dispune de trei armăsari pepinieri de mare valoare, importați din S.U.A și Germania :

- Hiterland-record - 1' 11" 1
- Big Brown-record - 1' 11" 3
- Alcorn Hanover-record - 1' 12" 6

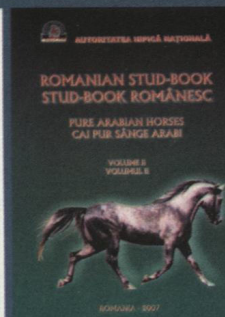
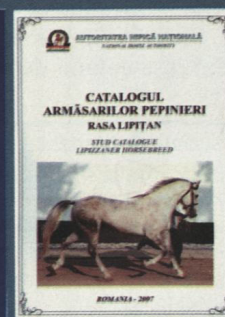
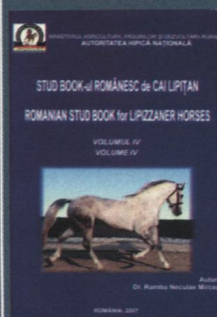
În urma montelor realizate cu acești armăsari pepinieri de valoare au apărut produși de mare perspectivă ce au obținut rezultate valoroase, precum iapa „Hera” – câștigătoare a Derbiului din 2004, sau armăsarii „Carlos” – câștigătorul Derbiului din 2007 sau „Hiero” – câștigătorul Criteriului de 3 ani, în 2007.

Efectivul cabalin deținut în acest moment de către S.R.T. este de 206 capete cabaline, trap, din care aproximativ 125 de exemplare aleargă pe Hipodromul Ploiești.

Membrii asociației acordă o mare importanță stabilirii unor legături de colaborare, cu asociații de același profil, atât în țară cât și în străinătate, considerând că astfel se pot obține rezultate deosebite pentru trapul românesc.

Președinte Societatea Română de Trap
Marian Manea

APARIȚII EDITORIALE

Specialiștii de la Autoritatea Hipică Națională au publicat în 2007 trei lucrări extrem de importante pentru crescătorii de cai din România și nu numai. Stud-book-ul românesc de cai lipizați continuă munca de analiză și sistematizare a principalelor informații din cadrul rasei în conformitate cu standardele internaționale. Această lucrare împreună cu Catalogul Armăsarilor Pepinieri, rasa lipizați sunt extrem de utile atât pentru crescători și organizații naționale și internaționale. Stud-book-ul românesc pentru cai pur sânge arabi este în concordanță cu legile și regulile Organizației Internaționale a Calului Arab.

BLACK BEAUTY

MAGAZIN DE ECHITATIE „BLACK BEAUTY”
DN1 (BUC.-PLOIESTI) NR. 145 LÂNGA PRISMA
TEL.: 0722.637.507; 0722.759.261; 021.350.51.85
E-MAIL: OFFICE@BLACKBEAUTY.RO; CONTACT@BLACKBEAUTY.RO
WWW.BLACKBEAUTY.RO

IMPORTANT

Revista **Calulmagazin** găzduiește gratuit anunțuri de mică publicitate pentru: vânzări-cumpărări cai, atelaje, dresaj, tranport, echipament.

Numai pentru persoane fizice.
Anunțul d-voastră la e-mail:
calulmagazin@gmail.com
sau la telefon/fax: 021/22.34.111

Pentru anunțurile cu poză tariful este de 20 lei/anunț. Persoanele juridice se adresează redacției pentru mare publicitate sau anunțuri de mică publicitate.

ANUNȚURI CUMPĂRĂRI

Cumpar urgent caleasca 2 sau patru locuri pt. activitati agrement. De preferat cu copertina.
E-mail albastru5000@yahoo.com, Telefon: 0727.704.380

Cumpăr șaretă, șa, preț rezonabil.
Tel.: 0745188808
E-mail: lucky_88@yahoo.com

ANUNȚURI VÂNZĂRI

Vând LIPITANI, Rasă curată, cu pedigree
Tineret 1-3 ani, iepe de reproducție și armăsari.
Tel.: 0751070930, e-mail :lipitan2004@yahoo.com

Bătrân crescător de cai - din motive de suprapopulare - VÂND TINERET, CAI DE SPORT ȘI IEPE DE REPRODUCȚIE din cele mai bune linii din rasa calului de sport românesc. Informații la tel.: 0727.222.640

Herghelia Covasna scoate la vanzare cai pursange arab din linii valoroase, cu pedigreeuri, varsta 4-6 ani. Relații la tel. 0749090070 sau e-mail: mihaiung78@yahoo.com

Vând iapa Pinto, tânără, cuminte, dresată călărie și trăsura, gestantă cu armăsar poney.
Preț 3.200 RON sau variante.

De vânzare.

Mânz 3,5 ani din armăsar Quarter Horse călărit stil western foarte cuminte (culoare izabell).

Cal arab 8 ani călărit normal, bun pe teren (sur).

Poneu armăsar 7 ani talie 1,12 m (negru cu pată albă).

Tel.: 0744.78.38.77, E-mail: khandamiriantz@artelecom.net

“Vand appalosa, paint horse si quarter horse import USA, Italia; Eugen Julean 0722.295269; 0744.398300 Arad”

“Vand friesland, import Olanda de diferite varste cu pedigree. Julean Eugen tel 0722.295269; 0744.398300 Arad”

Vând cai lipitani, caii merg în trăsura și sub șa.
Tel: 0740613690

Vând cai de sport, de 5-6 ani pentru trăsura sau călărie.
Pret 5500 eur.
Tel: 0743694565

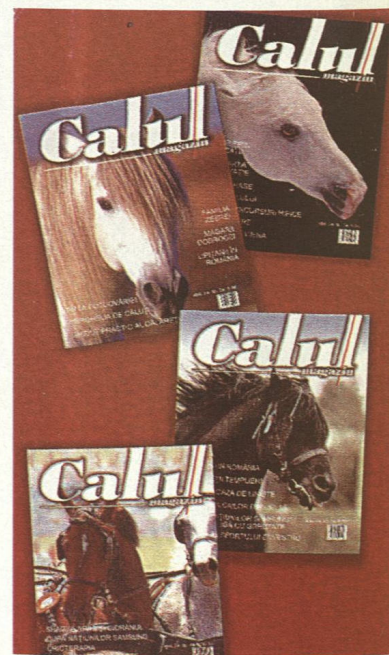

Vând Frizian, rasa curata cu pedigreeuri original Olanda, Appaloosa și Quarter horse tineret, iepe, armasari. Relații la telefon: 0744109145, email: frigyes9@freemail.hu

Vand cal tipic indian, ochii albastrii, ideal pentru copii, fiind extraordinar de blind. Călu este tanar, bine întreținut.
Tel: 0788761695

Vând din cauza unor probleme personale 2 cai amestec de lipitan cu arab, o iapa de 6 ani CSILLAG cu mânza ei de 2 ani VALENTINA. Iapa e de 3 ani, foarte cuminte, îi place foarte mult sa fie în compania oamenilor si a mânzei. Valentinei tot asa îi place compania oamenilor dar mai ales a copiilor. As vrea sa ajunga la stăpâni care sa aiba grija de ei si sa o foloseasca la calărit în continuare. Mai am de vânzare si, pantofi de calărie Domingo nou nouti nr. 37 si alte accesorii pentru cal cât si pentru calaret. Informatii la tel: 0740.920.801 sau e-mail: t19850414@freemail.hu

Cei care doresc să aibă toate numerele revistei pot să facă comenzi cu plata ramburs la tel/fax: 021.2234111 sau email: abonamente@calulmagazin.com

